

Meedoen en erbij horen

Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning
's-Hertogenbosch 2007 – 2010

Inhoudsopgave

	Voorwoord	5
1	Samenvatting	7
2	Inleiding	9
	2.1 Wmo: waar staan we	9
	2.2 Wat beogen we met de Wmo	10
3	Verder werken in 's-Hertogenbosch	13
	3.1 De inhoudelijke koers	13
	3.2 Het ontwikkelproces	16
4	Beleid 2007- 2010 Ambities en doelstellingen per prestatieveld	19
	4.1 Inleiding	19
	4.2 Samenvatting inhoud prestatievelden	20
	4.3 Mijlpalen college en raad 2007-2010	25
5	Verantwoording en communicatie	27
	5.1 Verantwoording via beleidscyclus	27
	5.2 Tevredenheid van burgers	27
	5.3 Wmo- monitor	27
	5.4 Medezeggenschap en klachten	28
	5.5 Communicatie	28
6	Financiën	31
	6.1 Financieel kader	31
	6.2 Beschikbare budgetten	31
	6.3 Verwachte kosten van nieuwe taken en ambities	32
	6.4 Voorgenomen dekking bedragen 2008	33
	6.5 Bedragen 2009 tot en met 2010 nog niet van structurele dekking voorzien	36
	6.6 Risico's	37
7	Advies van de Wmo adviesraad 's-Hertogenbosch	39
8	Conclusie	41
	Bijlagen	
	Bijlage 1 Ambities en doelstellingen per prestatieveld	43
	Bijlage 2 Trends in 's-Hertogenbosch	90
	Bijlage 3 Advies van de WMO adviesraad 's-Hertogenbosch inclusief de reactie van de gemeente	92
	Index afkortingen	98

Voorwoord

's-Hertogenbosch is een fantastische gemeente om in te leven.

Het is een vitale, kleurrijke stad. En het is een gastvrije stad, waar iedereen zich thuis en veilig moet kunnen voelen. Dat geldt voor de inwoners van de gemeente, die hun basis hebben in de verschillende kernen, wijken en culturen, maar ook voor wie op bezoek komt.

Dat deze gemeente zo is, komt allereerst door haar inwoners en door de hier gevestigde bedrijven en maatschappelijke instellingen.

's-Hertogenbosch bruist van ideeën en initiatieven, van verschillende opvattingen, maar vooral ook van talenten.

Kortom: 's-Hertogenbosch is een krachtige stad.

Die moet je niet beteugelen, maar de ruimte geven!

Deze regels uit ons Beleidsplan in hoofdzaken 2006-2010: Ruimte voor de kracht van de stad zijn voor ons college leidend bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

We willen een samenleving waarin de mensen oog hebben voor elkaar en vertrouwen hebben in hun overheid. Mensen leven met elkaar in een buurt of in een wijk die leefbaar moet zijn. De onderlinge betrokkenheid van mensen bepaalt voor een belangrijk deel de kwaliteit van onze leefomgeving. Daarbij horen natuurlijk ook goede sociale en publieke voorzieningen in wijk, dorp en stad.

We deden en doen al heel veel op sociaal gebied in de stad. Maar we beschouwen de Wmo als een aanleiding om dat werk te verbeteren en om nieuwe kansen te pakken. Onze inwoners staan daarbij centraal: we gaan uit van hún vraag en van hún eigen mogelijkheden en talenten.

Nadrukkelijker dan voorheen willen we stimuleren dat mensen hun talenten inzetten voor elkaar en voor hun woon- en leefomgeving. Dat vraagt van sommigen een andere manier van denken, een andere houding. We zijn gewend dat de overheid voor ons zorgt. Maar de overheid gaat ook steeds meer van haar burgers vragen. Om met John F. Kennedy te spreken: 'Vraag niet (alleen) wat de maatschappij voor jou doet, vraag jezelf ook af wat je voor de maatschappij kunt doen'. Al onze inwoners, arm en rijk, met of zonder beperkingen, allochtoon of autochtoon, jong en oud hebben mogelijkheden. Die willen we benutten. Omdat actieve mensen zorgen voor een gezonde maatschappij. Maar vooral om de zorg voor mensen ook in de toekomst te kunnen blijven betalen. Daar wil 's-Hertogenbosch voor blijven staan: wie echt zorg nodig heeft, krijgt die ook.

Om onze ambities te realiseren is tijd nodig. Die tijd moeten we onszelf durven gunnen. Dit beleidsplan is daarom een ontwikkelplan. Stapsgewijs werken we met bewoners en organisaties toe naar de doelen die we in 2010 willen bereiken. Daar is veel geld mee gemeoid. Geld dat maar

één keer uitgegeven kan worden, Dat betekent dat we keuzes moeten maken, waar niet iedereen altijd tevreden mee zal zijn. Het zullen wel altijd keuzes zijn die passen bij de uitgangspunten die de raad voor het beleidskader maatschappelijke ondersteuning heeft vastgesteld.

Jetty Eugster
Wethouder participatie en zorg

Samenvatting

1

's-Hertogenbosch ziet de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning als een kans om haar sociale beleid, zaken op het gebied van leefbaarheid, wonen, participatie, jeugd, educatie en gezondheidszorg, stevig op de kaart te zetten.

Maatschappelijke ondersteuning betekent voor onze gemeente: zorg bieden waar zorg echt nodig is en mensen in beweging krijgen of houden waar dat maar enigszins mogelijk is. Daarmee willen we bereiken dat iedereen kan meedoen in de samenleving, zijn talenten benut, zo zelfredzaam mogelijk is en veilig en plezierig kan wonen. De Wmo is vóór alles een participatiewet. We hebben onze ambities verwoord in het Beleidsplan in hoofdzaken 2006-2010: Ruimte voor de kracht van de stad.

- We bieden een meerjarenplan 2007 – 2010 met samenhangend sociaal beleid waarin de prestatievelden herkenbaar terugkomen. Een prestatieveld geeft aan op welk onderdeel van de Wmo welke verbeteringen gerealiseerd worden. In bijlage 4 treft u een samenvatting aan.
- Het betreft het brede sociale beleid.
- Het plan omvat het totaal aan ambities en doelstellingen tot en met 2010.
- Burgers, cliëntenorganisaties vertegenwoordigende organisaties en professionele uitvoeringsorganisaties zijn actief betrokken bij de totstandkoming van het plan en worden ook bij de verdere ontwikkeling, uitvoering en evaluatie betrokken.
- Het plan heeft rekening gehouden met gerelateerde beleidsterreinen zoals armoedebeleid, onderwijsbeleid, veiligheidsbeleid, verbeterde regie op maatschappelijke instellingen, versterkte wijkoriëntatie, woonvisie en sportvisie.
- Het plan is een groeimodel en biedt ruimte om tussentijds in te gaan op ontwikkelingen.
- Vanaf 2008 herijken we de bestaande voorzieningen en activiteiten. Daarbij willen we overlap in taken voorkomen en nieuwe, slimmere arrangementen samenstellen. Dat is nodig om ook na 2008 onze ambities voor een betere dienstverlening aan de burger waar te maken, ook wanneer de omvang van de dienstverlening zou groeien. Een en ander kan leiden tot aanpassingen van onze inzet per prestatieveld.

- Met de drie programmatische pijlers, Sterke wijken, participatie en zorg, willen we de samenhang tussen beleidsvelden verder vorm te geven.
- In dit plan stellen we voor om een stedelijk loket op te richten en 'satellieten' in de wijk waar vragen van burgers over wonen, zorg en welzijn worden beantwoord. In de 'satellieten' in de wijk organiseren we ook de ontmoetingsfunctie, koppeling van vraag en aanbod op wijkniveau en activering.
- Nadat dit beleidsplan is vastgesteld zal de aanpak onder verantwoordelijkheid van het college in uitvoeringsprogramma's worden vertolkt.
- Het college houdt u jaarlijks via de begroting, de jaarverslagen en via de Wmo-monitor op de hoogte van de plannen, de voortgang en vooral de resultaten.

2.1 Wmo: waar staan we

Op 27 juni 2006 stemde de Eerste Kamer in met de Wet maatschappelijke ondersteuning (hierna afgekort als Wmo). Daarmee werden gemeenten per 1 januari 2007 verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wet. In de Wmo heeft de regering een aantal bestaande wetten en subsidieregelingen gebundeld: Welzijnswet, Wet voorzieningen gehandicapten, delen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en een deel uit de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg). De bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor maatschappelijke ondersteuning zijn nu in één wet vastgelegd. Dat biedt gemeenten de mogelijkheid om de huidige, onoverzichtelijke lappendeken van regelingen en beleid voor wonen, zorg en welzijn aan te pakken in het licht van het centrale motto: meedoen en erbij horen.

Als gemeente hebben we veel vrijheid gekregen voor het invullen van het beleid. In ruil daarvoor moeten we ervoor zorgen dat de resultaten die we op negen inhoudelijke prestatievelden bereiken op elkaar aansluiten. Verderop gaan we daar nader op in. Daarnaast bevat de wet procesverplichtingen waar we aan moeten voldoen:

- iedere vier jaar maken we een plan waarin staat in welke richting we het beleid zullen ontwikkelen;
- burgers worden betrokken bij de totstandkoming van het beleid;
- een verordening voor de individuele voorzieningen;
- verantwoording afleggen over onze prestaties in de vorm van een publicatie en een jaarlijks onderzoek naar de tevredenheid van cliënten.

In 's-Hertogenbosch zijn we voortvarend op weg. In februari 2006 stelde uw raad het Beleidskader maatschappelijke ontwikkeling vast. Samen met het beleidsplan in Hoofdzaken 2006-2010 stelt dat de uitgangspunten vast voor de uitvoering van de Wmo. In september 2006 volgde de vaststelling van de Verordening voor individuele verstrekkingen in het kader van de Wmo en in oktober de officiële instelling van de Wmo Adviesraad 's-Hertogenbosch. In december 2006 stelde de gemeenteraad het 'Besluit individuele verstrekkingen' en het voorstel 'Overgang van AWBZ-middelen naar gemeenten in het kader van de Wmo' vast.

De Wmo begint per 2007 maar is dan nog allerminst af. We gaan er van uit dat de gehele uitvoering van de wet op zijn vroegst bij de start van een volgende meerjarenperiode (vanaf 2011) op de rails staat. Ook dan blijft het al werkend verder ontwikkelen en verbeteren. Per jaar pakken we aan wat het hardst nodig is, wat we kunnen overzien en wat we aan kunnen. En met 'we' bedoelen we burgers, organisaties en gemeente. Dit plan heeft dan ook nadrukkelijk het karakter van een groeimodel.

De reikwijdte van het plan is vier jaar (2007-2010). In die periode zijn tussentijdse aanpassingen mogelijk.

Het beleidsplan bevat de gemeentelijke ambities en doelstellingen met resultaten per prestatieveld. Ook geven we aan op welke manier we verantwoording zullen afleggen over de behaalde resultaten en op welke manier we de kwaliteit van de uitvoering bewaken. In de programmabegroting geven we aan wat we per begrotingsjaar van plan zijn te gaan doen.

Bij de totstandkoming van het plan zijn burgers, vertegenwoordigende organisaties en professionele uitvoeringsorganisaties betrokken. De behoeften van kleinere doelgroepen, zoals mensen met meervoudige problemen, zijn in kaart gebracht. Uiteraard zal dat ook gebeuren bij vervolgacties. Eind 2007 verantwoorden we via de verplichte jaarrapportage (Wmo-monitor) voor het eerst onze inspanningen. De integrale verantwoording gebeurt via de begroting en jaarverslagen.

2.2 Wat beogen we met de Wmo

De rijksoverheid

De Wmo is door het Rijk in de eerste plaats bedoeld om zorg in de toekomst betaalbaar en werkbaar te houden. Nederland moet zich daarvoor ontwikkelen van een verzorgingsstaat tot een zogenoemde participatiemaatschappij: een samenleving waaraan iedereen mee moet kunnen doen en mee wil doen. Mensen zullen meer dan nu zelf verantwoordelijk zijn voor het vinden van de zorg en ondersteuning die ze nodig hebben, bijvoorbeeld in hun eigen omgeving. Pas wanneer zij die oplossingen en de noodzakelijke hulp (tijdelijk) niet zelf kunnen vinden, kunnen ze een beroep doen op de gemeentelijke overheid. Die kan de behoeften en mogelijkheden van burgers en organisaties in haar gemeente het beste inschatten en heeft daarom van het Rijk de taak gekregen de Wmo uit te voeren.

Het Rijk zorgt via de AWBZ (Besluit Zorgaanspraken) voor langdurige, onverzekerbare en dure medische zorg; precies die onderdelen waar de AWBZ oorspronkelijk voor bedoeld was. De vormen van zorg die van de AWBZ naar de Wmo worden overgeheveld, hebben vooral betrekking op praktische ondersteuning en sociale begeleiding. Het is belangrijk te weten dat de Wmo alléén geldt als mensen aan geen enkele andere wet rechten kunnen ontnemen. Dus alleen als mensen niet kunnen terugval- len op, bijvoorbeeld, de AWBZ, Zorgverzekeringswet, de Wet op de jeugdzorg of de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen.

Regeerakkoord CDA-PvdA-ChristenUnie

Het onlangs vastgestelde regeerakkoord sluit qua filosofie aan bij het door uw raad in 2006 vastgestelde Beleidskader maatschappelijke ontwikkelingen. Zo worden de volgende projecten aangekondigd zoals 'Aanval op de schooluitval', 'Van probleemwijk naar prachtwijk', 'Deltaplan Inburgering', 'Kansen voor Kinderen', 'Iedereen doet mee', 'Veiligheid begint bij Voorkomen'

Het voert te ver om alle passages die gerelateerd zijn aan onze ambities hier aan te halen. Specifieke passages ten aanzien van de Wmo zijn de volgende:

- 'Vooralsnog zullen geen verdere stappen worden gezet in het traject van Wmo en AWBZ. De Wmo moet gemeenten de mogelijkheid bieden om met een maatwerkbenadering maatschappelijke participatie van burgers te stimuleren in combinatie met het bieden van specifieke hulp.'
- 'De tegemoetkoming van de Regeling tegemoetkoming bijzondere uitgaven (TBU) wordt overgeheveld naar de Wmo. De Wmo zal meer worden toegespitst op voorzieningen voor chronische zieken en gehandicapten.'

Voor de zomer hoopt de regering duidelijkheid te scheppen over haar concrete doelen en over de financiële bijdrage die zij wil leveren om die doelen te behalen. We sluiten niet uit dat het Rijk nog andere taken aan de Wmo zal toevoegen. Te denken valt aan activerende en ondersteunende begeleiding uit de AWBZ, palliatieve zorg (zorg voor patiënten in de laatste levensfase), clusters van Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen en de ondersteuning die de MEE-organisaties leveren aan mensen met beperkingen. Over de financiële middelen die daarbij horen valt op dit moment nog weinig concreets te melden.

De gemeente 's-Hertogenbosch en de Wmo

's-Hertogenbosch ziet de komst van de Wmo als een kans om haar sociale beleid en onderwerpen op het gebied van leefbaarheid, wonen, participatie, jeugd, educatie en gezondheidszorg stevig op de kaart te zetten. Maatschappelijke ondersteuning betekent voor onze gemeente: zorg bieden waar dat écht nodig is en mensen in beweging krijgen of houden waar dat maar enigszins mogelijk is. Daarmee willen we bereiken dat iedereen kan meedoen aan de samenleving, zijn talenten benut, zo zelfredzaam mogelijk is en veilig en plezierig kan wonen.

Er zijn verschillende manieren voor de gemeente om de Wmo inhoudelijk verder uit te werken. De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling ontwikkelde in 2006 drie scenario's ('Inhoud stuurt de beweging', SWP 2006). We schetsen ze kort:

Scenario 1: De gemeente aan het roer

De gemeente probeert de maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk zelf te organiseren. Zij stuurt, financiert en voelt zich verantwoordelijk voor het resultaat. De gemeente zorgt voor een heldere uitwerking van de wet, zodat alle professionals die een bijdrage leveren aan de uitvoering weten wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn. Door een integraal beleid te ontwikkelen, zorgt de gemeente ervoor dat de taken en verantwoordelijkheden van die professionals, zoals opbouwwerkers en hulpverleners die mensen opzoeken, op elkaar aansluiten. De gemeente grijpt in in het leven van mensen om ze te stimuleren mee te (blijven) doen aan de samenleving en zichzelf te kunnen redden.

Scenario 2: Stuurman van je eigen leven

Individuele burgers regelen hun ondersteuning zoveel mogelijk zelf. De gemeente creëert alleen enkele algemene voorwaarden, zoals toegankelijke woningen en vervoer. Ze stelt zo min mogelijk voorzieningen in natura ter beschikking, omdat burgers zelf moeten kiezen hoe ze hun leven willen inrichten. De gemeente ondersteunt burgers bijvoorbeeld met persoonlijke budgetten, vaardigheidstrainingen, inzet van ervaringsdeskundigen, en informatie en advies.

Scenario 3: De burger en zijn verbanden

De gemeente biedt ondersteuning en verbindt initiatieven van (groepen) burgers. Door vanzelfsprekende ontmoetingsruimten, wijkbudgetten en sensitieve en creatieve opbouwwerkers beschikbaar te stellen, maakt de gemeente het burgers en professionals gemakkelijk om initiatieven op te zetten en samen te werken. Bijvoorbeeld initiatieven die van zwakke wijken weer sterke wijken kunnen maken. Zwakke of kwetsbare burgers krijgen de ondersteuning die ze nodig hebben om hun eigen problemen op te lossen en (weer) naar vermogen mee te doen aan de samenleving. In de praktijk komen vele mengvormen voor. Onze werkwijze tot nu toe lijkt vooral op scenario 1: de overheid aan het roer. Met uw keuze voor de missie van de actieve samenleving (Beleidskader Maatschappelijke

Ontwikkeling februari 2006) ontwikkelen we ons in 's-Hertogenbosch in de richting van het derde scenario: de burger en zijn verbanden.

Andere rollen

Om de burger en zijn verbanden centraal te kunnen stellen, moeten de rol van gemeente, organisaties en burgers opnieuw vastgesteld worden.

- De belangrijkste rol van de gemeente is mogelijk maken, ondersteunen en verbinden. De gemeente biedt basisvoorwaarden, zoals goede voorzieningen. Ze is dáár in touw waar talenten of kansen niet worden benut, waar verbindingen niet tot stand komen en waar zaken mis dreigen te lopen of problemen ontstaan. De gemeente doet ook een beroep op woningcorporaties, het bedrijfsleven en andere partners.
- Professionele zorg- en welzijnsorganisaties vertonen een actieve terughoudendheid. Zij ondersteunen mensen 'met de handen op de rug'. Zij helpen de burger zijn probleem zelf of met behulp van onderlinge sociale verbanden (gezin, werk, buurt, sport, school, vereniging, vrienden) op te lossen. Zij vormen een aanvulling op informele aanbieders als vrijwilligers en mantelzorgers. Pas wanneer dit niet werkt, bieden de organisaties professionele zorg. Sensitieve en creatieve opbouwwerkers ondersteunen de initiatieven en organisatiekracht van bewoners in wijken.
- Burgers benutten hun mogelijkheden optimaal, ook wanneer zij kwetsbaar zijn. Burgers maken deel uit van sociale verbanden (gezin, werk, buurt, sport, school, vereniging, vrienden) waar ze idealiter ook een bijdrage aan leveren (coproducent). Burgers krijgen hulp als ze die nodig hebben om hun bijdrage te kunnen leveren.

Gemeentelijke regie

De gemeente ziet er als een regisseur op toe dat alle partijen hun nieuwe rol aannemen. In het beleidskader Maatschappelijke Ontwikkeling noemden we eerder al de rol van gemeente als uitvoerder, opdrachtgever voor de uitvoering van derden en zeker ook die van regisseur voor de realisatie van de stedelijke visie. Het is onze taak om het overzicht en de samenhang tussen alle prestatievelden te bewaken en het algemene belang te dienen.

We zijn ons ervan bewust dat de beoogde veranderingen tijd kosten. We zullen elkaar op de nieuwe rollen aan moeten gaan spreken en er gezamenlijk een nieuwe vorm voor vinden. Dat is een kwestie van jaren. In het volgende hoofdstuk beschrijven we hoe we daar aan willen gaan werken.

Verder werken in 's-Hertogenbosch 3

Met het Beleidskader Maatschappelijke Ontwikkelingen heeft uw raad gekozen voor een brede aanpak van de Wmo. Nieuwe taken worden uitgevoerd. Ondertussen wordt de inhoud en de uitvoering van het totale sociale beleid herzien.

We prijzen ons gelukkig met een kwalitatief goed stelsel van sociale voorzieningen in onze gemeente. De maatschappelijke organisaties werken onderling meer dan gemiddeld samen om voor bewoners het beste te bieden. Daar zijn we trots op. Tegelijkertijd kan het natuurlijk altijd beter. Dat willen we ook. We kiezen niet voor de weg om alle verworvenheden ter discussie te stellen. Samen met burgers en organisaties werken we stapsgewijs verder aan voorzieningen en verbanden waar bewoners op zitten te wachten en waar ze zelf bij betrokken zijn.

In dit hoofdstuk formuleren we uitgangspunten voor de inhoudelijke koers (3.1) en het ontwikkelproces met de tijdsplanning in 3.2. In hoofdstuk 4 belichten per prestatieveld onze ambities.

3.1 De inhoudelijke koers

Doelen van sociaal beleid

Het sociale beleid in 's Hertogenbosch heeft drie hoofddoelen:

1. Actieve inwoners zetten zich er voor in dat iedereen mee kan doen aan de samenleving.
2. Inwoners zijn (eventueel met ondersteuning) in staat zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk te blijven functioneren.
3. Mensen kunnen prettig samenleven in sterke wijken met voldoende toegankelijke gebouwen, diensten en voorzieningen.

Deze doelen sluiten aan bij projecten in het nieuwe regeerakkoord die aandacht geven aan kansen voor jongeren, het actief meedoen van alle bevolkingsgroepen en wijkverbetering, in de vorm van het samenleven in wijken.

De burger als vertrekpunt

Bij het behalen van die doelen is de vraag van de burger het vertrekpunt. We proberen steeds die vraag op te sporen en te helpen beantwoorden door:

- Ruimte te bieden aan mensen die zich maatschappelijk willen inzetten. Daarbij bedoelen we iedereen: jong en oud, rijk en arm, mensen met of zonder beperkingen, autochtoon en allochtoon. Belangrijk is dat mensen zo lang mogelijk sociaal en economisch zelfstandig zijn. Dat lukt door te werken, opleidingen te volgen, te sporten, hobby's te beoefenen, anderen te ontmoeten en iets

voor anderen te betekenen. Mensen werken zo aan hun eigen en andermans welbevinden en realiseren zo een gezonde stad.

- Mensen te ondersteunen en te motiveren om hun talenten te gebruiken. Mensen lossen hun problemen het liefst zelf op. Als ze daar de hulp van de gemeente bij nodig hebben, dan is die toegankelijk, snel en adequaat. Daardoor kunnen mensen snel weer over gaan tot de orde van de dag.
- In buurt, wijk en stad voor iedereen toegankelijke algemene voorwaarden te scheppen. Het gaat om passende sociale voorzieningen (activiteiten, diensten en netwerken) en fysieke infrastructuur (woningen, voorzieningen, openbaar gebied).

Participatie, zorg en sterke wijken als drie programmatische pijlers

In het beleidskader Maatschappelijke Ontwikkeling heeft uw raad drie centrale invalshoeken ('dossiers') voor de uitwerking van de Wmo vastgesteld: 'Toegang', 'Maatschappelijke ondersteuning' en 'Zorg'. De Wmo schrijft voor dat we op negen prestatievelden herkenbaar beleid moeten voeren en verantwoorden. We starten daarom met het verwoorden van ambitie en doelstelling per prestatieveld. Tegelijkertijd willen we de samenhang tussen die beleidsvelden steviger gaan verankeren. Bij nader inzien blijken de drie centrale invalshoeken uit het beleidskader daar minder geschikt voor.

We stellen voor om de samenhang tussen alle prestatievelden vorm te geven via drie programmatische pijlers: participatie, zorg en sterke wijken.

- Participatie omvat alles waardoor mensen meedoen of in beweging komen: talenten benutten, participatiebanen, activeringsprojecten, vrijwilligerswerk, mantelzorg, ontmoeting, dagbesteding, burgerinitiatieven, sport, recreatie.
- Zorg gaat over omstandigheden waar mensen hulp bij nodig hebben: huishouden, mobiliteit, financiën, woningaanpassing, maaltijden, klusjes, sociale/psychische problemen, verslaving, geweld, relaties.
- Sterke wijken gaat over een passend voorzieningenniveau en plezierig samenleven in de wijken.

Deze drie programma's worden in 2007 het uitgangspunt voor het aansturen van alle prestatievelden. Dat is handig, omdat prestatievelden doelen willen bereiken die met alle drie de programma's te maken hebben. Of omdat onder ieder programmaonderdeel meerdere prestatievelden passen. Zo willen we voorkomen dat we werk dubbel doen, elkaar tegenwerken of ophouden of dat er werk blijft liggen.

De programma-indeling zal aansluiten op de begrotingsprogramma's: Participatie, Zorg en Wonen en leefomgeving. Met name door de prestatievelden 'Sterke wijken' en 'Jeugd en Preventie' dragen we ook bij aan de begrotingsprogramma's Veiligheid en Ruimte voor talent. We pakken de doelstellingen in samenhang op en kiezen er voor om niet een aparte visie op één werksoort te formuleren zoals eerder toegezegd¹.

¹ zie brief van het college aan de raad, Reactie op aanbevelingen onderzoeks-commissie sociaal cultureel werk van maart 2005 en de aanbevelingen van de raadscommissie Sociaal Cultureel werk

Per prestatieveld hebben we ambities en doelen geformuleerd. Voor de realisatie daarvan hebben uitvoerende afdelingen van de gemeente en de uitvoerders in de stad elkaar nodig. Om van de onderlinge samenwerking een succes te maken, gaan we ervoor zorgen dat de sociale beleidsterreinen stevige verbindingen hebben met aanpalende beleidsvelden, zoals sport, wonen, economische ontwikkeling, ruimtelijke ordening, stedenbouw en het beheer van de openbare ruimte. We werken er hard aan om deze afstemming verder uit te bouwen.

Het bestaande beter

In hoofdstuk 4 geven we per prestatieveld onze ambities en doelen voor 2010. In bijlage 1 gaan we daar nader op in, ook door aan te geven wat we doen en wat we beter willen gaan doen: dicht bij de burger werken, meer gebruik maken van talenten, meer gebruik maken van sociale verbanden, beter gebruik maken van voorzieningen, meer regie voeren op zorgketens en op de sociale kwaliteit van wijken.

Daarbij willen we overlap in taken voorkomen en nieuwe, slimmere arrangementen samenstellen. Vanaf 2008 gaan we de inhoud, noodzaak en kwaliteit van bestaande voorzieningen en activiteiten opnieuw beoordelen. Dat is nodig:

- om vast te kunnen stellen of en hoe we met bestaande voorzieningen en activiteiten onze ambities na 2008 kunnen waarmaken;
- om de dienstverlening aan de burger te kunnen verbeteren;
- om het toenemend aantal mensen dat zorg nodig zal hebben ook in de toekomst van dienst te kunnen zijn;
- Om de voorzieningen te kunnen aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen.

De uitkomsten van de beoordeling kunnen leiden tot aanpassingen van onze inzet per prestatieveld.

Bij dit proces van herijking zullen we soms voor dilemma's komen te staan. Aan de hand van een aantal criteria moeten we tot verstandige keuzes komen. De volgende vragen vormen onze leidraad:

- Op welke participatie- of zorgvraag van burgers is de voorziening een antwoord?
- Zijn er overlappingen in het voorzieningenpakket op wijkniveau of in de zorgketen(s)?
- Zitten er hiaten in de zorgketen voor individuele cliënten of in de sociale kwaliteit van een wijk?
- Effectiviteit: in hoeverre is de effectiviteit van een voorziening/activiteit aangetoond of beredeneerd? Is preventie mogelijk?
- Efficiëntie: welk resultaat wordt met een voorziening/activiteit bereikt tegen welke kosten? Is gestreefd naar de lichtste vorm van zorg en ondersteuning (gewoon waar het kan, speciaal waar het moet)? Is het resultaat ook met vrijwillige inzet te bereiken?
- Wmo-filosofie: laat een voorziening de actie zoveel mogelijk bij de burgers? Bevordert ze de onderlinge betrokkenheid tussen mensen?
- Publieke verzekeraar: is een voorziening/activiteit ook op de AWBZ of de Zorgverzekeringswet te verhalen? Kan de doelgroep of klant de voorziening of activiteit zelf financieren?
- Actief burgerschap: in hoeverre maakt een activiteit/voorziening het mensen mogelijk zelf initiatieven te nemen?
- Is het een slimme combinatie/nieuw arrangement (bijv. werkgelegenheid in de zorg/ persoonlijke diensten, of maatjes voor uitstromers uit de zorg bijzondere groepen)?
- Welke partij is verantwoordelijk voor het regelen van de voorziening volgens de 'nieuwe' rolverdeling, zoals weergegeven in paragraaf 2.2.?

3.2 Het ontwikkelproces

Groeimodel

De wet begint per 1 januari 2007. De keuze voor een brede aanpak van 's-Hertogenbosch betekent veel samenwerken en kennis uitwisselen, zowel met burgers en instellingen als tussen de beleidsvelden onderling. We willen die samenwerking goed opzetten en vinden het verstandig daarvoor de noodzakelijke tijd te nemen. Niet alles kan tegelijk en het is evenmin verstandig nu alles al dicht te timmeren. Er is draagkracht en acceptatie nodig bij onze inwoners. Er lopen ook proefprojecten in het land waar we nog van kunnen leren. Belangrijk is wel dat we steeds voldoen aan onze wettelijke verplichtingen en dat het financieel haalbaar is. Uit oogpunt van tempo en beheersbaarheid kiest ons college daarom voor een groeimodel waarbij we stap voor stap bezien wat nieuw, beter, slimmer of extra kan of moet gebeuren.

We hebben in 's-Hertogenbosch een kwalitatief goed voorzieningenaanbod. We starten daarom met een meerjarenplan Wmo dat onze ambities op de verschillende prestatievelden bevat en dat de afzonderlijke onderwerpen en thema's met elkaar in verband brengt. Dat beleid heeft u voor een deel overigens al eerder vastgesteld.

Na inspraak en besluitvorming zal het college het beleidsplan verder uitwerken en realiseren. Via de programmabegroting leggen we de concretisering en uitvoering van onze ambities ieder jaar ter goedkeuring aan u voor. Voor het eerst zal dat gebeuren in de Programmabegroting 2008.

We geven voorrang aan de wettelijk verplichte, nieuwe taken. Daarom hebben we in 2006 hard gewerkt om de individuele verstrekkingen, waaronder hulp bij het huishouden, voor te bereiden en voor cliënten een geruisloze overgang te bewerkstelligen. Verder hebben we de overige AWBZ-regelingen die onder de Wmo vallen overgenomen.

In 2007 bereiden we de Wmo loketfunctie voor en gaan we voldoen aan de verplichtingen in het kader van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). We verwachten dit jaar van het Rijk ook duidelijkheid te krijgen over de vorming van Centra voor jeugd en gezin en het decentraliseren van gelden voor ondersteuning en advies voor mensen met beperkingen (MEE). In 2008 moeten we onze nieuwe taken op het gebied van het ondersteunen van mantelzorg en voorzieningen in de wijk voor mensen met beperkingen gaan uitvoeren. In 2007 bereiden we ons er samen met doelgroepen en organisaties op voor om dat op een vraaggerichte manier te kunnen doen.

Vanaf 2008 is het centrale loket operationeel. Daarnaast willen we het bestaande beleid inclusief de nieuwe taken in de prestatievelden opnieuw beoordelen op basis van de inhoudelijke en procesmatige uitgangspunten Wmo. Het doel is te bepalen hoe we onze nieuwe ambities vanaf 2008 steeds waar kunnen blijven maken en financieel kunnen blijven ondersteunen. We moeten er rekening mee houden dat het aantal mensen dat zorg nodig zal hebben elk jaar zal stijgen. Door het bestaande beleid en onze nieuwe taken onder de loep te nemen, kunnen we beoordelen of en hoe we ze het beste kunnen voortzetten. Dit kan tot gevolg hebben dat de bestaande subsidieverdeling zal veranderen. Uiteraard zullen we daarbij de beginselen van behoorlijk bestuur respecteren.

Eind 2009 loopt de huidige GSB (Grote Steden Beleid)-periode af. Naar verwachting is er dan duidelijkheid over een eventuele voortzetting en de gevolgen daarvan voor 's-Hertogenbosch. Maart 2010 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. We zorgen er voor dat begin 2010 de evaluatie van de eerste periode (2007, 2008 en 2009) van het groeimodel Maatschappelijke Ondersteuning beschikbaar is.

Betrokkenheid van burgers en cliënten

De gemeente 's-Hertogenbosch betreft al jaren burgers actief bij het ontwikkelen van beleid. Daardoor bestaan er al tal van waardevolle contacten en overlegverbanden met bewoners, bewonersorganisaties en vertegenwoordigende organisaties en instellingen, waar ook de ideeën over maatschappelijke ondersteuning aan bod komen. Zo zijn er de wijktafels, wijk- en bestuursraden, de seniorenraad, allochtonen zelforganisaties en het gehandicaptenplatform waar inwoners hun mening kunnen geven en die een bron van informatie vormen voor het ontwikkelen van beleid. We zullen er goed op letten dat behalve de formele inspraakorganen ook de informele verbanden van burgers en de ongeorganiseerde bewoners aan het woord komen. Zij staan namelijk centraal in onze aanpak van de Wmo. De Wmo beslaat een breed terrein. Belanghebbenden uit alle prestatievelden kunnen deelnemen aan de verdere uitwerking van de wet. Speciaal daartoe is de Wmo adviesraad 's-Hertogenbosch ingesteld. Daarin zitten vertegenwoordigers van alle Wmo-doelgroepen. We zullen hen blijven vragen om ons te helpen bij het actief naar boven halen van de verwachtingen van hun achterban en hun oordeel vragen over plannen en resultaten. Verder zijn er op tal van terreinen deskundigenplatforms (onder meer een leefbaarheidsplatform, overleg steunpunt opvoeding en task force multiprobleemhuishoudens).

Regelmatig zullen we de mening over bepaalde onderwerpen bij individuele burgers en organisaties peilen. Dat gebeurt aan de wijktafels door middel van enquêtes, interviews en consultatierondes. Zo is de afgelopen jaren in twee wijken via 'Ouderenproof' de behoefte van senioren op het gebied van hun woonsituatie in kaart gebracht. Voor mensen met een lichamelijke handicap is dat gebeurd door middel van 'Gehandicaptenproof'. In maart zijn er rondetafelgesprekken met mantelzorgers gehouden. De komende jaren zullen we doorgaan met het organiseren van themagerichte bijeenkomsten met burgers en partners om het beleid verder te vormen. Zo hebben we voor dit beleidsplan personen met een meervoudige problematiek geraadpleegd, onder wie dak- en thuislozen, psychiatrische patiënten en slachtoffers van huiselijk geweld. Ook is er een inspirerende jongerenconferentie geweest. Via interviews en consultatiebijeenkomsten hebben we behoeften van kleinere doelgroepen duidelijk gekregen. Per prestatieveld staat daarover meer in bijlage 1.

We zullen zeker op deze weg doorgaan. De Wmo is nog maar net begonnen. Bij de uitvoering en vormgeving is betrokkenheid van belanghebbenden nog véél belangrijker dan bij het formuleren van de doelstellingen en beoogde resultaten in dit beleidsplan. We willen stimuleren dat het debat over wat goede maatschappelijke ondersteuning is gevoerd blijft worden in de stad. Bijvoorbeeld door het naar boven halen en openbaar maken van de wensen van mensen die er gebruik van (gaan)maken.

Samenwerking in de uitvoering

Prettig leven in 's-Hertogenbosch is een kwestie van halen én brengen. Gemeente, maatschappelijke instellingen, bedrijven en inwoners moeten elkaar aanspreken op die verantwoordelijkheid. De gemeente ziet het als haar taak om het overzicht over en de samenhang tussen alle prestatievelden te bewaken en het algemene belang te dienen door:

- de vraag van bewoners actief op te sporen;
- het tot stand brengen van passende sociale voorzieningen in de wijken te regisseren;
- de vrijwillige inzet van burgers en informele netwerken te stimuleren;
- professionele hulp en ondersteuning te organiseren waar dat nodig is.

Dat kan en wil de gemeente niet alleen voor elkaar krijgen. Samenwerking staat voorop. Over de hoofdlijnen van dit plan en van de prestatievelden is in een eerste ronde gesproken met de uitvoerende organisaties. Zij zijn voor de gemeente belangrijke ogen en oren in de stad en hebben verstand van maatschappelijke ondersteuning.

We sluiten met professionele zorg- of welzijnsinstellingen passende contracten af voor het bieden van maatschappelijke ondersteuning. Voor aanbieders van individuele verstrekkingen zijn die contracten via aanbesteding tot stand gekomen. Voor collectieve voorzieningen hanteren we de verbeterde subsidiemethode volgens de beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF).

Daarnaast bouwen we als gemeente graag verder aan partnerschappen met organisaties als zorgkantoor, politie, zorginstellingen, provincie en scholen. Net als in het regeerakkoord zien we de woningcorporaties als maatschappelijke ondernemingen die een belangrijke taak vervullen bij het realiseren van goede betaalbare huisvesting en de kwaliteit van de woon- en leefomgeving. Er zijn ook partijen zoals ondernemers en bedrijven die we niet financieren, maar die onontbeerlijk zijn om de Wmo-ambities verder vorm te geven. Ten slotte zullen we ook de totstandkoming van nieuwe coalities met en tussen maatschappelijke partners stimuleren.

Beleid 2007- 2010 Ambities en doelstellingen per prestatieveld

4

4.1 Inleiding

De inhoud van de prestatievelden is in bijlage 1 per prestatieveld uitgewerkt. Voor elk prestatieveld legt uw raad voor de periode 2007 t/m 2010 de kaders vast. De bijlagen maken integraal deel uit van dit beleidsplan en geven op diverse thema's het kader aan voor het beleid van de komende jaren.

De opbouw is als volgt. We starten met de wettelijke tekst, daarna beschrijven we in het kort hoe het betreffende prestatieveld in de Bossche Wmo-gedachte past. Onder de kop '**Hoe staan we ervoor?**' beschrijven we de huidige situatie. Wat doen we nu al in 's-Hertogenbosch, waar hebben we al onderzoek naar gedaan en waar vallen misschien nog gaten? In de paragraaf **Waar willen we naar toe** geven we aan waar we in 2010 willen staan. In de kolom na de ambities staan de indicatoren die we gebruiken om de voortgang te meten. Hiermee komen we tegemoet aan de verplichtingen voor monitoring die aan de Wmo zijn verbonden, maar ook aan de wens van college en raad om goed inzicht te krijgen in de resultaten op het niveau van **outcome** en beleidseffecten (zie ook brief van het college aan de raad, Reactie op aanbevelingen onderzoekscommissie sociaal cultureel werk van maart 2005 en de aanbevelingen van de raadscommissie Sociaal Cultureel werk).

De raad stuurt vooral in het begin en de eindfase van de cyclus. Bij de start legt hij zijn visie op de Wmo in het beleidsplan vast en aan het eind stuurt hij op de bereikte beleidseffecten. Het voordeel van een meerjarige cyclus is dat acties voor langere tijd kunnen worden uitgezet waarmee het voeren van ad-hoc beleid zoveel mogelijk wordt voorkomen. De resultaten van nieuwe activiteiten zijn immers zelden na één jaar beschikbaar. Tussendoor is er gelegenheid om de raad cyclisch te rapporteren over de bereikte resultaten. Die resultaten komen in de schema's vooral terug onder het onderdeel **aanpak**. Omdat de aanpak op het niveau van de uitvoering ligt, wordt hier alleen de richting aangegeven waar bij de uitvoering in de praktijk aan gedacht wordt.

Na de vaststelling van de kaderstellende ambities en doelstellingen in dit beleidsplan worden resultaten geformuleerd waaraan instellingen en partners moeten voldoen. Deze resultaten zijn op het niveau van de output en komen terug in de uitvoeringsprogramma's

De kern van het nieuwe Wmo-beleid staat in de paragraaf **Waar willen we naar toe**, maar als gemeente zijn we zelden alleen aan zet. Onder de kop **Met wie werken we samen** laten we daarom zien welke groepen burgers of instellingen we hebben geraadpleegd om de inhoud van dit beleidsplan

te kunnen bepalen, maar ook met wie we in de toekomst (nog) gaan samenwerken. Elk prestatieveld eindigt ten slotte met een overzicht van bestaande en nieuwe middelen in de paragraaf **Waar doen we het van?** Deze informatie komt terug in hoofdstuk 7 van dit beleidsplan.

De prestatievelden in bijlage 1 hebben alle de hiervoor genoemde opzet. Er zijn echter een paar uitzonderingen:

Bij prestatieveld 3, Informatie, advies en ondersteuning, is de uitwerking uitgebreider dan bij de rest, omdat de invulling van de één-loketfunctie een nieuwe activiteit is die zowel beleidsmatig als financieel grote consequenties heeft.

Verder zijn de beleidsterreinen die onder de prestatievelden 7, 8 en 9 vallen al in een eerder stadium in de gemeente 's-Hertogenbosch in een samenhangend beleidskader gepresenteerd. (zie BCF-opdracht Zorg voor bijzondere groepen). We gaan door op de ingeslagen weg en zien de Wmo als een goede aanleiding om meer integraal beleid voor bijzondere groepen te ontwikkelen.

De volgende paragraaf 4.2 geeft een samenvatting van de negen prestatievelden uit bijlage 1. Er is gekozen voor een gecompriëerde versie van de ambities. De doelstellingen daarentegen zijn letterlijke citaten. De laatste paragraaf geeft inzicht in wat het college en de raad de komende tijd aan voorstellen op het gebied van de Wmo kunnen verwachten.

4.2 Samenvatting inhoud prestatievelden

Prestatieveld 1: Sterke wijken

Ambitie

Inwoners wonen prettig samen en zij zijn tevreden over hun contacten met andere bewoners. Ze helpen zelf naar vermogen mee om de leefbaarheid en het samenleven in hun wijk te bevorderen. In de wijk is een passend voorzieningenniveau.

Doelstellingen

Samenleven in de wijk

- Bewoners hebben in 2010 minstens evenveel sociale contacten in de wijk als in 2006.
- Het aantal eenzame bewoners is in 2010 naar verhouding niet verder toegenomen.
- De betrokkenheid van bewoners bij de wijk neemt in de periode 2007-2010 toe.
- Het percentage bewoners dat zich inzet voor de wijk blijft in de periode 2006-2010 minstens gelijk.
- Het multicultureel samenleven verloopt ontspannen. De acceptatie van bewoners van andere culturen blijft in 2010 op minstens hetzelfde niveau.
- Bewoners ervaren in 2010 minder overlast van jongeren dan in 2006.
- Het verschil in zwaarte van de sociale problematiek tussen de zwakste buurten en het stedelijk gemiddelde is in 2010 niet toegenomen.

© 2007, Zwaar water, Esther Mosselman -
Companen publicaties

Passende voorzieningen

- Bewoners zijn in 2010 minstens zo tevreden over het voorzieningen-niveau in de wijk
- Bij verbouw en/of nieuwbouw van accommodaties worden voorzieningen zoveel mogelijk samengevoegd.
- Vier van de wijken zijn in 2010 levensloopbestendig, dat wil zeggen dat mensen daar hun hele leven prettig kunnen blijven wonen.

Prestatieveld 2: Jeugd en preventie

Ambitie

Ontwikkelingsachterstanden en (school)uitval onder jeugdigen worden voorkomen. Jeugdigen en hun ouders leveren een actieve bijdrage aan de samenleving en zijn in staat zelfstandig initiatieven te ontplooiën. Er zijn geen jeugdigen of ouders meer die ongezien buiten de boot vallen.

Doelstellingen

Informatie en advies

- Ouders, jeugdigen en professionals zijn tevreden over de beschikbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen op het terrein van opvoeden en opgroeien

Signalering en toeleiding naar hulpaanbod

- In 2010 is er een sluitende zorgstructuur voor jeugdigen van 0 tot en met 23 jaar.
- De deelname van de doelgroeppeuters aan voor- en vroegschoolse Educatie (VVE) neemt in 2010 toe tot 70% van het totale aantal doelgroeppeuters.
- In 2009 hebben vanaf schooljaar 2006/2007 in totaal 206 leerlingen deelgenomen aan schakelklassen;
- Het bereik van consultatiebureaus onder driejarigen is in 2010 verhoogd naar 99%.
- Ouders, jeugdigen en professionals zijn tevreden over de geboden ondersteuning.

Lichtpedagogische hulp

- Het aantal voortijdig schoolverlaters is met 10% gedaald ten opzichte van schooljaar 2005/2006 (2199).
- Het aantal ouders dat de zorg over hun kinderen als te zwaar ervaart is gedaald met 6%. (2005 21% - 2010 15%)

Coördinatie op lokaal niveau

- In 2010 zijn de relevante registratiesystemen gekoppeld
- Verwijsindex wordt in 2008 gebruikt.

Participatie/actief burgerschap

- In 2009 zijn samen met het bedrijfsleven 350 nieuwe leerbanen gecreëerd.
- Het aantal jongeren tussen 16 en 23 jaar dat een opleiding volgt en/of werkt, is in 2010 ten opzichte van 2007 toegenomen met 10%;
- 70% van de bestaande jongerenvoorzieningen wordt door jongeren zelf beheerd (met minimale ondersteuning).

Prestatieveld 3: Informatie, advies en ondersteuning

Ambitie

's-Hertogenbosch heeft in 2010 een centrale informatie-, advies- en regelvoorziening voor woon-, zorg- en welzijnsvragen van burgers. Het stedelijk loket staat in verbinding met bestaande informatie- en adviespunten, de zogenaamde 'satellieten' in wijken. Daar kan men terecht voor informatie en advies en begeleiding. In bepaalde gevallen is op afspraak intensievere ondersteuning mogelijk.

Doelstellingen

Informatie, advies en ondersteuning

- Begin 2008 gaat onder regie van de gemeente het centrale stedelijk loket open.
- Uiterlijk 2009 zijn er in de wijken, samen met maatschappelijke organisaties, 'satellieten' gerealiseerd.
- In 2010 weet 60% van de burgers waar hij terecht kan voor informatie en advies op woon-, zorg- en welzijnsgebied.
- Van de geholpen burgers is in 2010 85% tevreden met de geboden informatie en dienstverlening.

Prestatieveld 4: Ondersteuning mantelzorg en vrijwillige inzet

Ambitie

Bosschenaren zetten zich vrijwillig in voor de samenleving en voor elkaar en voelen zich voldoende ondersteund.

Doelstellingen

Stimuleren vrijwillige inzet

- In 2010 is het percentage inwoners in 's-Hertogenbosch dat zich vrijwillig inzet groter of gelijk aan de nulmeting in 2007.
- In 2010 is 70 procent van de vrijwilligers tevreden over de geboden ondersteuning.

Samenwerking met het bedrijfsleven

- In de periode 2007- 2010 is de totale gesponsorde waarde, die bedrijven in maatschappelijke initiatieven hebben geïnvesteerd minstens € 600.000.

Ondersteuning mantelzorg

- In 2010 is het aantal mantelzorgers dat tevreden is over de ondersteuning met 5% toegenomen.

Prestatieveld 5: Deelname bevorderen

Ambitie

Mensen met beperkingen kunnen volwaardig meedoen aan en in de (Bossche) samenleving en kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen.

Doelstellingen

Voorzieningen

- In 2010 is onder mensen met beperkingen de tevredenheid over de eigen huisvestingssituatie en over de keuzemogelijkheden daarin toegenomen ten opzichte van de huidige situatie;
- In 2010 zijn openbare gebouwen, openbare ruimte en voorzieningen bereikbaar en toegankelijk voor mensen met beperkingen.

Meedoen

- In 2010 kunnen mensen met beperkingen gemakkelijker meedoen aan wijkactiviteiten (sociaal cultureel werk, sport e.d.) en voelen zich daarbij ook welkom.
- In 2010 is het sociaal isolement onder mensen met beperkingen naar verhouding niet verder toegenomen.

Hulpaanbod

- In 2010 weten mensen met beperkingen de weg naar hulp en ondersteuning te vinden. Dan:
- Is hun zelfredzaamheid toegenomen. Ze leren om te gaan met hun problemen en ze weten wat ze zelf kunnen doen om deze (mee) op te lossen.
- vinden zij dat ze goed geholpen worden. (nulmeting in 2007).

Prestatieveld 6: Individuele verstrekkingen

Ambitie

Mensen met een beperking nemen (weer) deel aan de samenleving en wonen door de verstrekking van voorzieningen (langer) zelfstandig. Algemene voorzieningen zijn voor iedereen toegankelijk en iedereen die recht heeft op een individuele voorziening maakt hiervan gebruik.

Doelstellingen

Toegankelijke voorzieningen

- In 2010 wordt voor in totaal minder dan 5% een beroep gedaan op de individuele verstrekkingen. Dit resultaat is afhankelijk van de volgende ontwikkelingen:
 - Het openbaar vervoer is rolstoeltoegankelijk.
 - Er zijn meer senioren- en seniorenplus woningen (nu 4300).
 - Er zijn pools voor scootmobielen en rolstoelen gerealiseerd.

Signalering en toeleiding

- In periode 2007-2010 is het aantal nieuwe gebruikers van de individuele voorzieningen toegenomen met 10%.
- In 2010 geeft 80% van de Bosschenaren voor de kwaliteit van dienstverlening een rapportcijfer 7 of hoger.

Hulpaanbod

- In 2010 is er een goed functionerend loket voor het aanvragen van individuele verstrekkingen.
- In 2010 weet 75% van de burgers waar hij terecht kan voor informatie en advies over individuele verstrekkingen.
- In 2010 is 75% van de klanten tevreden over de afhandeling van de aanvraag.

Prestatieveld 7, 8 en 9: Samenhangende zorg voor bijzondere groepen

Ambitie

Bijzondere groepen functioneren zo zelfstandig mogelijk en nemen zo veel mogelijk deel aan de samenleving.

Doelstellingen

Preventie

- In 2010 is het aandeel mensen met enkelvoudige psychische/psychosociale en/of verslavingsproblemen niet toegenomen.
- In 2010 is het aandeel mensen met ernstige psychische/psychosociale en/of verslavingsproblemen niet toegenomen.
- In 2010 is het aandeel mensen met meervoudige problematiek (ernstige psychische/psychosociale en/of verslavingsproblemen én problemen op één of meer leefgebieden) niet toegenomen.

Naar vermogen functioneren

- In 2010 bevindt 50% van de personen die behoren tot de 'bijzondere groepen' en hiervoor ondersteuning hebben ontvangen zich in een stabiele woon-, inkomens- en maatschappelijke positie².
- In 2010 is 50% van de personen die behoren of behoorden tot de 'bijzondere groepen' en hiervoor ondersteuning hebben ontvangen, maatschappelijk actief in de vorm van (vrijwilligers)werk, dagbesteding, sociale activering of opleiding/cursus.
- In 2010 ervaren burgers minder overlast van 'bijzondere groepen'.

Sluitend ondersteuningsaanbod

- In 2010 is 50% van de mensen die behoren tot de 'bijzondere groepen' bekend bij de hulpverlening en 80% hiervan (40% van het totale aantal) is doorgeleid naar de hulpverlening
- In 2010 heeft 90% van de aangemelde personen die behoren tot de 'bijzondere groepen' een compleet ondersteuningsaanbod ontvangen en minimaal 80% van de doelgroep is tevreden over dit aanbod.
- In 2010 is bij minimaal 75% van de personen een jaar na afloop van het hulpverleningstraject het bereikte niveau van zelfstandig functioneren en/of participeren behouden. Bij minimaal 60% is dit na twee jaar nog het geval.

Samenleven in de wijk

- In 2010 is meer dan een kwart van de voorzieningen in 's-Hertogenbosch op de gebieden welzijn, vrije tijd en sport ingericht op 'bijzondere groepen'.
- In 2010 zijn meer Bossche inwoners actief in de ondersteuning van 'bijzondere groepen'

² Met een stabiele maatschappelijke positie wordt hier bedoeld: een stabiele sociale omgeving, geen overlast veroorzakend, geen ernstige strafbare feiten plegend, etcetera.

4.3 Mijlpalen college en raad 2007-2010

Mijlpalen college 2007

- Opdrachten aan (welzijns)instellingen (prestatievelden 1,2,4,5,7,8,9)
- Herijking van het aanbod opvoedingsondersteuning (prestatieveld 2)
- Plan van aanpak welzijnsmakelaar (prestatieveld 4)
- Businessplan voor de invulling van de centrale informatie- en adviesfunctie (prestatieveld 3)
- Ontwikkelplan 'satellieten' in de wijk (prestatieveld 3)
- Cliënttevredenheidsonderzoek individuele verstrekingen (prestatieveld 6)

Mijlpalen raad 2007

- Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning 's-Hertogenbosch 2007 – 2010, Meedoen en erbij horen.
- Raadsvoorstel lange termijnplanning GSB-middelen (prestatieveld 1).
- Raadsvoorstel besteding OGGZ-middelen 2007 (prestatieveld 7, 8 en 9).
- Raadsvoorstel aanpassing beleidsgestuurde contractfinanciering.
- Beleidsplan mantelzorg (prestatieveld 4).
- Eerste Wmo-monitor (tevens eerste nulmeting).
- Invoering leer-werkplicht (prestatieveld 2).
- Vaststelling doelstellingen en resultaten in de begrotingsprogramma's Zorg, Participatie, Wonen en leefomgeving, Ruimte voor talent en Veiligheid 2008.

2008

- Vaststelling doelstellingen en resultaten in de relevante begrotingsprogramma's 2009.
- Evaluatie functioneren Wmo-adviesraad 's-Hertogenbosch.

2009

- Vaststelling doelstellingen en resultaten in de relevante begrotingsprogramma's 2010.
- Tussentijdse Wmo-monitor.

2010

- Vaststelling doelstellingen en resultaten in de relevante begrotingsprogramma's 2010.
- Eindevaluatie Wmo periode 2007, 2008 en 2009.

Verantwoording en communicatie 5

5.1 Verantwoording via beleidscyclus

Op grond van artikel 9 van de Wmo publiceren Burgemeester en wethouder jaarlijks voor 1 juli over de prestaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning over het voorgaande kalenderjaar. Daarmee legt het college verantwoording af over de resultaten van het beleid en de uitvoering aan de gemeenteraad, de inwoners en de Minister. Voor inwoners en belanghebbenden is er de mogelijkheid op de verantwoording te reageren. De gemeenteraad kan op basis van deze verantwoording en de reacties die daarop vanuit de samenleving gekomen zijn het beleid aanpassen. Onderbouwing van het jaarverslag en tevens verantwoording aan het ministerie gebeurt via de Wmo-monitor inclusief een vergelijkingskaart. Deze vergelijkingskaart is landelijk verplicht.

5.2 Tevredenheid van burgers

© 2007, Zwaar water, Esther Mosselman - Companen publicaties

Het is belangrijk dat burgers en vertegenwoordigende organisaties vaker dan eens in de vier jaar hun mening kunnen geven over het Wmo-beleidsplan. Zij moeten hun tevredenheid, knelpunten of wensen over wonen, welzijn en zorgvoorzieningen thuis, in hun wijk of buurt regelmatig kunnen uiten. Beleidsmakers bij gemeenten en bij uitvoeringsorganisaties en politici kunnen dan bepalen waar het aanbod bijgestuurd moet worden.

In overeenstemming met de wet zullen we jaarlijks voor 1 juli de uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek over het voorgaande kalenderjaar publiceren. Over de invulling van het tevredenheidsonderzoek overleggen we met de Wmo Adviesraad 's-Hertogenbosch. De eerste publicatie verschijnt op 1 juli 2008.

5.3 Wmo- monitor

De Wmo-monitor biedt een samenhangend beeld van de ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning. De monitor geeft een algemeen beeld van de Bossche samenleving, de vraag naar ondersteuning, de prestaties van de uitvoerende organisaties en de tevredenheid over de geboden ondersteuning. De Wmo-monitor zal tijdens de looptijd van dit Wmo-beleidsplan drie keer opgesteld worden. De eerste rapportage (2007) zal bestaan uit een 'nulmeting', een beschrijving van de situatie vóór de invoering van de Wmo. De tweede monitor verschijnt halverwege de beleidsperiode; de derde aan het eind.

De Wmo-monitor wordt zo veel mogelijk gevuld met beschikbare gegevens. Dat zijn bijvoorbeeld gegevens uit de diverse brede Bossche onderzoeken: de leefbaarheids- en veiligheidsmonitor, de JOM (Jeugd-

en Onderwijsmonitor), GGD gezondheidsonderzoeken en kengetallen over de verschillende onderwerpen (zoals het aantal schoolverlaters zonder startkwalificatie, het aantal plaatsen in de nachtopvang, etcetera). Voor de onderwerpen waar nog geen gegevens over beschikbaar zijn, doen we aanvullend onderzoek. Het klanttevredenheidsonderzoek voor de totale Wmo is een voorbeeld van zo'n onderzoek. Om vergelijking met andere steden mogelijk te maken wordt de invulling van de Wmo-monitor afgestemd op de landelijke Wmo-monitor. Die is op initiatief van de VSO (de vereniging van gemeentelijke en regionale onderzoek- en statistiekbureaus) ontwikkeld. De aanvullende kosten voor onderzoek (uitbreiding klanttevredenheidsonderzoek en de Wmo-monitor) ramen we op jaarlijks € 40.000.

5.4 Medezeggenschap en klachten

Sinds het ingaan van de Wmo is de Wet klachtenrecht in de Zorgsector (WKCZ) van toepassing op iedere aanbieder van maatschappelijke ondersteuning. Deze wet regelt het recht van cliënten om een klacht in te dienen over handelingen van een zorginstelling of een medewerker daarvan.

Tot slot geldt ook de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (WMCZ) voor de maatschappelijke ondersteuning. De WMCZ regelt de inspraak van cliënten op het beleid van de zorginstelling. Iedere instelling heeft de plicht zich in te spannen een cliëntenraad op te richten. Als gemeente sluiten we enkel uitvoeringscontracten af met organisaties die bovenstaande maatregelen uitvoeren. Op deze manier borgen wij de kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning.

5.5 Communicatie

We stelden het al in eerdere hoofdstukken. De Wmo is een participatiewet waarmee iedereen te maken heeft. Het gaat om participatie van inwoners, cliënten, aanbieders, bedrijven en buurgemeenten. Bij het ontwikkelen van het meerjarenbeleidsplan Wmo en de verdere uitwerking daarvan is communicatie van cruciaal belang. De communicatie is gericht op zowel interne (collega ambtenaren, commissie-/raadsleden) als externe doelgroepen (professionals, intermediairs, inwoners). Als het gaat om onze inwoners is het zaak om naast massamediale communicatie, mensen zoveel mogelijk op maat te bedienen en dus een communicatiemiddel in te zetten dat past bij de doelgroep. Daarbij gaat specifieke aandacht uit naar anderstaligen, verstandelijk gehandicapten en laaggeletterden. De communicatieactiviteiten zijn grofweg te splitsen in:

1. Publiekscommunicatie: informatie verstrekken (gevraagd en ongevraagd) over alle prestatievelden van de Wmo, over het ontwikkelen van het meerjarenbeleidsplan en de uitwerking daarvan per prestatieveld. De publiekscommunicatie richt zich enerzijds op intermediairs/professionals (die daarmee bagage ontvangen om hun achterban/klanten te informeren) en anderzijds op inwoners. We zetten de reguliere communicatiemiddelen van de gemeente in: gemeentepagina Bossche Omroep, Internetsite gemeente, persbericht(en), kabelkrant(en), lokale tv/radio, brieven, persoonlijke communicatie, nieuwsbrieven (zowel digitaal als papier), nieuwsbrieven wijkgericht werken etcetera. We sluiten aan op het landelijk promotiemateriaal.

2. Participatie: om te komen tot deelname van inwoners, organisaties en instellingen is het zaak gericht communicatieactiviteiten te ontwikkelen en communicatiemiddelen in te zetten. Tevens moeten de participatieprocessen transparant zijn voor alle betrokkenen en geïnteresseerden. Om te komen tot participatie kunnen onder meer de volgende communicatie-instrumenten worden ingezet: digipanel, informatiebijeenkomsten, paneldiscussies, expertmeetings, debatten, markten etc. Om de participatie transparant te maken, zetten we de reguliere communicatiemiddelen van de gemeente in: gemeentepagina Bossche Omroep, Internetsite gemeente, persbericht(en), kabelkrant(en), lokale tv/radio, brieven, persoonlijke communicatie, nieuwsbrieven (zowel digitaal als papier), nieuwsbrieven wijkgericht werken etcetera.

Het is de bedoeling de communicatiedoelen en de inzet van communicatiemiddelen verder uit te werken in een communicatieplan. Voor de uitvoering ramen we € 60.000 per jaar.

6.1 Financieel kader

In totaal beschikken we per 1-1-2007 over ruim 40 miljoen euro voor de uitvoering van beleid dat valt onder de Wmo. Voor een belangrijk deel gaat het hier om regulier beleid dat voorheen viel onder de Welzijnswet, Wet voorzieningen gehandicapten en het Grotestedenbeleid (GSB). De financiële middelen voor het Grotestedenbeleid zijn uitgetrokken voor de periode 2005-2009. In het nieuwe regeerakkoord (februari 2007) staat dat het GSB na evaluatie wordt doorgezet. Het is nog niet duidelijk wat dat voor 's-Hertogenbosch betekent.

Het afgesproken financiële beleid uit het beleidskader Maatschappelijke ontwikkeling is vanzelfsprekend ook van toepassing op de uitvoering van de Wmo. Hierbij betrekken we het amendement bij de vaststelling van dit beleidskader op 14 februari 2006. Daarin staat dat het beleid van de gemeente binnen de drie centrale dossiers uit het beleidsplan Wmo 2007-2010 (beleidskader Maatschappelijke Ontwikkeling), vooralsnog, taakstellend uitgevoerd dient te worden binnen de beschikbare rijksbudgetten. Maar, indien noodzakelijk, blijft de inzet van gemeentelijke middelen hierbij in de toekomst mogelijk.

6.2 Beschikbare budgetten

Voor de uitvoering van de Wmo is in 2007 totaal € 40.605.156 beschikbaar. Dit zijn middelen die grotendeels vallen onder het hoofdstuk Sociale Kwaliteit van de gemeentebegroting. Aan deze middelen zijn reeds verplichtingen verbonden. Gerelateerde budgetten, zoals voor wonen en sportstimulering en Bewonersinitiatiefgeldten zijn hierin niet meegenomen. De beschikbare middelen zijn opgebouwd uit de volgende inkomstbronnen:

- Algemene middelen vanuit het gemeentefonds;
- GSB-middelen waarvoor dekking mogelijk wegvalt per 31 december 2009;
- Doeluitkeringen van het Rijk met geormerkte middelen (het Rijk bepaalt waar het geld aan besteed mag worden);
- Overige inkomsten, zoals de eigen bijdrage van inwoners voor individuele verstrekkingen en huurinkomsten.

In de onderstaande tabel treft u een overzicht aan van de beschikbare budgetten. We gaan daarbij uit van de begroting voor 2007. Voor de komende jaren moet rekening worden gehouden met de reguliere indexeringen.

Beschikbare budgetten	Reeds bestaand	Nieuw per 01-01-2007	Totaal
Algemene middelen	22.049.179	8.142.757	30.191.936
GSB middelen	2.763.710	0	2.763.710
Doeluitkeringen	4.995.563	1.014.520	6.010.083
Overige inkomsten (bv eigen bijdrage)	186.870	1.452.557	1.639.427
Totaal	29.995.322	10.609.834	40.605.156

Onder het kopje nieuwe middelen in de tabel horen een aantal nieuwe taken die zijn overgedragen door het Rijk per 1 januari 2007 te weten:

1. Hulp bij het huishouden;
2. Diensten bij wonen met zorg;
3. Zorgvernieuwingsprojecten;
4. Coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg;
5. Collectieve preventie GGZ;
6. Vorming, training en advies;
7. Initiatieven OGGZ (centrumgemeenten).

In de betreffende prestatievelden zijn deze taken verder uitgewerkt conform uw besluit 'Overgang van AWBZ-middelen naar gemeenten in het kader van de Wmo' (06.1275) en 'Besluit individuele verstrekkingen' (06.1234).

6.3 Verwachte kosten van nieuwe taken en ambities

In hoofdstuk vijf zijn de ambities en doelstellingen verwoord die we in vier jaar willen bereiken. Tijdens de begrotingsbehandeling in november worden de financiële consequenties voor 2008 aan u voorgelegd en van dekking voorzien voor zover deze nog niet zijn gerealiseerd in de voorjaarsnota die u op 4 juni heeft vastgesteld. Structurele financiële consequenties zijn op dit moment nog niet voldoende onderbouwd en zullen begin 2008 in de voorjaarsnota 2009 aan u worden voorgelegd. Dit sluit aan met de gefaseerde ontwikkeling om, geheel in lijn met dit beleidsplan, toe te groeien naar de gewenste situatie.

2007: De ontwikkeling van de loketfunctie, uitvoering geven aan de OGGZ, het in beheer krijgen van nieuwe taken (mantelzorg, individuele verstrekkingen, voorzieningen in de wijk vraaggericht vorm geven en verantwoordingsverplichtingen).

2008: Een herijking van de prestatievelden aan de hand van criteria zoals aan u voorgesteld in hoofdstuk 3.1. Doel hiervan is structureel financiële ruimte te vinden voor meer op de klant toegesneden dienstverlening zoals de implementatie van de loketfunctie, stimuleren van vrijwillige inzet en uitvoeringskosten. We zullen ook andere financieringsbronnen inzetten om vernieuwende ideeën te kunnen uitvoeren die niet structureel zijn.

Daarnaast moeten we rekening houden met een aantal risico's waarvoor mogelijk financiële ruimte nodig is. Zo verwachten we een stijging van de vraag naar ondersteunende diensten door demografische ontwikkelingen (meer zorgbehoevende ouderen en mensen met beperkingen en zwaardere problematiek in de wijken – zie bijlage 2) en hebben we te maken met afnemende GSB-middelen.

In het beleidsplan zijn de onderstaande kosten voorlopig geraamd voor de huidige taken, de nieuwe taken en de ambities. Beschrijving van deze kosten vindt u terug in de bijlagen. Dekking voor de structureel hogere kosten wordt onderzocht in de vorm van lobby naar het Rijk, herijking bestaand beleid, benutten mogelijke aanbestedingsvoordelen, voortzetting GSB financiering en werkelijke kosten loketfunctie.

	Totaalbedrag geraamde kosten 2010
Prestatieveld 1: Sterke Wijken	5.280.575
Prestatieveld 2: Jeugd en hun ouders	7.039.440
Prestatieveld 3: Informatie advies en ondersteuning (loketfunctie)	900.000
Prestatieveld 4: Ondersteuning mantelzorg en vrijwillige inzet	957.598
Prestatieveld 5: Algemene voorzieningen voor mensen met beperkingen	1.710.996
Prestatieveld 6: Individuele verstrekkingen	16.053.977
Prestatievelden 7,8,9: Samenhangende zorg voor bijzondere groepen	10.457.895
Uitvoeringskosten (exclusief Loketfunctie)	106.000
Totaal	42.506.481

6.4 Voorgenomen dekking bedragen 2008

Voor het realiseren van de ambities is voor 2008 de volgende aanvullende financiering nodig:

Omschrijving	Ligt ter besluitvorming voor bij begroting 2008
Prestatieveld 1: Sterke Wijken	0
Prestatieveld 2: Jeugd en hun ouders; Nieuwe taken centra Jeugd en Gezin	500.000
Prestatieveld 2: Jeugd en hun ouders; Jongerenparticipatie	30.000
Prestatieveld 3: Informatie advies en ondersteuning (loketfunctie); Professioneel centraal loket	450.000*
Prestatieveld 4: Ondersteuning mantelzorg en vrijwillige inzet ; Welzijnsmakelaar	200.000
Prestatieveld 4: Ondersteuning mantelzorg en vrijwillige inzet; Stimulering vrijwillige inzet bedrijfsleven	30.000
Prestatieveld 5: Algemene voorzieningen voor mensen met beperkingen	0
Prestatieveld 6: Individuele verstrekkingen: uitvoeringskosten	223.000
Prestatievelden 7,8,9: Samenhangende zorg voor bijzondere groepen; Advies en Steunpunt Huiselijk geweld	16.325
Uitvoeringskosten; o.a. Wmo-monitor	106.000
Totaal	1.555.325
*Exclusief eenmalige kosten	

Prestatieveld 2: Jeugd en hun ouders

Binnen dit prestatieveld willen we Centra voor Jeugd en Gezin ontwikkelen, voortkomend uit Operatie Jong. Het gaat hier deels om het samenbrengen van bestaande activiteiten, maar voor het grootste deel om nieuwe initiatieven. Voor deze nieuwe initiatieven is aanvullend een bedrag nodig van € 500.000. Onduidelijk is of het Rijk hiervoor extra geld beschikbaar zal stellen. Indien het Rijk of provincie besluit geen extra geld beschikbaar te stellen, wordt beperkt uitvoering gegeven aan het aantal taken en functies van de Centra voor Jeugd en Gezin.

Voor intensivering jongerenparticipatie is structureel € 30.000 nodig. We stellen voor dit bedrag te halen uit het bestaande budget ketenbenadering en uit het budget voor de versterking van het beroepsonderwijs.

Prestatieveld 3: Informatie advies en ondersteuning

De gemeente heeft als nieuwe taak het bieden van advies, informatie en cliëntondersteuning (hierna: loketfunctie), maar ontvangt hiervoor geen geld van het Rijk. De gemeente zal daarom nadrukkelijk op zoek gaan naar (meebetalende) ontwikkelpartners zoals woningbouwcorporaties en het ClZ. Op basis van aannames schatten we dat een centraal professioneel loket en 'satellieten' in de wijk op termijn structureel € 900.000 kost en dat dit € 200.000 eenmalige kosten met zich meebrengt.

In 2007 ontwikkelen we de plannen voor de loketfuncties. We stellen voor de eenmalige aanloopkosten van € 200.000 voor € 100.000 te dekken uit de reserve flankerend ouderenbeleid en € 100.000 uit de reserve Wmo..

In 2008 start het centraal professioneel loket. De exploitatiekosten worden geschat op € 600.000. Een deel van dit bedrag (€ 150.000,-) dekken we uit bestaande formatie (o.m. inzet van AMSZ- medewerkers). We stellen uw raad voor in de begroting 2008 de resterende € 450.000 te dekken uit de reserve Wmo.

Uitvoering loketfunctie	Bruto bedrag	Zonder dekking
2007	200.000*	
2008	600.000	
Totaal structurele kosten vanaf 2009	900.000	750.000
* eenmalige aanloopkosten		

Prestatieveld 4: Ondersteuning mantelzorg en vrijwillige inzet

Er volgt nog een apart beleidsvoorstel over de ondersteuning voor mantelzorgers. De eventueel bijkomende kosten daarvan zijn nog niet helder. De kosten voor inzet van een Welzijnsmakelaar voor vier jaar die burgerinitiatieven stimuleert worden geschat op € 200.000. Realisatie vindt plaats onder voorbehoud van goedkeuring van het plan van aanpak door het college en het vinden van dekking door bijvoorbeeld fondswerving en herijking van bestaande subsidies. Aanvullend is structureel € 30.000 nodig voor Mooi zo Goed zo in verband met het wegvallen van GSB-middelen in 2008. We stellen in de begroting 2008 voor dit eenmalig te dekken uit de reserve Wmo.

Prestatieveld 6: Individuele verstrekkingen

In 2007 is een tekort geraamd op de beleids- en de uitvoeringskosten. Het tekort op de beleidskosten voor individuele verstrekkingen van € 283.000 wordt vooral veroorzaakt doordat er geen eigen bijdrage wordt gevraagd voor de inkomenscategorie onder 110 procent van het minimumloon. Daardoor krijgen we minder inkomsten. Het tekort op de

uitvoeringskosten (formatie e.d.) door overdracht van de nieuwe taak hulp bij het huishouden is geraamd op € 685.000. Beide bedragen zijn in 2007 éénmalig ten laste gebracht van de reserve Wmo conform het Raadsbesluit individuele verstrekkingen (dec. 2006). Voor 2008 is het bedrag voor uitvoeringskosten geraamd op € 223.000. We stellen in de begroting 2008 voor de uitvoeringskosten te dekken uit algemene middelen.

Prestatieveld 7,8 en 9: Samenhangende zorg voor bijzondere groepen

Voortzetting van het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld kost structureel € 191.250. Vanaf 2008 is € 16.325 niet gedekt door het wegvallen van provinciale middelen. We stellen in de begroting 2008 voor dit bedrag te dekken uit algemene middelen. Het resterende bedrag wordt gedekt uit Rijksmiddelen en de bijdragen van de overige 20 deelnemende gemeenten.

Uitvoeringskosten

De Wmo kent een aantal procesverplichtingen waarvoor de gemeente geen extra middelen ontvangt. Zo dient de gemeente verantwoording af te leggen middels een Wmo monitor, waarbij is inbegrepen het houden van cliënttevredenheidsonderzoeken, het realiseren van burgerparticipatie en Wmo-zaken voldoende te communiceren aan haar inwoners. De bijdrage van het Rijk voor 's-Hertogenbosch in 2007 voor de uitvoeringskosten bedraagt € 331.622. Dit budget is bedoeld voor de uitvoering van nieuwe taken in de verschillende prestatievelden van de Wmo en bovengenoemde procesverplichtingen. Het is duidelijk dat dit bedrag te laag is. Om de Wmo-taken naar behoren te kunnen uitvoeren is aanvullend structureel € 106.000 nodig. Hierin is ook een bedrag opgenomen voor onder andere vacatiegelden voor de Wmo adviesraad. We stellen in de begroting 2008 voor het bedrag eenmalig te dekken uit de reserve Wmo.

Uitvoering nieuwe taken	Bedrag	Opmerkingen
Communicatie	60.000	Zoals publieksvoorlichting (zie hoofdstuk 5)
Onderzoekskosten	40.000	Zoals cliënttevredenheids-onderzoeken (zie hoofdstuk 5)
Wmo Adviesraad 's-Hertogenbosch	6.000	
Ongedekt	106.000	

6.5 Bedragen 2009 tot en met 2010 nog niet van structurele dekking voorzien

Indien in de begroting 2008 wordt besloten zoals voorgesteld, zijn de volgende bedragen vanaf 2009 nog niet van structurele dekking voorzien:

Omschrijving	Nog niet van dekking voorzien vanaf 2009
Prestatieveld 1: Sterke Wijken	PM
Prestatieveld 2: Jeugd en hun ouders; Nieuwe taken centra Jeugd en Gezin	PM
Prestatieveld 3: Informatie advies en ondersteuning (loketfunctie); Professioneel centraal loket	750.000
Prestatieveld 4: Ondersteuning mantelzorg en vrijwillige inzet; Stimulering vrijwillige inzet bedrijfsleven	76.000
Prestatieveld 5: Algemene voorzieningen voor mensen met beperkingen	0
Prestatieveld 6: Individuele verstrekkingen: Minder inkomsten eigen bijdrage	0
Prestatievelden 7,8,9: Samenhangende zorg voor bijzondere groepen; Advies en Steunpunt Huiselijk geweld	0
Uitvoeringskosten procesverplichtingen; o.a. clienttevredenheidsonderzoek	106.000
Totaal	932.000 + PM

Prestatieveld 1: Sterke Wijken

De activiteiten binnen dit prestatieveld worden voor een deel gefinancierd uit GSB-middelen. Voor het realiseren van de ambities is minimaal € 5.280.575 nodig. Het is nog onzeker of de GSB-financiering na 2009 nog doorloopt. Een PM post is opgenomen voor extra geld indien de GSB-middelen komen te vervallen.

Prestatieveld 2: Jeugd en hun ouders

De huidige taak opvoedingsondersteuning financieren we, bijna in z'n geheel, vanuit GSB-middelen. Omdat het zoals eerder gezegd onzeker is of deze financiering na 2009 wordt gecontinueerd is hiervoor een PM post opgenomen.

Prestatieveld 3: Informatie advies en ondersteuning

Vanaf 2009 krijgen 'satellieten' in de wijk vorm, naast het reeds bestaande professioneel centrale loket (€ 450.000 zonder dekking). Exploitatiekosten voor de 'satellieten' zijn aanvullend € 300.000 (zonder dekking). De financiering wordt ter besluitvorming meegenomen bij de begroting 2009 na besluitvorming over het ontwikkelplan inclusief financiering.

Prestatieveld 4: Ondersteuning mantelzorg en vrijwillige inzet

Om de betrokkenheid van bedrijven niet te verliezen is in 2009 aanvullend structureel € 76.000 nodig.

Uitvoeringskosten

Om aan de procesverplichtingen te kunnen voldoen is structureel € 106.000 nodig.

Het college voert een lobby naar het Rijk (ook via de G27 en de VNG) om aandacht te vragen voor dit landelijk waargenomen tekort aan uitvoeringsmiddelen. Zaak is de uitvoeringskosten na 1 januari 2007 nauwgezet te volgen omdat achteraf door een onafhankelijke derde nog onderzoek gedaan zal worden naar de feitelijke hoogte van de uitvoeringskosten. De VNG heeft toezeggingen van VWS gehad dat eventuele tekorten op macroniveau zullen worden gecompenseerd. De lobby naar het Rijk voor meer middelen voor de uitvoering zetten we onverkort door.

Voorstel financiering vanaf 2009

In de begroting 2008 stellen we voor de geraamde kosten 2008 voor de genoemde ambities te dekken door fondswerving of ombuiging van bestaande middelen en de reserve Wmo. Voor de jaren erna hebben we nog een structureel tekort van ruim € 900.000. Er zijn echter nog een aantal ontwikkelingen waarvan we de uitkomsten nog niet kunnen overzien. Dit zijn:

- Meer duidelijkheid over de voortzetting van de financiering vanuit GSB.
- Uitkomst werkelijke kosten voor uitvoering individuele verstrekkingen.
- De werkelijke kosten van de loketfunctie. Naar verwachting is hierover meer duidelijkheid in 2008.
- Uitkomsten voortzetting lobby naar het Rijk voor een tegemoetkoming van de geconstateerde tekorten.
- Uitkomst herijking van de bestaande activiteiten aan de hand van de gestelde criteria.

Met dit raadsvoorstel blijven de kosten voor 2007 volledig binnen het financiële kader zoals door de gemeenteraad vastgesteld bij de voorjaarsnota 2008. In november neemt de gemeenteraad een besluit over de financiële consequenties voor de begroting 2008. De financiële gevolgen vanaf 2009 worden aan de gemeenteraad voorgelegd in de voorjaarsnota 2009.

6.6 Risico's

Dit ontwikkelplan kent een aantal risico's waar we komende jaren mee rekening moeten houden.

- Bovenstaande cijfers geven de situatie weer zoals deze in 2007 is. De dekking door GSB-middelen loopt echter al af. Binnen vrijwel alle prestatievelden (m.u.v. prestatievelden 4, 5 en 6) worden onderdelen bekostigd met GSB-middelen. Het gaat daarbij om bekostiging van wijkgerichte sociale programma's en themagerichte inzet zoals het tegengaan van huiselijk geweld. De afbouwscenario's van deze rijksmiddelen zijn vastgelegd en gaan door maar zetten de continuering en gewenste intensivering van het beleid onder druk. Het is nog onduidelijk welke besluiten het Rijk neemt en wat dit voor 's-Hertogenbosch gaat betekenen. Zoals eerder aangegeven staat in het nieuwe regeerakkoord (februari 2007) dat de GSB, na evaluatie, wordt doorgezet. Indien het Rijk besluit de financiering te stoppen kan er geen uitvoering worden gegeven aan de gewenste ontwikkeling.

Jaar	GSB-Middelen	Risico
2007	2.763.710	
2008	2.314.010	-449.700
2009	2.054.350	-259.660
2010	0	- 2.054.350

- Voor de meerjarenplanning moet rekening worden gehouden met een stijging van de vraag naar ondersteuningsvoorzieningen zoals Individuele verstrekkingen. Dit heeft onder meer te maken met de demografische ontwikkeling, een stijging van deels afhankelijke personen en verdergaande extramuralisering, het 'wonen in de wijk' van mensen die voorheen intern werden verzorgd. Schattingen voor alleen al individuele verstrekkingen lopen uiteen van stijgingen van 5% (in geld uitgedrukt ongeveer € 800.000,-) tot 20% (€ 3.166.000,-). Volgens het Rijk geeft de meest recente informatie over 2006 van het CAK geen aanleiding tot zorgen op het macrobudget. Wel kunnen grote verschuivingen plaatsvinden tussen gemeenten onderling. De uitgaven aan huishoudelijke zorg in 2006 zullen nader worden geanalyseerd, conform de motie Mosterd. In deze motie wordt geregeld dat de gemeenten worden gecompenseerd indien de uitgaven voor huishoudelijke verzorging meer dan 10% boven de historische uitgaven van 2005 liggen. Het meerdere boven deze 10% wordt dan uitgekeerd.
- Er vinden niet alleen demografische ontwikkelingen plaats. De zorg of aandacht die groepen kwetsbare bewoners in wijken vragen wordt ook steeds intensiever. Het gaat steeds vaker om mensen die voorheen in zorginstellingen woonden. Daarop zal het aanbod van woon-, zorg- en welzijnsorganisaties zich aan moeten passen. Voor de hand ligt dat die zorg zwaarder dus duurder wordt.
- Dure woningaanpassingen komen m.i.v. 2008 volledig voor rekening van de gemeente. De gemeente wordt hiervoor wel gecompenseerd door het Gemeentefonds. We volgen deze ontwikkeling kritisch en geven tijdig een signaal af als het aantal dure aanpassingen onverantwoord stijgt.
- De financiële middelen die zijn overgeheveld vanuit de AWBZ naar de gemeente zijn verdeeld op historische basis, gebaseerd op uitgaven van 2004 of 2005. Daardoor lopen gemeenten het risico twee jaar budgettair achter te blijven bij de werkelijke ontwikkelingen. Zo is het ministerie bij de regeling 'Diensten bij wonen met zorg' uitgegaan van de feitelijke bestedingen 2004 zodat voor onze gemeente een mogelijk nadeel ontstaat van ongeveer € 50.000.
- In de septembercirculaire van 2006 is aangekondigd dat in 2008 de eerste stappen worden gezet de budgetten Wmo te verdelen op basis van objectieve maatstaven, bijvoorbeeld over alle gemeenten. Dit kan leiden tot nadelige gevolgen voor 's-Hertogenbosch.
- Het ministerie van VWS is bezig de huidige verdeelsystematiek van de doeluitkering maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid (prestatievelden 7,8,9) te herzien. Verwachting is dat dit een voordeel oplevert voor de vier grote steden en een nadeel voor de overige centrumgemeenten waaronder 's-Hertogenbosch. Ook voor de continuering van de Medicinale heroïnebehandeling na 2008 bestaat er nog onduidelijkheid. Het regeerakkoord geeft aan dat de financiering voor de nu deelnemende gemeenten wordt voortgezet. Wat dit concreet voor 's-Hertogenbosch betekent is nog niet duidelijk. De lobby naar het Rijk (rechtstreeks, in G27-verband en via de VNG) zetten we onverminderd door.

Advies van de Wmo adviesraad 's-Hertogenbosch **7**

Bij de totstandkoming van het beleidsplan zijn zoals eerder gezegd instellingen, inwoners en cliënten betrokken. Na vaststelling van het conceptbeleidsplan heeft het college de Wmo adviesraad 's-Hertogenbosch gevraagd zijn advies te geven. Wij waarderen de wijze waarop de Wmo adviesraad zijn achterban heeft betrokken bij het opstellen van zijn zienswijze. Daarnaast zijn inwoners en maatschappelijke instellingen in de gelegenheid gesteld hun reactie te geven op het plan. In het algemeen spraken zij hun waardering uit over het beleidsplan. Maatschappelijke instellingen zien uit naar de concrete aanpak en de rol die zij in samenwerking met andere partijen daarbinnen krijgen. Concrete adviezen zijn in het plan verwerkt. In bijlage 3 treft u het advies van de Wmo adviesraad aan met onze reactie. In onze reactie is aangegeven waarom sommige adviezen niet zijn overgenomen.

Conclusie

8

De Wmo, die van kracht is per 1 januari 2007, is voor de gemeente niet helemaal nieuw. Onderdelen die voorheen vielen onder de Welzijnswet en de Wet voorzieningen gehandicapten zijn bekend. De gemeente 's-Hertogenbosch heeft gekozen voor een brede invoering van de wet. Ze wil nieuwe taken op zich nemen en het bestaande beleid op het gebied wonen, zorg en welzijn herzien. Dit doen we om de maatschappelijke ondersteuning ook in de toekomst werkbaar en betaalbaar te houden.

Met de in hoofdstuk vijf genoemde ambities en doelstellingen uit dit plan starten we de ontwikkeling naar duurzame ondersteuning aan onze burgers. We realiseren het plan in fasen. Dit beleidsplan Wmo zien we als een groeimodel. Tussentijds ontvangt u op onderdelen zoals gezegd in hoofdstuk 5.3 aanvullende raadsvoorstellen. Het is dus mogelijk het plan tussentijds aan te passen, bijvoorbeeld als dat voor de burger en zijn verbanden noodzakelijk zou zijn.

Onze gefaseerde aanpak start met de uitwerking van negen prestatievelen en werkt toe naar drie integrale programmapijlers: Participatie, Zorg en Sterke wijken. De drie afgeleide hoofddoelen zijn:

1. Actieve inwoners zetten zich er voor in dat iedereen mee kan doen aan de samenleving.
2. Inwoners zijn (eventueel met ondersteuning) in staat zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk te blijven functioneren.
3. Mensen kunnen prettig samenleven in sterke wijken met voldoende toegankelijke gebouwen, diensten en voorzieningen.

Om structurele financiële dekking te vinden, overlap van taken te voorkomen en slimmere arrangementen samen te stellen herijken we de activiteiten aan de hand van de in hoofdstuk 4.1 gestelde criteria.

De kosten van dit plan worden vooralsnog ingeschat op ruim 42 miljoen euro. De benodigde middelen voor 2008 worden in november ter besluitvorming aan u voorgelegd. Wij vragen uw raad in te stemmen met de gefaseerde aanpak waarbij over aanvullende budgetten in latere jaren besluitvorming zal volgen.

Bij de ontwikkeling van dit plan zijn cliënten, georganiseerde en niet georganiseerde inwoners, instellingen en regiogemeenten betrokken. We zullen hen ook bij de uitvoering en vormgeving intensief blijven betrekken.

Bijlage 1

Ambities en doelstellingen per prestatieveld

1. Sterke wijken
2. Jeugd en preventie
3. Informatie, advies en ondersteuning
4. Vrijwillige inzet en mantelzorg
5. Deelname bevorderen
6. Individuele verstrekkingen
- 7-9. Samenhangende ondersteuning bijzondere groepen

1. Sterke wijken

Wetstekst prestatieveld 1

Het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten.

Hoe past dit prestatieveld in de Bossche Wmo gedachte?

Prestatieveld 1 gaat over prettig en veilig wonen en het bevorderen van de sociale samenhang in wijken en buurten. De zelfredzaamheid van bewoners staat centraal. In **sterke wijken** zijn de basisvoorwaarden voor het prettig samenleven in een wijk aanwezig en sluiten de voorzieningen aan bij de wensen en behoeften van bewoners. Het is een breed prestatieveld dat nauwe relaties heeft met andere terreinen zoals sport, wonen, ruimtelijke ordening, integratie, veiligheid en economie.

Hoe staan we er nu voor?

We streven naar sterke wijken. In deze wijken investeren we niet alleen in leefbaarheid (schoon, heel en veilig), maar ook in het prettig samenleven en in passende en toegankelijke voorzieningen. In een sterke wijk is het goed vertoeven en wonen mensen plezierig naast en met elkaar. Om een sterke wijk te creëren is een integrale aanpak nodig. In die aanpak is sprake van wederkerigheid: de gemeente en andere partners investeren in de wijk of buurt, maar bewoners zelf spelen ook een belangrijke rol. Van bewoners wordt verwacht dat zij zich inzetten voor elkaar en hun buurt.

In bepaalde Bossche buurten blijft de leefbaarheid en/of sociale kwaliteit ondanks gerichte investeringen op ongeveer hetzelfde niveau. Dit is een verschijnsel dat zich ook in andere steden voordoet. Vooral de **sociale** problematiek is in een aantal buurten hardnekkig en vereist een langdurige en intensieve inzet. In de Bossche aandachtsbuurten woont een concentratie van mensen met (meervoudige) sociale problemen. De afgelopen jaren is in het kader van het Grotestedenbeleid fors in de kwaliteit van deze gebieden geïnvesteerd. In zes aandachtsbuurten is een integrale aanpak met sociale en fysieke maatregelen uitgezet. Het is een zaak van lange adem, de resultaten worden op termijn pas zichtbaar maar er zijn zeker verbeteringen merkbaar. Hoewel deze buurten nog onder het stedelijk gemiddelde liggen (tussen 5,7 en 7,0 L&V-enquête 2004) is de sociale kwaliteit van een aantal aandachtsbuurten gemiddeld wel iets gestegen. (met ongeveer een 0,5 punt, de gemiddelde score ligt nu tussen 4,9 en 5,8).

In het raadsvoorstel over de langetermijnplanning van de aandachtsgebieden en (her) verdeling van GSB-middelen wordt een besluit genomen over het aantal buurten waarin een intensieve aanpak gerechtvaardigd is.

In 2005 is stadsbreed het wijkgerichte werken ingevoerd (raadsvoorstel sept. 2004). In juni 2006 besloot het college om deze manier van werken in de praktijk verder door te voeren. (Notitie "Versterking Wijkoriëntatie"). De gemeente werkt samen met bewoners en beroepskrachten van allerlei instellingen in de wijk aan het benutten van kansen en het oplossen van problemen. Dit wordt geregeld via onder andere wijktafels en vastgelegd in wijkschetsen en wijkspeerpunten. Het Grote Stedenbeleid is hierin opgenomen. We realiseren ons dat de betekenis van de wijk of buurt voor een grote groep mensen als basis voor hun sociale netwerk afneemt. Toch richten we ons –naast een stedelijke aanpak van problemen– op de wijk, omdat de wijk voor veel kwetsbare groepen nog steeds de belangrijkste uitvalsbasis is. Juist kwetsbare groepen, zoals ouderen en mensen met een handicap, hebben vaak contacten en hulp in de nabijheid van

hun woning nodig. Het is belangrijk dat zij in hun directe omgeving gebruik kunnen maken van goede voorzieningen en (eenvoudige) zorg-, welzijns- en gemaksdiensten.

Waar willen we naar toe?

In **sterke wijken** werken gemeente, bewoners en professionals aan het prettig samenleven in de wijk. Bewoners nemen zelf initiatieven en voelen zich hierin gesteund.

In een **sterke wijk** is aandacht voor:

1. Leefbaarheid (schoon, heel, veilig)
2. Bewonerskwaliteiten (individuele krachten en problemen)
3. Samenleven (sociale samenhang en participatie)
4. Voorzieningen (diensten en accommodaties)

© 2007, Zwaar water, Esther Mosselman -
Companen publicaties

Afbakening

In dit prestatieveld gaan we in op de onderdelen 3 en 4, het samenleven en de wijkgerelateerde voorzieningen. Leefbaarheid (schoon, heel, en veilig) komt vooral aan bod in het programma Veiligheid, maar heeft ook linken met prestatieveld 1. Het zogenaamde “vangnet” voor bewoners met meervoudige problemen voor bewoners wordt besproken in de prestatievelden 7-8-9. Als de individuele sociale problematiek van bewoners erg groot is, zijn bewoners vaak niet meer inzetbaar/aanspreekbaar voor het samenleven of meedoen in hun wijk. Dan overheerst de ‘struggle for life’. Het werken aan sociale problemen is een randvoorwaarde om ervoor te zorgen dat bewoners ook kunnen investeren in het samenleven in de wijk. De ‘enkelvoudige of relatief lichte’ problematiek van bewoners valt onder prestatieveld 1 en 5, de naar verhouding zware en meervoudige problematiek (multiproblemaanpak, huiselijke geweld e. d.) is onder gebracht bij 7, 8 en 9. De doelstellingen m.b.t. het voorzieningenniveau voor ‘mensen met beperkingen’ en hun deelname aan activiteiten in de wijk staan in prestatieveld 5.

Samenleven

Zoals gezegd neemt de betekenis van de buurt voor een groot aantal mensen af maar blijft juist voor kwetsbare mensen de buurt een belangrijke uitvalsbasis. De sterke wijk is een wijk waarin iedereen welkom is. Het is er prettig wonen en mensen zijn betrokken bij elkaar en bij hun directe woonomgeving (buurt). Iedereen doet naar vermogen mee. We streven naar levensloopbestendige wijken. Dat houdt in dat er mensen van allerlei leeftijden wonen. Professionals die met bewoners werken signaleren dat de verschillen in leefstijlen van jongeren en ouderen soms leiden tot wederzijds onbegrip en gevoelens van onveiligheid. Waar nodig wordt geïnvesteerd in het kennen en begrijpen van elkaar.

's-Hertogenbosch is een kleurrijke stad. Multicultureel samenleven is een onderwerp dat mede door diverse nationale en internationale ontwikkelingen om extra aandacht vraagt. Het samenleven van verschillende culturen verloopt door de verschillen in leefstijlen niet altijd vlekkeloos. Ook hierbij is het nodig dat mensen elkaar beter leren kennen en begrijpen.

Het aantal mensen in de wijk met beperkingen neemt toe (zie ook prestatieveld 5). Dit komt door de sterke groei van het aantal ouderen en de vermaatschappelijking van de zorg. Steeds meer zorg die vroeger binnen zorginstellingen werd geboden wordt thuis of vanuit huis geleverd en steeds meer mensen die zorg nodig hebben moeten zichzelf langer – met ondersteuning- kunnen redden. (zie ook bijlage 2) Voor mensen met “een beperking” of een chronisch psychisch dan wel psychosociaal probleem is het vaak moeilijker om zelfstandig te kunnen functioneren en

volwaardig deel te nemen aan de samenleving. We willen deze inwoners ondersteunen zodat ze zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en participeren. Voorkomen moet worden dat zij in een sociaal isolement geraken. We streven ernaar dat zij prettig en veilig kunnen wonen en werken en in hun buurt of wijk gebruik kunnen maken van zorg- welzijns- en gemakdiensten. Zij moeten deel kunnen nemen aan activiteiten op het terrein van educatie en scholing, ontspanning en ontmoeting, active- ring, belangenbehartiging en empowerment.

Samenleven in de wijk	
Ambitie 1	In 2010 wonen bewoners prettig in hun wijk samen en zijn zij tevreden over hun contacten met andere bewoners. Ze helpen zelf naar vermogen mee om de leefbaarheid en het samenleven in hun wijk te bevorderen.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Bewoners hebben in 2010 minstens evenveel sociale contacten in de wijk als in 2006. • Het aantal eenzame bewoners is in 2010 naar verhouding niet verder toegenomen • De betrokkenheid van bewoners bij de wijk neemt in de periode 2007-2010 toe. • Het percentage bewoners dat zich inzet voor de wijk blijft in de periode 2006-2010 minstens gelijk. • Het multicultureel samenleven verloopt ontspannen. De acceptatie van bewoners voor andere culturen blijft in 2010 op minstens het zelfde niveau. • Bewoners ervaren in 2010 minder overlast van jongeren dan in 2006. • Het verschil in zwaarte van de sociale problematiek tussen de zwakste buurten en het stedelijk gemiddelde is in 2010 niet toegenomen.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • score sociale samenhang (L&V-monitor) • eenzaamheid: bewoners hebben in 2010 minimaal 1x per maand contact met iemand (L&V-monitor). • score betrokkenheid bij de buurt (L&V-monitor) percentage bewoners dat zich inzet voor de wijk (L&V-monitor) • ervaren overlast door met name jongeren (L&V-monitor) • score multicultureel samenleven (L&V-monitor)
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren onderlinge contacten en bewonersinitiatieven (naast bestaande subsidieregelingen als bijv. BIG-gelden, emancipatieregeling allochtonen). • Bewoners desgewenst ondersteunen bij het uitvoeren van initiatieven via het bieden van professionele ondersteuning (bijv. sociaal cultureel werk). • In buurten waar weinig contacten zijn of waar spanningen zijn in het samenleven activiteiten opzetten die mensen verleiden om mee te doen. • Zonodig aanpassing van intensieve inzet afhankelijk van besluitvorming over lange termijnplanning aandachtsgebieden.

Voorzieningen

In iedere wijk is een aantal basale voorzieningen nodig zoals basisscholen, kinderopvang, huisartsen, ontmoetingsplekken (binnen en buiten), zorgvoorzieningen e.d. Ook de levensloopbestendigheid van een wijk valt hieronder. Mensen moeten in hun wijk kunnen wonen “van de wieg tot het graf”. Dat betekent dat als de vraag om ondersteuning en zorg toeneemt zij niet gedwongen zijn te verhuizen en hun sociale netwerk kunnen behouden. Dat vraagt om verschillende en bijzondere vormen van wonen. (zie ook bijlage 2)

Voorzieningen zijn er in de vorm van gebouwen maar ook in de vorm van professionals die diensten leveren. Professionals kunnen diensten leveren aan individuen (denk bijv. aan het spreekuur van de woonconsulenten van de corporaties of de maatschappelijk werker) maar ook aan groepen. Zij kunnen groepen bewoners stimuleren of begeleiden om zich in te zetten voor de buurt (sociaal cultureel werk, jongerenwerk etc.). Voorzieningen hebben hun eigen schaalniveau, dat kan zijn op buurt, wijk- op stad of zelfs op regionaal niveau. Vanuit de ambitie om sterke wijken te creëren is het van belang dat elke wijk beschikt over een passend voorzieningen-aanbod. Een passend voorzieningenaanbod is een op de schaal en op de sociale situatie van de wijk toegesneden voorzieningenpakket.

In een wijk zijn minimaal de volgende voorzieningen, bij voorkeur geclusterd, aanwezig of op redelijke afstand beschikbaar:

- kindgerichte voorzieningen (basisschool en voorzieningen voor geïntegreerde voor- en naschoolse opvang, opvoedingsondersteuning en een zorgnetwerk)
- plekken voor ontmoeting en activiteiten (o.a. buurthuis)
- gezondheidsvoorzieningen
- zorgvoorzieningen met in de nabijheid woningen voor zorgbehoevenden (ouderen, mensen met een beperking) in de vorm van woonzorgzones (zie ook prestatievelid 5)
- sportvoorzieningen
- speelplekken en jongerenvoorzieningen, zowel binnen als buiten in de openbare ruimte;

Passende voorzieningen	
Ambitie 2	In 2010 zijn minimaal 4 wijken levensloopbestendig en in alle wijken werken we aan een passend voorzieningenniveau voor zowel diensten, accommodaties als woonvormen.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Bewoners zijn in 2010 minstens zo tevreden over het voorzieningenniveau in de wijk • Bij verbouw en/of nieuwbouw van accommodaties is de clustering van voorzieningen toegenomen. • Vier van de wijken zijn in 2010 levensloopbestendig dat wil zeggen dat mensen daar hun hele leven prettig kunnen blijven wonen.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene tevredenheid van bewoners over het voorzieningenniveau in de wijk (L&V-monitor) • Tevredenheid jongeren met voorzieningen (JOM) • Tevredenheid 55-plussers met voorzieningen (L&V-monitor) • Registratie aantal nieuw te bouwen voorzieningen • Indicator nader te bepalen in overleg met Wonen
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • In de aandachtsgebieden is er een breed sociaal programma waarin het werk van alle sociale partners rond gezamenlijke doelen bij elkaar komt. Deze programma's zijn afgestemd met de fysieke programma's. • In 2007 en 2008 worden van alle wijken sociale analyses gemaakt waarin de gewenste ontwikkeling van het voorzieningenpakket (zowel qua diensten als wat betreft de accommodaties en bijzondere woonvormen) is aangegeven. • Inzet van wijkcontactpersonen die een sociale procesrol in de wijk vervullen. • Om in te kunnen spelen op de actualiteit en de uitkomsten van de sociale analyses wordt in de opdrachten aan de instellingen enige mate van flexibiliteit ingebouwd.

Met wie werken we samen?

De ervaring leert dat de betrokkenheid van bewoners het grootst is als zij mee kunnen beslissen over zaken die hun direct aangaan. Daarom worden zij pas bij dit prestatieveld betrokken als er doelstellingen op het niveau van wijk of buurt worden geformuleerd of er projecten in gang worden gezet die direct betrekking hebben op hun fysieke of sociale omgeving.

Voor de inhoud van dit prestatieveld is overleg geweest met Stichting Divers en de Wmo-adviesraad. Ook zijn de hier genoemde ambities en doelstellingen ingebracht bij de voorbereiding van de nieuw op te stellen woonvisie.

Van elke wijk worden in samenwerking met professionele partners en met gebruikmaking van diverse disciplines sociale analyses gemaakt. De uitvoering van het beleid wordt via concrete (meerjaren)opdrachten uitgezet bij maatschappelijke organisaties.

Bij het opstellen van brede sociale programma's wordt samengewerkt met bewoners en met alle in de wijk aanwezige instellingen, de corporaties en de politie. Bij gebieden met een concentratie aan sociale problematiek wordt vaak naast een sociaal programma ook een fysiek programma opgesteld. Dit gebeurt in samenwerking met de sectoren Stadsontwikkeling en Stadsbedrijven.

Waar doen we het van?

Een deel van de activiteiten binnen prestatieveld 1, vooral de sociale programma's, wordt gefinancierd vanuit GSB-middelen. De afbouw van deze rijksmiddelen (zie de tabel hieronder) zet de continuering en gewenste intensivering van het beleid onder druk. Als de afbouw van de GSB-middelen niet wordt gecompenseerd kunnen de ambities beperkt worden uitgevoerd. In het nieuwe Regeerakkoord (februari 2007) wordt 400 miljoen extra beschikbaar gesteld voor inzet in aandachtsbuurten. Ook geeft het nieuwe kabinet aan dat de GSB - na evaluatie - wordt voortgezet. Het is nog niet duidelijk wat dit voor 's-Hertogenbosch gaat betekenen.

PV1: Leefbaarheid en Sociale Samenhang	Gewenste uitgaven	Reeds bestaande middelen	Nieuwe middelen per 01-01-2007	Dekking via begroting 2008	Nog niet van dekking voorzien 2009
Algemene middelen	4.182.385	4.185.385	0	0	PM
GSB-middelen	951.600	951.600	0	0	0
Doeluitkeringen	0	0	0	0	0
Overige inkomsten (bijv. eigen bijdrage)	146.590	146.590	0	0	0
Totaal	5.280.575	5.280.575	0	0	PM

Afbouw GSB middelen:

	2007	2008	2009
Beschikbare GSB-gelden voor sociale programma's	951.600	793.780	670.160

2. Jeugd en preventie

Wettekst prestatieveld 2

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

Hoe past dit prestatieveld in de Bossche Wmo gedachte?

Binnen prestatieveld 2 is **'preventie'** het leidende principe. Het integraal jeugdbeleid richt zich op het creëren van kansen en ontwikkelingsmogelijkheden en op het voorkomen van achterstanden voor **alle** jeugdigen. Dit prestatieveld richt zich op algemene preventieve voor **alle** jeugdigen en hun ouders. Ouders en jeugdigen die extra hulp nodig hebben, bieden we bovendien aanvullende ondersteuning.

Hoe staan we er nu voor?

Met 85% van de jongeren in 's-Hertogenbosch gaat het goed. Zij groeien voorspoedig op en hebben een warme relatie met hun ouders en vrienden. Ze gaan naar school, sporten en doen vrijwilligerswerk. Met 15% van de jongeren gaat het minder goed (zie ook bijlage 2). Deze groep is te verdelen in twee groepen van 10% en 5%. De groep van 10% bestaat overwegend uit jongeren afkomstig uit sociaal economisch zwakke gezinnen en/of allochtone jongeren. Zij hebben in meer of mindere mate ondersteuning nodig. Ze vallen soms onder de provinciaal georganiseerde Jeugdzorg, deels krijgen ze extra ondersteuning van het gemeentelijk preventief jeugdbeleid. De gemeente heeft hier een belangrijke regiefunctie. Prestatieveld 2 richt zich op **alle** jeugdigen en hun ouders. Problemen en achterstanden moeten zo vroeg mogelijk worden voorkomen. Jongeren en ouders die extra hulp nodig hebben bieden we ondersteuning.

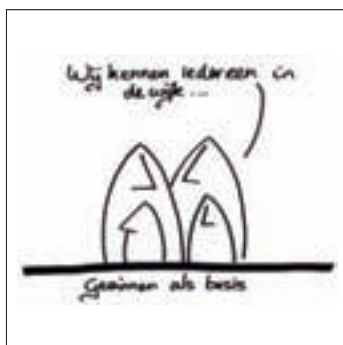
De groep van 5% wordt gevormd door jongeren die naast bovengenoemde kenmerken ook een multiprobleem achtergrond hebben. Vaak is sprake van een psychiatrische stoornis of van criminele of verslavingsproblematiek. Met deze jongeren gaat het slecht. De gemeente is één van de partners in de aanpak en begeleiding van deze groep. Deze jongeren krijgen overwegend extra zorg vanuit het provinciale zorgstelsel (de jeugdzorg), zitten in een justitieel kader, mijden zorg en/of ontvangen in het geheel geen zorg (o.a. wachtlijstproblematiek en zorgmijders). Binnen de prestatievelden 7, 8 en 9 van de Wmo wordt specifiek aandacht besteed aan maatschappelijke opvang en mensen met psychosociale of verslavingsproblematiek. Jongeren en hun ouders maken hier integraal onderdeel van uit.

Er zijn in 's-Hertogenbosch verschillende instellingen die aan opvoed- en opgroei-ondersteuning doen. Met acht van die instellingen bestaat een subsidierelatie. De afstemming tussen al deze activiteiten van opvoed- en opgroei-ondersteuning kan beter. Uit een gemeentelijke inventarisatie blijkt dat het huidige aanbod zich vooral richt op gezinnen met kinderen jonger dan zes jaar, niet voldoende is gericht op risicogroepen, meer op wijkniveau moet worden georganiseerd en niet voldoende aansluit bij de geïndiceerde zorg.

Waar willen we naar toe?

Afbakening

Binnen de gemeente 's-Hertogenbosch wordt integraal jeugdbeleid gevoerd. Hieronder vallen bijvoorbeeld jongerenparticipatie, onderwijs-kansenbeleid, jeugdgezondheidszorg, opvoedingsondersteuning en onderwijshuisvesting. Het integraal jeugdbeleid staat niet gelijk aan de

© 2007, Zwaar water, Esther Mosselman -
Companen publicaties

thema's van prestatieveld 2 van de Wmo. Prestatieveld 2 staat namelijk alleen in het teken van **preventieve** ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. De **curatieve** ondersteuning van jeugdigen en ouders door bijvoorbeeld Bureau Jeugdzorg valt dus niet onder prestatieveld 2. Dit neemt niet weg dat er op vele gebieden inhoudelijk en praktische verbanden zijn. Er is ook een overlap met alle andere prestatievelden. Zo valt jeugd en veiligheid voornamelijk onder prestatieveld 1. Hier zijn bijvoorbeeld de doelstellingen met betrekking tot het terugdringen van overlast door jongeren ondergebracht. De Centra voor Jeugd en Gezin komen in prestatieveld 2 aan bod, maar hebben een nauwe relatie met prestatieveld 3. Jongeren en vrijwilligersbeleid komen terug in prestatieveld 4 en jongeren met een handicap vallen onder het beleid voor mensen met beperkingen in prestatieveld 5. Jongeren boven de 18 jaar met meervoudige problemen die binnen de 'bijzondere groepen' vallen, komen aan de orde in prestatieveld 7,8 en 9 evenals de aanpak van multiprobleemgezinnen.

Gemeentelijke taken

De indeling van prestatieveld 2 sluit aan bij de vijf gemeentelijke taken uit de Wet op de Jeugdzorg. Deze wet bepaalt dat er op lokaal niveau tenminste de volgende functies moeten zijn: informatie en advies, signaleren van problemen, toeleiding naar het hulpaanbod, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg. Genoemde taken worden waar mogelijk gekoppeld aan jeugdbeleid dat uit andere wetten voortvloeit, zoals leerplicht/Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig Schoolverlaten (RMC), onderwijsachterstandenbeleid (OAB) en de jeugdgezondheidszorg. Onder punt zes is het onderwerp jongerenparticipatie toegevoegd. Hiervoor is gekozen omdat actief burgerschap een kernthema van de Wmo is en het van groot belang is dat jongeren in een vroegtijdig stadium een actieve rol in de maatschappij gaan vervullen.

De centrale ambitie van prestatieveld 2 is het voorkomen van problemen bij jeugdigen bij het opgroeien en van ouders bij het opvoeden. Dit doen we door informatie, advies en lichte ondersteuning aan jeugdigen en ouders aan te bieden, vroegtijdig problemen te signaleren en actief burgerschap te stimuleren. Jeugdigen en hun ouders leveren een actieve bijdrage aan de samenleving en zijn in staat zelfstandig initiatieven te ontplooien. Het streven is om de gemeentelijke taken een plaats te geven in de nog te ontwikkelen Centra voor Jeugd en Gezin in aansluiting op de zorg in en om het onderwijs. De ontwikkeling van deze centra krijgt ook landelijk prioriteit. Om de doelen te realiseren ondernemen we de volgende acties:

- Herijking van het aanbod van opvoedingsondersteuning;
- Ontwikkeling van de functies van de Centra voor Jeugd en Gezin in aansluiting op de zorg in en om het onderwijs;
- Herijking jeugdaccommodatiebeleid;
- Invoering leer- werkplicht;
- Intensivering beleid jongerenparticipatie.

Informatie en advies	
Ambitie 1	Ouders, jeugdigen en professionals hebben laagdrempelig toegang tot volledige informatie over opvoeden en opgroeien.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> Ouders, jeugdigen en professionals zijn tevreden over de beschikbaarheid, de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van voorzieningen op het terrein van opvoeden en opgroeien.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> De mate van bekendheid met voorzieningen voor opgroei- en opvoedingsondersteuning. De mate van gebruik van voorzieningen voor opgroei- en opvoedingsondersteuning. De mate van gebruik van de websites xshero.nl en opvoedingswinkel.nl. Herijking van het aanbod van opvoedingsondersteuning. Bron: Jeugd- en Onderwijsmonitor (JOM) 2008 en 2010.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Evenwichtige verdeling van de functies van de Centra voor Jeugd en Gezin over de gemeente in aansluiting op de zorg in en om het onderwijs. Wijkgericht en vraaggericht inzetten van opvoedingsondersteuning. Ontwikkeling digitale ketenkaart.

Signalering en toeleiding tot hulpaanbod	
Ambitie 2	Problemen van jeugdigen en opvoeders worden vroegtijdig gesignaleerd, óók als de betrokkenen die problemen zelf wellicht (nog) niet goed onderkennen. Het hulpaanbod is snel beschikbaar, snel bereikbaar en toegankelijk.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 is er een sluitende zorgstructuur voor jeugdigen van 0 tot en met 23 jaar. De deelname van de doelgroeppeuters aan Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) neemt in 2010 toe tot 70% van het totale aantal doelgroeppeuters. In 2009 hebben vanaf schooljaar 2006/2007 in totaal 206 leerlingen deelgenomen aan schakelklassen. Het bereik van consultatiebureaus onder driejarigen is in 2010 verhoogd naar 99%. Ouders, jeugdigen en professionals zijn tevreden over de geboden ondersteuning.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Jaarverslagen zorg(advies) teams. Gegevens GGD/Schoolmaatschappelijk werk, Wijknetwerken etc. VVE-jaarrapportage. Jaarverslag consultatiebureaus. Het aantal leerlingen dat in de periode 2006-2009 heeft deelgenomen aan schakelklassen. Managementinfo uit Elektronische Kind Dossiers (EKD). De mate van tevredenheid over de ondersteuning (JOM).

Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Herijking definitie doelgroepeutters en nulmeting eind 2007. • Alle voorschoolse voorzieningen en scholen voor primair en voortgezet onderwijs hebben in 2010 de beschikking over een zorg(advies)team (sluitende zorgstructuur). • Deskundigheidsbevordering van leidsters in voorschoolse voorzieningen. • Inzet leerplicht en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig. Schoolverlaten (RMC). • Casusoverleg Risicojeugd (CRJ, Veiligheidshuis) Overleg Risicojeugd (ORJ). • Gebruik verwijsindex & elektronisch kinddossier door JGZ. • Wijknetwerken Nieuwe Stijl. • Herijking van het aanbod van opvoedingsondersteuning.
--------	---

Licht pedagogische hulp	
Ambitie 3	Alle jeugdigen en ouders die behoefte hebben aan hulp bij opgroeien of opvoeden worden hierin ondersteund. Er zijn geen jeugdigen of ouders die buiten de boot vallen.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal voortijdig schoolverlaters is met 10% gedaald ten opzichte van schooljaar 2005/2006 (2199). • Het aantal ouders dat de zorg over hun kinderen als zwaar ervaart is gedaald met 6%. (2005 21% - 2010 15%).
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • JOM OAB-monitor. • Data over bereik/resultaten uit jaarverslagen (RMC, welzijnsinstellingen).
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonisering van aanbod, door middel van sluitend netwerk. • Inzet van effectieve interventies. • Verbreding inzet naar oudere jeugd. • Herijking van het aanbod van opvoedingsondersteuning. • Wijkgerichte inzet Opvoedingsondersteuning.

Zorgcoördinatie op lokaal niveau	
Ambitie 4	Professionele instellingen wisselen actief informatie uit over cliënten en hulptrajecten. De hulp wordt bovendien geleverd door de meest geëigende instelling.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • In 2010 zijn de relevante registratiesystemen gekoppeld • Verwijsindex wordt in 2008 gebruikt.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarverslagen centraal meld- en coördinatiepunt & verwijsindex.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Betere aansluiting bij geïndiceerde zorg. • Zorgadvies teams, gezinsinterventieteam. • Wanneer meer dan twee instanties betrokken zijn, wordt de zorgcoördinatie aan één partij toegewezen. • Herijking van het aanbod van opvoedingsondersteuning. • Verwijsindex.

Participatie/actief burgerschap	
Ambitie 5	Jeugdigen en hun ouders leveren een actieve bijdrage aan de samenleving en zijn in staat zelfstandig initiatieven te ontplooiën.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • In 2009 zijn samen met het bedrijfsleven 350 nieuwe leerbanen gecreëerd. • Het aantal jongeren tussen 16 en 23 jaar dat een opleiding volgt en/of werkt, is in 2010 ten opzichte van 2007 toegenomen met 10%. • 70% van de bestaande jongerenvoorzieningen wordt door jongeren zelf beheerd (met minimale ondersteuning).
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal initiatiefnemers van DOE-geld aanvragen. • Het aantal leerbanen. • Het aantal jongeren tussen 16 en 23 jaar dat een opleiding volgt en/of werkt.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering actieplan leerbanen 2007-2009 • Invoering leer- werkplicht • Verhogen ouderbetrokkenheid bij schoolloopbaan en vrijetijdsbesteding • Verbreding inzet jongerencontactambtenaar • Intensivering gebruik DOE-geld regeling • Inzet jongerenambassadeurs • Begeleiding jongeren bij beheer van eigen ruimtes

Met wie werken we samen?

Het preventief jeugdbeleid kan niet bestaan zonder een nauwe samenwerking met uitvoerende instellingen. Kernpartners zijn in ieder geval de jeugdgezondheidszorg, opvoedingsondersteuning, het maatschappelijk werk, het welzijnswerk, het onderwijs en het bedrijfsleven. Voor de aansluiting met de geïndiceerde zorg is Bureau Jeugdzorg onmisbaar. Ook met jongeren zelf wordt samenwerking gezocht. In het kader van de voorbereiding op dit Wmo-beleidsplan is een tweetal discussieavonden met jongeren georganiseerd, de ervaringen hiermee zijn positief. De jongerencontactambtenaar neemt initiatief van thematische jongerenbijeenkomsten over en breidt dit verder uit. Daarnaast denken we aan het werken met jongerenambassadeurs die een belangrijke rol kunnen spelen in het vormgeven van de jongerenparticipatie.

Waar doen we het van?

Een groot deel van de activiteiten (met name opvoedingsondersteuning) binnen prestatieveld 2 wordt gefinancierd vanuit GSB-middelen. De (geleidelijke) afbouw van deze rijksmiddelen zet een continuering en de gewenste intensivering van het beleid onder druk. Dit kan bijvoorbeeld gevolgen hebben voor de uitvoering van de gemeentelijke taken uit de Wet op de jeugdzorg. Een belangrijke landelijke ontwikkeling, voortkomend uit Operatie Jong, is het streven naar de invulling van de functies van de Centra voor Jeugd en Gezin. Het gaat hier deels om bundeling van bestaande activiteiten, maar ook om nieuwe initiatieven. Hiervoor is een aanvullend bedrag van € 500.000 nodig. Als vanuit het Rijk geen additionele middelen beschikbaar worden gesteld, kan aan deze ontwikkeling niet optimaal uitvoering worden gegeven.

Voor intensivering jongerenparticipatie is structureel € 30.000 nodig. We stellen voor dit bedrag te dekken uit het bestaande budget ketenbesteding en het budget voor versterking beroepsonderwijs.

Uitvoering van de leerwerkplicht valt onder het wettelijke kader leerplicht RMC (wet Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie) en wordt vanuit dat kader gefinancierd. Deze middelen zijn daarom niet in onderstaande tabel meegenomen.

PV2: Preventieve ondersteuning	Gewenste uitgaven	Reeds bestaande middelen	Nieuwe middelen per 01-01-2007	Dekking via begroting 2008	Nog niet van dekking voorzien 2009
Algemene middelen	5.457.590	4.927.590	0	530.000	PM
GSB-middelen	1.331.850	1.331.850	0	0	0
Doeluitkeringen	250.000	250.000	0	0	0
Overige inkomsten (bijv. eigen bijdrage)	0	0	0	0	0
Totaal	7.039.440	6.509.440	0	530.000	PM

Afbouw GSB middelen:

	2007	2008	2009
Beschikbare GSB-gelden	1.331.850	1.197.540	1.061.500

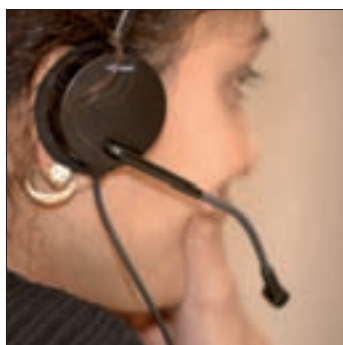
3. Informatie, advies en ondersteuning

Wettekst prestatieveld 3

Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

Hoe past dit prestatieveld in de Bossche Wmo gedachte?

De Wmo vraagt van gemeenten dat zij informatie en advies en cliëntondersteuning regelt en de burger de weg wijst in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Centraal staat de 'één loket gedachte': inwoners behoeven zich in principe niet vaker dan éénmaal tot de gemeente te wenden om antwoord op hun vragen te krijgen. De gemeente moet niet alleen informatie verstrekken over haar eigen producten maar ook over relevante aanpalende terreinen zoals zorg en wonen. Het zogenaamde 1-loket kan op veel verschillende manieren worden vorm gegeven. Het kan een balie of inlooppunt zijn maar ook een telefoonnummer of een website.

Hoe staan we er nu voor?

In 2007, het invoeringsjaar van de Wmo, moet er een plan komen voor de realisatie van de informatie- en adviesfunctie. Deze functie is in 's-Hertogenbosch niet onbesproken. Al enkele jaren dringen maatschappelijke ouderen- woon- en zorgorganisaties aan op een zogenaamd 1-loket. Er zijn ook al enkele initiatieven (Zorgzaam Netwerk Rosmalen) ontstaan. Op dit moment is er nog geen centraal '1-loket'. Wel zijn er vele voorzieningen die, al dan niet door de gemeente gefinancierd, een informatie- advies- of ondersteuningsfunctie voor burgers vervullen. We hebben fysieke plekken zoals de wijkwinkels, het bureau Sociaal Raadslieden, de GGZ-winkel, bibliotheken, het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld, de Stichting WAO/WSW en vrijwilligersnetwerk Galant. Verder kunnen mensen terecht bij de ouderenadviseurs, de steunpunten mantelzorg, de ouderentelefoon, de opvoedingswinkel, de medewerkers van MEE, de consultants van de WVG, de woonconsultanten en de spreekuren van het maatschappelijk werk. Soms worden ze thuis benaderd zoals bij de buurtgerichte activering en het preventief huisbezoek ouderen. Naast de professionele diensten en producten kent 's-Hertogenbosch een scala aan belangenorganisaties die vaak op vrijwillige basis werken en advies en ondersteuning verlenen aan bepaalde groepen patiënten en cliënten. (lokale afdelingen van landelijke patiëntenverenigingen, Stichting Door en Voor etc.). Al deze organisaties hebben elk hun eigen expertise en wijze van informeren en adviseren. Bij het vormgeven van de 1-loketfunctie wordt bekeken in hoeverre we slimme combinaties kunnen maken en in hoeverre in het kader van de herijking van gesubsidieerde activiteiten kostenbesparende maatregelen kunnen worden getroffen. Op voorhand staat echter ook vast dat niet alles in één loket onder gebracht kan worden en dat eigenstandige organisaties en functies met specialisaties op één thema zullen blijven bestaan.

In mei 2006 is een proef met een wijkloket in Noord aangehouden omdat er forse investeringen gedaan moesten worden. We wilden zeker weten dat die ook in een stedelijk concept zouden passen. Cliëntorganisaties en maatschappelijke organisaties zien inmiddels met een zeker ongeduld uit naar het stedelijke model voor de loketfunctie zodat zij hun positie kunnen bepalen. Ondertussen heeft de gemeente wel het hoogst noodzakelijke geregeld. Op 1 januari 2007 is de afdeling AMSZ in het stadskantoor gestart met het toewijzen en regelen van huishoudelijke hulp en andere

individuele verstrekkingen. De betreffende medewerkers vervullen ook de rol van tijdelijke Wmo-vraagbaak.

Recente ontwikkelingen en afbakening met andere prestatievelden

- Eind 2006 is onderzoek verricht naar de functie van de acht wijkwinkels. De huidige wijkwinkels zitten in de aandachtsgebieden en in de Kruiskamp en zijn dus niet evenredig over de stad verdeeld. Uit het onderzoek blijkt dat de winkels vaak worden bezocht: in de afgelopen anderhalf jaar waren er ruim 13.000 contacten. In de winkels komen vooral ouderen en allochtonen. De helft van de vragen gaat over inkomensproblemen en het invullen van formulieren. Het vermoeden is gerechtvaardigd dat onder de vragen ook eenzaamheid en analfabetisme schuil gaan. Verder vervullen de winkels voor de buurt een servicefunctie (internetgebruik, vergaderruimte) en houden maatschappelijk werkers, woonconsulenten van de corporaties en sociaal raadslieden er spreekuren. Woonvragen spelen vooral als er in de wijk sprake is van herstructurering. In totaal werken er ongeveer 55 vrijwilligers, ondersteund door enkele beroepskrachten. De wijkwinkels kostten in 2006 € 552.315. De woningcorporaties betaalden hiervan € 122.234. De gemeentelijke bijdrage bedroeg dus € 430.000. Daarvan komt het merendeel (€ 400.000) uit GSB-middelen. Deze financiering loopt de komende jaren af en stopt helemaal na 2009.
- Een van de speerpunten van het college (Ruimte voor de kracht van de stad) is de "vorming van woonzorgzones". Ook hier kunnen in de toekomst met bijvoorbeeld partners in de zorg onderdelen van de informatie en adviesfunctie worden gerealiseerd.
- In prestatieveld 2 is de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin aangekondigd. Gedacht wordt over een structuur op centraal en wijkniveau voor onder andere hulp en advies bij het opvoeden.
- In prestatieveld 7, 8 en 9 wordt gepleit voor een centrale toegang/intake van mensen met meervoudige problemen (psychosociaal, psychiatrisch, verslaving, huiselijk geweld, dak- of thuisloosheid).
- In het kader van de nieuwe WI moet er ook voor inburgeraars een informatie- en adviesfunctie worden gerealiseerd. (raadsvoorstel Beleidsplan Inburgering, januari 2007).
- Het Rijk overweegt subsidie van MEE- bureaus, die nu voornamelijk mensen met een handicap ondersteunen, over te hevelen naar gemeenten.

Verwachtingen rondom het nieuwe loket

De verwachtingen van organisaties en beleidsmakers rond de loketfunctie zijn vrij hooggespannen. Men verwacht van de loketfunctie dat de geboden diensten:

- breed zijn (op zijn minst voor alle Wmo doelgroepen en over alle Wmo vragen, maar liefst ook wonen, inkomen, AWBZ hulp);
- diep zijn (niet alleen informatie geven, maar ook het daadwerkelijk regelen van bijv. vervoer of hulp in het huishouden of een klusje);
- **deskundig en uniform zijn** (iedereen heeft recht op de best bewezen oplossing of verstrekking);
- **onafhankelijk zijn** (dat wil zeggen dat het advies niet door een aanbieder wordt gegeven, want die heeft mogelijk belang bij het leveren van een bepaald type antwoord/hulp);
- **"om de hoek" beschikbaar zijn.** Regelmatig klinkt de roep om een stedelijk dekkend netwerk van wijkloketten: laagdrempelige inlooppunten waar burgers welkom zijn met vragen, zelf wat voor een ander kunnen betekenen en op weg geholpen worden met informele

of professionele hulp. Vooral voor de activering van burgers is het wijkniveau de aangewezen plaats.

- **op een plezierige manier worden aangeboden.** Men wil graag door mensen met de juiste attitude worden bejegend, niet door een 'instantie'

Wat wil de burger?

Een groot deel van de bewoners weet de weg naar hulp of ondersteuning zelf te vinden. Ook zijn veel burgers al geholpen met informatie en advies in de vorm van folders, een website, artikelen/berichten of een kort telefonisch, digitaal of face to face contact. Er blijft een kleine groep over die hulp nodig heeft bij het scherp krijgen van de vraag en/of bij het vinden en regelen van de meest geëigende oplossing. Het gaat dan vooral om mensen die als mantelzorger of vanwege hun ouderdom, lichamelijke of verstandelijke beperkingen, een chronische ziekte, laag inkomen, schulden, psychosociale problemen, of meervoudige problematiek ondersteuning zoeken. Voor deze mensen is het plezierig, zeker als ze slecht ter been zijn, om hiervoor dichtbij huis terecht te kunnen of een adviseur aan huis te ontvangen. Sommige mensen met problemen moeten zelfs actief benaderd of 'opgespoord' worden.

Waar willen we naar toe?

Wat moeten we?

Wettelijk is er niets bepaald over de vormgeving (centraal of in de wijken, telefonisch, digitaal of fysiek). Minimaal moet wel informatie, advies en ondersteuning worden geboden over Wmo-vragen. Ook dient vastgelegd te worden op welke manier de gemeente de toegang tot de individuele Wmo-voorzieningen (de oude Wvg-voorzieningen en Huishoudelijke Hulp) in samenwerking met de AWBZ regelt.

Wat kunnen we?

Een loket kan de volgende functies bieden:

- informatie: alleen feitelijke info over regels en voorzieningen
- advies: hierbij hoort ook vraagverduidelijking en bemiddeling naar algemeen toegankelijke Wmo voorzieningen als bijv. een klusdienst of het maatschappelijk werk
- regelen: de toegang regelen tot geïndiceerde individuele verstrekkingen als bijv. een scootmobiel of hulp bij het huishouden
- ondersteuning: gesprekken om de vraag helder te krijgen en samen te zoeken naar de oplossingen plus hulp bij het regelen daarvan

Dit kan zowel stedelijk als in de wijken en zowel telefonisch, digitaal, fysiek en schriftelijk.

Wat willen we?

We willen bereiken dat alle burgers die dat nodig hebben de weg naar voorzieningen in de stad weten te vinden en zonodig geholpen worden bij het regelen van een oplossing van hun probleem. Voor de structurele exploitatie van de loketfunctie komt vooralsnog echter geen nieuw Wmo-budget. Het loket moet gerealiseerd worden door samen te werken met stakeholders en/of door bestaande voorzieningen te benutten c.q. om te buigen en/of door aanvullend budget beschikbaar te stellen uit het gemeentefonds. Zo willen we de loketfunctie ontwikkelen in combinatie met onder ander de Centra voor Jeugd en Gezin en de in het kader van de Taskforce Armoede gewenste budgetwinkels.

Verder geldt dat wanneer er intensievere hulp nodig is bij het verhelderen van de vraag en het regelen van een goede oplossing op de persoon toegesneden cliëntondersteuning apart en op afspraak ingezet kan worden. Aangezien nog niet duidelijk is of ook cliëntondersteuning van

de GGZ bij de gemeentelijke taken gaat horen en of het subsidie voor MEE overkomt, gaan we er van uit dat de cliëntondersteuning voorlopig verloopt via de huidige kanalen en financieringswijzen.

Na een zorgvuldige afweging is gekozen voor de oprichting van een stedelijk loket dat in verbinding staat met bestaande informatie en adviespunten, de zogenaamde 'satellieten' in de wijk zoals hierna beschreven. De financiële kosten zijn gebaseerd op aannames en verwerkt in tabel 1.

Eén sterk integraal centraal loket met korte lijnen van en naar de bestaande informatie en adviesfuncties die door vrijwilligers en professionals in wijken en buurten worden vervuld.

Typering: vraaggericht, professioneel, Wmo-breed aanbod, bundeling van kennis, met regelfunctie, telefonisch, digitaal en fysiek. Het loket staat in verbinding met bestaande informatie en adviesfuncties. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de kracht van maatschappelijke organisaties, burgers en netwerken/activiteiten in de wijk (Wmo-filosofie).

Kosten: € 900.000 jaarlijkse exploitatie, € 200.000 eenmalige ontwikkelkosten.

Kritische succesfactor: Vereist partnerschap bij 'satellieten' in wijken en afstemming tussen centrale en decentrale loketfuncties.

Toelichting:

In het stedelijk loket wordt de cliënt, indien nodig, vanaf het eerste verzoek om ondersteuning tot aan de werkelijke verstrekking of deelname aan voorzieningen begeleid vanuit het loket. De regie ligt bij de gemeente, maar het loket wordt waar mogelijk met onafhankelijke stakeholders (CIZ en woningcorporaties) gerealiseerd. Er worden goede afspraken gemaakt met de backoffice die bestaat uit vele aanbieders op woon-, zorg- en welzijnsgebied, incl. vrijwilligersorganisaties. Het stedelijk loket stemt goed af met bestaande informatiepunten als Galant, MEE, steunpunt mantelzorg, GGZ winkel, Opvoedwinkel, Steunpunt Huiselijk geweld etc. Er is structurele zorg voor kwaliteit o.a. door klanttevredenheidsonderzoek waarin het perspectief van de cliënt centraal staat.

Mensen kunnen bij het loket terecht voor vragen in het kader van individuele verstrekkingen (vervoer, woningaanpassingen en woonvoorzieningen), welzijnsproducten (sociale alarmering, maaltijdvoorzieningen, klussendiensten e.a.), hulp bij het huishouden, inkomensvoorzieningen, opvoedingsvragen, woningaanpassing en huisvestingsvragen, schuldhulpverlening, verslaving, opvang enz. Er is sprake van een groeimodel: het loket begint smal en wordt daarna uitgebouwd.

Het centrale loket staat voor professionaliteit, onafhankelijkheid en uniformiteit. De frontoffice moet een vraag kunnen verhelderen, eventueel verbreden, zorgen voor goede verstrekking/verwijzing en afhandeling. Er wordt uitgegaan van de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheid van de klant. Dit vraagt om een brede kennis van procedures en klanten (minimaal HBO-niveau), een uitstekende sociale kaart, een cliëntvolgstelsel en onafhankelijke cliëntinformatie.

Het stedelijk loket staat in verbinding met bestaande informatie- en adviespunten, de zogenaamde 'satellieten' in de wijk. 'Satellieten' zijn dus geen nieuw opgetuigde 'wijkklokken'. De uitvoering is maatwerk per wijk. Ze worden gerealiseerd en grotendeels gefinancierd door gezamenlijke inspanningen van woon, zorg of welzijnsorganisaties die in wijken opereren. De 'satellieten' worden vooral bemenst door geschoolde vrijwil-

ligers. Zij vormen met het stedelijk loket een fijnmazig netwerk waarmee burgers op vele plekken kunnen worden geholpen. De gemeente voert een (lichte) regie.

Er wordt gebruik gemaakt van bestaande en toekomstige accommodaties (wijkwinkels, Brede Bossche Scholen, buurthuizen, woonzorgzones, bibliotheken) en van de informele en professionele voorzieningen in de wijk. Door gebruik te maken van accommodaties is het mogelijk dat burgers elkaar kunnen ontmoeten. Zo kan ook de koppeling van vraag en aanbod op wijkniveau geregeld worden, zoals activering, verwijzingen naar algemeen toegankelijke voorzieningen en hulp bij het invullen van formulieren. Vanuit de 'satellieten' kan informatie worden geboden over de individuele verstrekkingen die via het centrale loket worden geregeld. Ook kan de burger hulp krijgen bij het (telefonisch of digitaal) regelen van een intake of indicatie. De 'satellieten' worden ondersteund door de stedelijke sociale kaart en overige digitale mogelijkheden.

Tabel 1: Overzicht voorlopig geraamde kosten

Verwachte uitgaven eenmalig	
Ontwikkelkosten eenmalig	200.000
Dekking:	
Reserve flankerend ouderenbeleid (eenmalig)	100.000
Reserve Wmo	100.000
Verwachte uitgaven structureel	
Exploitatiekosten / stedelijk loket	600.000
'Satellieten'	300.000
Totaal	900.000
Dekking:	
Bestaande inzet (structureel)	150.000
Niet structureel van dekking voorzien	750.000

Toelichting bij tabel 1:

Eenmalige ontwikkelkosten

De éénmalige investeringskosten worden geraamd op € 200.000 (marketing/huisstijl, aanschaf en inrichting sociale kaart/cliëntvolgsysteem/cliëntinformatie, werving en selectie medewerkers, overig). Het toegankelijk maken van het gebouw en het parkeren voor gehandicapten is als een p.m.-post opgenomen. De ontwikkelkosten kunnen voor € 100.000 gedekt worden uit de reserve flankerend ouderenbeleid en voor € 100.000 uit de reserve Wmo.

Exploitatie centraal loket

Op basis van ervaringen met het stedelijk loket in Breda houden we rekening met een jaarlijkse exploitatie van € 600.000. Dit zijn de exploitatiekosten voor onder andere formatie en voor onderhoud van de Sociale kaart. Een deel van dit bedrag (€ 150.000) wordt nu gedekt uit bestaande formatie (o.a. inzet van AMSZ- medewerkers). Dit betekent dat, verminderd met de € 150.000 die nu al wordt ingezet, € 450.000 voor het centraal loket moet worden bijgelegd. In de paragraaf Waar doen we het van doen we voorstellen voor de dekking.

Exploitatie 'satellieten' in de wijk

De totale kosten per 'satelliet' in de wijk bestaan uit huisvestingskosten, automatiseringskosten, werving, opleiding en begeleiding van vrijwilligers, publiciteit en beroepskrachten. We ramen de bijdrage voor coördinatie en professionele ondersteuning per 'satelliet' voorlopig op € 30.000 en kosten voor scholings- en kwaliteitszorg op € 10.000. Daarnaast nemen we een bedrag van € 10.000 voor overige kosten (o.a. voorlichting) op. Totaal is dit € 300.000 bovenop de kosten van het centrale loket.

Onderzocht wordt of en op welke wijze woningbouwcorporaties en zorg- en andere instellingen (MEE, bibliotheken) hierin een rol willen of kunnen vervullen. Overigens nemen we het zogenaamde inverdieneffect van de financiering van de huidige wijkwinkels (GSB-middelen) niet mee. In 2008 is voor de wijkwinkels nog € 230.000 geraamd en in 2009 € 160.000. Deze bedragen zijn niet opgenomen bij de dekking omdat rekening moet worden gehouden met een mogelijke sluiting of ombouw van de huidige wijkwinkels en een redelijke om- of afbouwtermijn.

Vervolgstappen

We beschouwen een breed professioneel loket als onmisbaar om het complete aanbod van voorzieningen in de stad te bundelen. Burgers moeten volledig overzicht over de bestaande mogelijkheden krijgen en gelijke kansen op toegang tot die voorzieningen hebben. Ook vinden we het van groot belang dat klanten vanuit één plek de indicatie en toewijzing van individuele verstrekkingen en collectieve zorgvoorzieningen kunnen regelen. De breedte van dit centrale loket is afhankelijk van het verloop van de geschetste nieuwe ontwikkelingen (Centra voor Jeugd en Gezin, Inburgering, MEE enz.). De loketfunctie ontwikkelen we in combinatie met onder ander de frontoffices voor Centra Jeugd en gezin en budgetwinkel armoede. We starten in elk geval met de gemeentelijke zorg- en welzijnsproducten. De gemeente houdt zelf de regie over ontwikkeling, implementatie en uitvoering van de centrale loketfunctie en onderzoekt of het CIZ en de gezamenlijke woningcorporaties als stakeholders mede verantwoordelijkheid hiervoor willen en kunnen dragen. De breedte van dit loket kan geleidelijk - afhankelijk van ervaringen en ontwikkelingen- uitgebouwd worden met inkomensvragen, opvoed- en opgroevragen en complexe zorgvragen (o.a. meldpunt bijzondere groepen). We stellen een bedrijfsplan op voor een centraal stedelijke voorziening die in 2008 start. Daarnaast stellen we een ontwikkelplan voor 'satellieten' in de wijk op waarin onderzocht wordt welke partners bereid zijn in welke wijken te investeren en hoe de spreiding en organisatie er uit moet zien. We onderzoeken in hoeverre de infrastructuur van de huidige wijkwinkels daarbij van dienst kan zijn en in hoeverre een nieuwe opzet of andere verdeling over de stad wenselijk is. In klanttevredenheidsonderzoeken en de Wmo-monitor vragen we of bewoners in voldoende mate worden bediend door de dan gerealiseerde 'satellieten' in de wijk.

Voor zowel het centrale loket als de 'satellieten' in de wijk wordt bekeken welke bestaande subsidies voor informatie, advies en ondersteuningssubsidies effectief in dit passen en welke zonodig aangepast of omgebogen kunnen worden.

We willen de volgende ambitie waarmaken en doelstellingen bereiken:

Informatie, advies en ondersteuning	
Ambitie	's-Hertogenbosch heeft in 2010 een centrale informatie, advies en regel voorziening voor woon, zorg en welzijnsvragen van burgers. Aanvullend zijn er 'satellieten' in wijken waar men terecht kan voor informatie en advies en begeleiding. In bepaalde gevallen is op afspraak intensievere ondersteuning mogelijk.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Begin 2008 gaat onder regie van de gemeente het stedelijk loket open. • Uiterlijk 2009 zijn er in de wijk, samen met maatschappelijke organisaties, 'satellieten' georganiseerd. • In 2010 weet 60% van de burgers waar hij terecht kan voor informatie en advies op woon zorg welzijnsgebied. • Van de geholpen burgers is in 2010 85% tevreden met de geboden informatie en dienstverlening.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • Klanttevredenheidsonderzoek/Wmo-monitor.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • De eerste helft van 2007 stellen we een businessplan op (incl. een passende organisatie en beheersvorm)op voor het stedelijk loket. • De tweede helft van 2007 zetten we de organisatie van een breed stedelijke loket (groeimodel) op en bereiden we de locatie, de bemensing , de sociale kaart, het cliëntinformatie en -volgsysteem voor. Het stedelijk loket zal begin 2008 operationeel zijn. • Van 2008 tot 2010 zal het loket verder verbreed en verdiept worden (bijv. doelgroepen uit andere prestatievelden en toevoegen van inkomensvraagstukken). • In 2007 ontwikkelen we het concept voor de 'satellieten' in wijken (waar, door wie, kosten/budget). Daarin betrekken we de toekomst van de huidige wijkwinkels. De start (en afbouw) verloopt gefaseerd. • De realisatie van 'satellieten' is maatwerk en afhankelijk van concept, beschikbaar budget en ontwikkelpartners. De gewenste 'satellieten' zijn uiterlijk in 2009 operationeel.

Met wie werken we samen

Voor de eerste ideevorming en de uitwerking is de expertise ingeroepen van Stichting Vraagwijzer en PON. Tegelijkertijd is regelmatig overleg gevoerd met de corporaties, zorgaanbieders zoals Van Neynselgroep en Vivent en welzijnsinstellingen zoals Stichting Divers en MADI, bibliotheken, belangenorganisaties zoals de Seniorenraad en het Gehandicaptenplatform en uiteraard de Wmo-adviesraad 's-Hertogenbosch. Het CIZ en de gezamenlijke woningcorporaties spelen mogelijk een rol in de vormgeving van de frontoffice van het stedelijk loket. Voor de organisatie van de back office wordt overleg gevoerd met diverse aanbieders en ketenpartners. Intern zijn de afdelingen Welzijn, AMSZ, Jeugd en Onderwijs, Wonen en het Wijkmanagement bij de vormgeving van dit prestatieveld betrokken.

Door middel van gesprekken met de Wmo adviesraad 's-Hertogenbosch en cliëntorganisaties (bijv. Seniorenraad, Gehandicaptenplatform, de Werkgroep WAO/WSW, Stichting Door en Voor etc.) geven we verdere inkleuring aan de opzet van de loketfunctie. In het kader van de WVG is in het verleden al ervaring opgedaan met cliënttevredenheidsonderzoeken. We bouwen dit in de toekomst verder uit naar andere doelgroepen en zullen daarnaast regelmatig de tevredenheid onder de gebruikers van het stedelijk loket peilen.

Waar doen we het van

Voor de uitvoering van dit scenario is een forse financiële inzet nodig. In totaal bedragen de kosten structureel € 900.000. Daarvan is slechts € 150.000 gedekt. De eenmalige ontwikkelkosten stellen we voor te dekken uit de reserve flankerend ouderenbeleid en uit de reserve Wmo. De structurele kosten voor het centraal loket van €450.000 stellen we in de begroting 2008 voor eenmalig te dekken uit de reserve Wmo. De 'satellieten' worden in 2009 operationeel. De financiering van zowel het stedelijk loket als de 'satellieten' in de wijk (in totaal € 900.000 waarvan € 750.000 niet gedekt) wordt ter besluitvorming meegenomen bij de begroting 2009. Hiervoor wordt respectievelijk een bedrijfsplan en een ontwikkelplan gemaakt.

De gemeente gaat nadrukkelijk op zoek naar (meebetalende) ontwikkelpartners zoals woningcorporaties en het CIZ. Daarnaast zullen bestaande subsidies die in het kader van informatie- en adviesfunctie worden verleend (denk bijv. aan de ouderentelefoon, Stichting Werkgroep WAO/WSW, ASHG etc.) bekeken worden op hun inzetbaarheid t.b.v. de loketfunctie. We hanteren daarbij de criteria zoals vermeld in Hoofdstuk 4 van dit beleidsplan. Uiteraard zal rekening worden gehouden met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur die in de Algemene Subsidieverordening zijn opgenomen. Een mogelijke afbouw of ombouw moet tijdig aan de betreffende organisatie worden aangekondigd.

4. Vrijwillige inzet en mantelzorg

Wettekst prestatieveld 4:

Het ondersteunen van mantelzorgers bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.

Hoe past dit prestatieveld in de Bossche Wmo-gedachte?

In de gemeente 's-Hertogenbosch hebben veel mensen iets voor elkaar of voor de samenleving over, 34.000 Bosschenaren (31%) zetten zich op dit moment bij allerlei organisaties vrijwillig in of doen dit als mantelzorger voor familie of bekenden. Onder vrijwillige inzet verstaan wij: **de inzet die onverplicht en onbetaald wordt verricht voor anderen of de samenleving.** Als gemeente willen wij de betrokkenheid en solidariteit onder burgers stimuleren door onder andere een vrijwilligersvriendelijk klimaat te creëren. Dit klimaat ziet er anders uit dan voorheen. Door de komst van de Wmo krijgt het vrijwilligersbeleid een wettelijk kader en is tevens de mantelzorg toegevoegd aan het gemeentelijk beleid. Daarbij gaat het in de regel om algemene beleidsmaatregelen en niet zozeer om individuele voorzieningen.

Hoe staan we er nu voor?

Het vrijwilligerswerk in georganiseerd verband behoort al jaren tot de verantwoordelijkheid van gemeenten; vandaar dat wij hierop reeds beleid hebben ontwikkeld en hiervan inmiddels – zowel inhoudelijk als cijfermatig – een vrij goed beeld hebben. Dit geldt in mindere mate voor de vrijwillige inzet in ongeorganiseerd verband en voor de mantelzorg.

Inzet in georganiseerd verband

De afgelopen vijf jaar heeft de gemeente 's-Hertogenbosch een actief beleid gevoerd, gericht op het verbeteren van de ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties en op de versterking van de positie van vrijwilligers. Hiertoe is het Vrijwilligersnetwerk 's-Hertogenbosch en omgeving "Galant" opgericht (2003) en worden jaarlijks waarderingsactiviteiten uitgevoerd (Prijs Actief Burgerschap, Jongerenprijs). Een recent behoefteonderzoek onder de doelgroep door het Provinciaal instituut voor advies, Onderzoek en ontwikkeling in Noord Brabant (PON 2006) laat positieve resultaten zien over het gevoerde beleid. Maar liefst 34.000 Bosschenaren (31%) zetten zich bij allerlei organisaties vrijwillig in of doen dit als mantelzorger voor familie of bekenden. Het onderzoek laat tevens zien dat de traditionele vrijwillige inzet onder druk staat. Vooral de werving en het behoud van vrijwilligers blijft voor veel organisaties een knelpunt. De vergrijzing speelt hierbij een rol. De huidige vrijwilliger wil zich bovendien niet meer zoals vroeger 'voor het leven' aan één organisatie verbinden. De meeste organisaties spelen hier nog onvoldoende op in. Andere thema's die aandacht blijven vragen zijn ondersteuning, begeleiding, specifieke deskundigheidsbevordering en scholing.

Inzet in ongeorganiseerd verband

Het aantal mensen dat 'incidenteel' vrijwilligerswerk doet neemt toe. 'Incidenteel' slaat dan op de beperkte tijd die men aan vrijwilligerswerk besteedt en op het feit dat men zich niet lang vastlegt op één taak. Men 'hopt' als het ware van de ene naar de andere taak, die in verschillende verbanden kan worden uitgevoerd. Deze vorm van incidentele vrijwillige inzet hebben wij als gemeente tot op heden niet specifiek gestimuleerd. Indirect hebben we vanuit verschillende beleidsinvallshoeken wel

aandacht voor initiatieven van burgers die 'het meedoen' vergemakkelijken of de participatie aan de samenleving bevorderen. Denk daarbij aan de Bewonersinitiatiefgeld (BIG) en de DOE-geldregeling.

Mantelzorg

In tegenstelling tot het verrichten van vrijwilligerswerk gaat het bij het geven van mantelzorg meestal niet om een vrije keus, maar om iets dat je overkomt.

Mantelzorg is: Langdurende zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep – dus niet in professioneel verband – wordt gegeven aan een hulpvrager door één of meer leden uit diens omgeving, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.

We weten niet precies om hoeveel mensen het gaat. Indien we landelijke cijfers vertalen naar de Bossche situatie, dan blijkt dat ongeveer 18% van de Bosschenaren mantelzorg verricht. Uit het Ouderenonderzoek van de GGD (2004) blijkt dat één op de vijf van de zelfstandig wonende 65-plussers in onze gemeente mantelzorg ontvangt en men verwacht dat dit aandeel zal toenemen tot één op vier. Zoals de definitie al aangeeft, is mantelzorg iets dat je overkomt. Het kan iedereen overkomen, man of vrouw, jong of oud, allochtoon of autochtoon, arm of rijk.

We hebben nu al voorzieningen in de stad die bijdragen aan het voorkomen van overbelasting van mantelzorgers. Sinds begin 2002 is er een Steunpunt Mantelzorg (budget Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg-CVTM-budget) ondergebracht bij de welzijnsonderneming Divers. Door de koppeling van het steunpunt aan de telefonische infolijn en aan het project Vrijwillige Thuiszorg, zijn circa 150 vrijwilligers beschikbaar om met allerlei hand- en spandiensten (klusjes, boodschappen, vervoer, bezoeken etc.) de mantelzorgers te ontlasten. Ook andere organisaties, zoals MEE en Vivent bieden mantelzorgondersteuning en vrijwillige huishulp aan (ook uit CVTM-budget). Daarnaast zijn er via de verschillende verpleeg- en verzorgingshuizen in onze gemeente diverse vormen van respijtzorg (tijdelijke overname van zorg om mantelzorger vrijaf te geven) beschikbaar.

Waar willen we naar toe?

In het bouwen aan de actieve samenleving, richten we onze ambities sterk op het stimuleren van allerlei vormen van vrijwillige inzet. Hoe meer mensen bereid zijn zich in te zetten voor elkaar en voor de samenleving, des te meer we samen kunnen bereiken. Via aantrekkelijke projecten gaan we uiteenlopende doelgroepen aanspreken op talenten en verantwoordelijkheden. Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar het stimuleren van vrijwillige inzet "door en voor" jongeren, ouderen, mensen met een beperking en bijzondere doelgroepen. Door zich vrijwillig in te zetten veranderen burgers immers van consumenten in proactieve partners die niet alleen het eigen 'meedoen' vormgeven, maar ook bijdragen aan het 'meedoen' van anderen.

Door het creëren van een goede infrastructuur, willen we het makkelijker (en leuker) maken om vrijwillig actief te zijn, te worden en vooral te blijven. Denk hierbij aan het geven van informatie en advies, het creëren van scholingsmogelijkheden, het faciliteren van praktische ondersteuning en het aanspreken van instellingen op de positieverbetering van vrijwilligers. Hier hoort ook bij dat we als stadsbestuur zichtbaar maken hoe zeer we de vrijwillige inzet in onze samenleving in alle mogelijke vormen waarderen.

De kracht van het bedrijfsleven

Naast het ontwikkelen en uitvoeren van nieuwe, ambitieuze projecten, koesteren we onze huidige verworvenheden. Eén van deze verworvenheden is 'Mooi zo, goed zo'. De expertise, mankracht of producten van bedrijven worden door 'Mooi zo, goed zo' gekoppeld aan concrete maatschappelijke initiatieven. Veelal gaat het om praktische, doelgerichte ondersteuning, met een groot sociaal effect. Denk aan de inrichting van een tuin voor een verpleeg- en verzorgingstehuis of het matchen van 'oude' bedrijfscomputers aan een jongerenvereniging. De opbrengst van deze initiatieven voor de Bossche samenleving is maatschappelijk gezien enorm groot en leidt tot een gesponsorde waarde die 'onbetaalbaar' is. Om dit project duurzaam in stand te houden, zijn extra gemeentelijke inspanningen noodzakelijk (zie onder **Waar doen we het van?**).

Ruimte voor nieuwe initiatieven: de welzijnsmakelaar

Bij een goede infrastructuur hoort ook het bieden van ruimte aan nieuw initiatief. Niet iedere burger wil zich via een organisatie, vereniging of instelling onbetaald inzetten voor de samenleving. Mensen maken meer bewust eigen keuzes, die aansluiten bij de eigen ambities en leefpatronen. Nieuwe vormen van burgerparticipatie komen in beeld. Deze vormen misschien minder gemakkelijk in de bestaande (subsidie)structuren, maar sluiten wél uitstekend aan bij de doelstellingen van de Wmo. Hier past bij uitstek een makelaarsrol: het creëren van een netwerk, het bij elkaar brengen van vraag en aanbod, het bieden van ondersteuning en begeleiding en het waar nodig faciliteren van aansprekende initiatieven. Het gaat om ideeën, wensen en oplossingen waar burgers zelf mee komen, maar die mogelijk niet passen binnen de bestaande kaders. Hierbij past een flexibele gemeentelijke opstelling zonder al te veel knellende regels. Om de mogelijkheden optimaal te benutten stellen we een welzijnsmakelaar voor die buiten de gemeentelijke organisatie wordt gepositioneerd. Het gaat om een proef voor een periode van vier jaar waarbij de Wmo-kaders leidend zijn. De welzijnsmakelaar gaat baanbrekend te werk, maar doet dit wel binnen een zeker kader. Hij of zij gaat letterlijk op zoek naar nieuwe, sprankelende burgerinitiatieven die;

- zich inhoudelijk op het terrein van zorg en/of welzijn bevinden
- aansluiten bij de doelstellingen van de Wmo zoals geformuleerd in dit beleidsplan
- (aantoonbaar) draagvlak hebben onder een groep burgers
- niet via andere al bestaande (subsidie)regelingen kunnen worden gehonoreerd
- niet gericht zijn op vervanging van professionele zorg en hulpverlening
- in principe niet worden uitgevoerd door een grote instelling (> € 50.000 subsidie)
- maximaal voor een periode van 3 jaar ondersteund worden
- geen vast format hebben en kunnen variëren van vragen m.b.t. ondersteuning over uitvoeringsknelpunten tot materiële ondersteuning in de vorm van een microkrediet

Het aanstellen van de Welzijnsmakelaar is één van de keuzes die in het kader van dit beleidsplan ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd.

Stimuleren vrijwillige inzet	
Ambitie 1	Actieve Bosschenaren zetten zich vrijwillig in voor de samenleving en voor elkaar. Vrijwilligers voelen zich voldoende ondersteund.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • In 2010 is het percentage inwoners in 's-Hertogenbosch dat zich vrijwillig inzet groter of gelijk aan de nulmeting in 2007. • In 2010 is 70% van de vrijwilligers tevreden over de geboden ondersteuning.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • L&V monitor, 2 jaarlijks (m.i.v. 2007 voor het eerst uitsplitsing naar mantelzorg en overige vormen van vrijwillige inzet). • Vacaturebank. • Tevredenheidonderzoek.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Projectmatige aanpak om vrijwillige inzet of participatie voor en door doelgroepen (jongeren, ouderen, mensen met beperkingen en bijzondere doelgroepen) te stimuleren. • Uitbouw maatschappelijke stages. • Inzet welzijnsmakelaar. • Voortzetten van gemeentelijke waarderingsactiviteiten. • Opdracht ondersteuning vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. • Stimuleren van vrijwilligersbeleid bij grote instellingen (opname in opdrachten Beleidsgestuurde contractfinanciering).

Samenwerking met het bedrijfsleven	
Ambitie 2	Bedrijven in de stad leveren een bijdrage aan de sociale kwaliteit van de Bossche samenleving
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • In de periode 2007- 2010 is de totale gesponsorde waarde, die bedrijven in de Bossche samenleving hebben geïnvesteerd minstens € 600.000.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • Registratie Divers/project Mooi zo, goed zo.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Voorstel voor structurele financiering van organisatiekosten van Mooi zo Goed zo. • Grotere investering in activiteiten met het bedrijfsleven op wijkniveau. • Samenwerking met nieuwe partners zoals Kamer van Koophandel vormgeven.

Mantelzorg

Eén van de ambities van de gemeente 's-Hertogenbosch is dat “mensen met een beperking” zo lang mogelijk in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen en functioneren. Mantelzorgers leveren hieraan een essentiële bijdrage. Zij leveren met elkaar vier keer zoveel zorg als betaalde krachten. Door de sterke vergrijzing en de vermaatschappelijking van de zorg zal de vraag naar mantelzorg naar verwachting extra toenemen. (zie ook bijlage 2) Door de toenemende arbeidsparticipatie en verkleining van sociale netwerken nemen de mogelijkheden om mantelzorg te verlenen en in te passen in het eigen leven echter af.

Omdat de gemeente nauwelijks of geen invloed heeft op de beschikbaarheid en kwaliteit van de benodigde mantelzorgers richten wij ons vooral op het in stand houden en het creëren van voldoende voorzieningen in de voorwaardenscheppende sfeer. Zoals gezegd is in onze gemeente hiervoor in ieder geval een aantal essentiële instrumenten beschikbaar die bijdraagt aan het verlichten van de druk op de mantelzorgers. Hiertoe behoren ook de individuele verstrekkingen (prestatieveld 6).

Onderzocht moet worden of de bestaande instrumenten ook voor de toekomst voldoen. Vooralsnog is 2007 een overgangsjaar, waarin we het huidige voorzieningenniveau handhaven. Om de vragen van mantelzorgers te achterhalen zijn een aantal bijeenkomsten georganiseerd, waarbij o.a. gebruik is gemaakt van telefonische enquêtes. Verder bekijken we dit jaar in overleg de betrokken partners (MEE, Divers en Vivent) of de bestaande versnipperde inzet voor mantelzorgondersteuning doelmatiger moet worden georganiseerd en of de ondersteuning van zogenaamde zelfhulpgroepen hierin kan worden geïntegreerd. Centraal staat de vraag of het huidige beschikbare ondersteuningsaanbod, zowel kwantitatief als kwalitatief, voldoet aan de vraag c.q. de behoeften van de mantelzorgers zelf. Wij realiseren ons dat vragen en behoeften van vooral jonge en allochtone mantelzorgers nog onvoldoende in beeld zijn. In de verdere uitvoering besteden we hier bijzondere aandacht aan. Op basis van de hiervoor genoemde acties ontwikkelen wij nadere beleidsvoorstellen die in 2008 kunnen worden geëffectueerd.

Ondersteuning mantelzorg	
Ambitie 3	In de ondersteuning aan mantelzorgers wordt maatwerk geleverd
Doelstelling	In 2010 is het aantal mantelzorgers dat tevreden is over de ondersteuning met 5% toegenomen.
Indicator	<ul style="list-style-type: none">• Tevredenheidsonderzoek (nulmeting in 2007).
Aanpak	<ul style="list-style-type: none">• Behoeftanalyse mantelzorgers in 2007 en beleidsvoorstel ter besluitvorming aan de raad. Hierbinnen bijzondere aandacht voor allochtone en jonge mantelzorgers• Verhogen van doelmatigheid CVTM budget: onderzoek uitzetten en in overleg met partners (o.a. van CVTM regeling) komen tot een efficiënte vorm van ondersteuning.

Met wie werken we samen?

Waar mogelijk werken we voor dit prestatieveld samen met al die mensen, die zich actief, vrijwillig inzetten voor onze Bossche samenleving. Tevens zijn onze partners alle instellingen, organisaties en bedrijven die op de een of andere manier verbonden zijn of te maken hebben met mensen die zich vrijwillig inzetten. In de beleidsuitvoering zijn de verschillende steunpunten van groot belang, zoals het Vrijwilligersnetwerk “Galant” en de steunpunten mantelzorg bij de organisaties Divers, MEE en Vivent. Daarnaast raadplegen we zoals gezegd groepen van individuele

vrijwilligers en mantelzorgers. Zo is ter voorbereiding op dit beleidsplan gesproken met vrijwilligerscoördinatoren uit de zorg- en welzijnssector.

Waar doen we het van?

Vanaf 1 januari van dit jaar zijn extra middelen overgeheveld vanuit de AWBZ naar onze gemeente voor de ondersteuning van mantelzorgers. De verdeling van deze middelen zal vanaf 2008 mogelijk veranderen, maar dat is nu nog onduidelijk.

Om de maatschappelijke betrokkenheid van bedrijven te blijven koesteren en 'Mooi zo, Goed zo' structureel in stand te houden is vanaf 2008 minimaal een budget van € 30.000 nodig (wegvallen GSB middelen). We stellen voor dit eenmalig te dekken uit de reserve Wmo. De huidige financieringsconstructie, waarbij gemeente én bedrijven ieder de helft van de kosten voor de projectorganisatie op zich nemen, staat echter onder druk. Bedrijven zijn graag maatschappelijk betrokken, maar investeren bij voorkeur in een concreet project met een zichtbaar resultaat. Bij Mooi zo, goed zo kunnen ze daarvoor uitstekend terecht. Om daarnaast óók nog te investeren in de organisatie van Mooi zo, goed zo heeft geen directe prioriteit. Om de betrokkenheid van bedrijven niet te verliezen, stellen we voor de kosten voor de projectorganisatie vanaf 2009 volledig te dekken (€92.000). Hiervoor is dan een aanvullend structureel bedrag van € 76.000 nodig. Dekking hiervan wordt ter besluitvorming in de voorjaarsnota 2009 meegenomen.

De kosten voor de welzijnsmakelaar worden geschat op € 200.000 (€ 50.000 formatie, € 150.000 budget voor initiatieven). Realisatie vindt plaats onder voorbehoud van goedkeuring van het plan van aanpak door het college en het vinden van dekking door bijv. fondswerving en herijking van bestaande subsidies..

Het extra budget dat vanuit de AWBZ is overgeheveld aan gemeenten (jaarlijks € 30.000) wordt ingezet voor scholing en training van vrijwilligers.

Het nieuwe kabinet heeft participatie opnieuw hoog op de agenda staan en geeft in het regeerakkoord aan dat "zij inzet op verbreding en verdieping van arbeidsparticipatie en van maatschappelijke participatie (mantelzorg, vrijwilligerswerk)". Het is onzeker of deze ambitie leidt tot extra budgetten.

PV4: Mantelzorg en vrijwilligers	Gewenste uitgaven	Reeds bestaande middelen	Nieuwe middelen per 01-01-2007	Dekking via begroting 2008	Nog niet van dekking voorzien 2009
Algemene middelen	957.598	402.725	278.873	230.000	76.000
GSB-middelen	0	0	0	0	0
Doeluitkeringen	0	0	0	0	0
Overige inkomsten (bijv. eigen bijdrage)	0	0	0	0	0
Totaal	957.598	402.725	278.873	230.000	76.000

Afbouw GSB-middelen

	2007	2008	2009
Beschikbare GSB-gelden	29.540	0	0

5. Deelname bevorderen

Wettekst prestatieveld 5

Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Hoe past dit prestatieveld in de Bossche Wmo gedachte?

Prestatieveld 5 heeft betrekking op verschillende doelgroepen: kwetsbare ouderen, mensen met lichamelijke of verstandelijke beperkingen, mensen met chronische psychische psychiatrische problemen en mensen met psychosociale problemen. Voor deze mensen is het vaak moeilijk om zelfstandig te functioneren en volwaardig deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Kernvraag is op welke wijze we deze inwoners kunnen helpen hun talenten te benutten en te voorkomen dat zij in een sociaal isolement raken. Om dit te realiseren moet een breed scala van allerlei specifieke en algemene maatregelen worden getroffen.

Hoe staan we er nu voor?

In Wmo-termen wordt gesproken over ‘mensen met beperkingen’. Dit is een verzamelbegrip dat geen recht doet aan de identiteit en problematiek van de verschillende doelgroepen die hieronder vallen. In ‘s-Hertogenbosch blijven we daarom bij de behoefte- en vraaganalyse en de aanpak in de praktijk een onderscheid maken tussen ouderen, mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke handicap en mensen met een chronisch psychisch of psychosociaal probleem. Bovendien dient binnen deze doelgroepen bijzondere aandacht te worden besteed aan inwoners van allochtone herkomst en hun specifieke behoeften aan zorg en ondersteuning.

Steeds meer mensen met beperkingen blijven (langer) wonen in de wijken of trekken daar naar toe. Om zelfstandig te kunnen blijven zijn allerlei vormen van ondersteuning nodig op het gebied van wonen, (informele)zorg, welzijn en dienstverlening. Deze ontwikkeling wordt vooral veroorzaakt door:

1. Sterke groei van het aantal ouderen
2. Dubbele vergrijzing: ook de meest zorgbehoevende groep (75+) neemt toe
3. Vermaatschappelijking van de zorg (van intramuraal naar extramuraal)

Ouderen

We beginnen niet vanuit het niets. Ten aanzien van de groep (kwetsbare) ouderen is in de loop der jaren al beleid ontwikkeld. Op basis daarvan is op veel fronten een passend en effectief aanbod tot stand gekomen dat er toe leidt dat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen en minder snel in een sociaal isolement terecht komen. Op stedelijk en/of op wijkniveau is inmiddels een aantal voorzieningen beschikbaar. Zo krijgen ouderen informatie, advies, ondersteuning via de ouderentelefoon en kunnen zij terecht bij de ouderenadviseurs. Met preventieve huisbezoeken worden ouderen bereikt die niet van de reguliere kanalen gebruik maken. Er zijn vijf steunpunten voor ouderen op verschillende locaties in onze gemeente. Daarnaast zijn er diverse activiteiten gericht op ontmoeting, ontspanning en activering; doen velen mee aan het programma Meer Bewegen voor Ouderen en kunnen zij gebruik maken

van service- en klusdiensten aan huis. Om goed te kunnen functioneren zijn daarnaast de individuele verstrekkingen zoals huishoudelijke verzorging, woningaanpassingen en vervoersfaciliteiten (zie prestatieveld 6) onontbeerlijk.

Hoewel er geen wachtlijsten zijn, zijn er vanuit de organisaties en vanuit de doelgroep zelf signalen dat het huidige aanbod onvoldoende is. Het is niet duidelijk of de getroffen maatregelen in de toekomst aan de vraag kunnen beantwoorden. Door de toenemende vergrijzing (zie bijlage 2) zal de omvang van de groep immers verder toenemen. De verwachting is dat de vraag naar maatschappelijke ondersteuning en zorg in 's-Hertogenbosch zal toenemen van ongeveer 25.000 in 2005 naar 30.000 inwoners in 2025. Via o.a. de Wmo-monitor houden we deze ontwikkeling in de gaten houden en doen we zonodig voorstellen voor aanpassingen of nieuw beleid.

Mensen met een handicap

De doelgroep gehandicapten bestaat uit mensen met een lichamelijke en verstandelijke handicap. Tot nu toe investeren we in beperkte mate vooral in de eerste groep: in belangenbehartiging (Gehandicaptenplatform) en in de toegankelijkheid van gebouwen en openbare ruimte.

Mensen met een verstandelijke handicap zijn tot nu toe niet of nauwelijks onderwerp van gemeentelijk beleid geweest. Zij waren eigenlijk niet in beeld. Vooruitlopend op de Wmo hebben wij eind 2005 een onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in de wensen en behoeften van deze inwonerscategorie. Er is een speciale klankgroep geformeerd waarbij de direct betrokken organisaties (MEE, CELLO, Vereniging van ouders van geestelijke gehandicapten VOGG) met de gemeente aan tafel zitten. Deze eerste verkenningen vormen een belangrijke basis voor nader onderzoek. In 2007 wordt de specifieke problematiek/vraag en de wensen en behoeften van mensen met een verstandelijke beperking verder in beeld gebracht. Daarna kan een passende match tussen vraag en aanbod tot stand worden gebracht en vermoedelijk in 2008 (nieuw) beleid worden ontwikkeld.

Personen met chronische psychische of psychosociale problemen zijn, evenals verstandelijk gehandicapten, nauwelijks onderwerp van gemeentelijk beleid geweest. De instelling voor geestelijke gezondheidszorg in 's-Hertogenbosch heeft een scala aan activiteiten om de participatie van (ex)cliënten te bevorderen (vriendendiensten, maatjesprojecten, cliëntondersteuning). In hoeverre deze activiteiten vanuit de GGZ (AWBZ-financiering) voortgezet zullen worden na de stelselherziening is onduidelijk. De afgelopen jaren heeft de gemeente via de subsidieregeling 'Vermaatschappelijking van de zorg' zelf ook een aantal activiteiten ondersteund: een steunpunt voor en door ex-cliënten van de GGZ (Stichting Door en Voor) en het dagactiviteitencentrum 'Trefpunt Oost'. In de toekomst bekijken we of deze regeling moet worden aangepast.

De algemene maatregelen zoals voorgesteld in dit prestatieveld zijn ook van toepassing voor de doelgroep mensen met chronische psychische of psychosociale problemen. Daarbovenop is in prestatieveld 7, 8 en 9 onder punt 4 een ambitie specifiek voor 'bijzondere groepen' opgenomen. Dit geeft een extra impuls aan het creëren van een samenleving waarin deze groepen een plek kunnen krijgen.

Afbakening

Prestatieveld 5 heeft een directe relatie met prestatieveld 1, Sterke wijken. Sociale samenhang en leefbaarheid strekt zich immers uit tot alle inwoners van een wijk. Vermaatschappelijking van de zorg is méér dan dat kwetsbare groepen in een wijk gaan/blijven wonen. Zo'n proces

vergt inspanningen van meerdere kanten. De wijk, haar bewoners en de aanwezige voorzieningen zullen mee moeten veranderen om ruimte te bieden aan “mensen met beperkingen”. Die dienen op hun beurt zelf stappen te ondernemen, eventueel met ondersteuning van professionele instellingen.

Uiteraard zijn “mensen met beperkingen” vaak aangewezen op individuele verstrekkingen en voorzieningen op het gebied van woningaanpassing en vervoer. Daarom zijn onze ambities t.a.v. participatie en meedoen onlosmakelijk verbonden met de ambities in prestatieveld 6.

Waar willen we naar toe?

Door de individualisering en vergrijzing groeit in de toekomst het aantal eenpersoonshuishoudens in onze stad. Daarmee dreigt de vereenzaming toe te nemen. Dit is een groeiend probleem in onze samenleving. Slechts 5% van onze inwoners heeft nu minder dan een keer per maand contact met anderen (zie ook prestatieveld 1). We willen bereiken dat “mensen met beperkingen” volwaardig kunnen meedoen aan en in de Bossche samenleving. Daarom streven we ernaar dat de leefsituatie – op wijkniveau - voor mensen met beperkingen in 2010 op voor hen essentiële onderdelen is verbeterd. Op basis van onze ambitie zijn op diverse deelterreinen een aantal doelstellingen geformuleerd.

Voorzieningen	
Ambitie 1	Mensen met beperkingen kunnen volwaardig meedoen aan en in de (Bossche) samenleving. In 2010 is de leefsituatie in wijken en buurten voor “mensen met beperkingen” op de onderdelen huisvesting en toegankelijkheid verbeterd.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 onder mensen met beperkingen de tevredenheid over de eigen huisvestingssituatie en over de keuzemogelijkheden daarin toegenomen ten opzichte van de huidige situatie. In 2010 zijn openbare gebouwen, openbare ruimte en voorzieningen bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar (de zogeheten BTB-aspecten) voor “mensen met beperkingen”.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Kwalitatief klanttevredenheidsonderzoek in 2007 (0-meting) met herhaling in 2010. Signalen van belangenorganisaties.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Samen met woningcorporaties streven naar voldoende, geschikte woonvormen; inclusief kleinschalige vormen van groepswonen. Blijven investeren in de toegankelijkheid van de openbare ruimte, gebouwen (vooral bij nieuwbouw en vernieuwbouw) en voorzieningen.

Meedoen	
Ambitie 2	Mensen met beperkingen kunnen volwaardig meedoen aan en in de (Bossche) samenleving. In 2010 is de leefsituatie in wijken en buurten voor mensen met beperkingen verbeterd op de onderdelen: acceptatie en participatie in de wijk vereenzaming.
Doelstelling 2	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 kunnen "mensen met beperkingen" gemakkelijker meedoen aan wijkactiviteiten (sociaal cultureel werk, sport e.d.) en voelen zich daarbij ook welkom. In 2010 is het sociaal isolement onder "mensen met beperkingen" naar verhouding niet verder toegenomen.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Participatie: kwalitatief klanttevredenheidsonderzoek in 2007 en 2010. Eenzaamheid: L&V monitor, GGD monitoren voor mensen met verstandelijke en/of lichamelijke beperkingen kwalitatief klanttevredenheidsonderzoek.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Beter toegankelijk maken van algemene voorzieningen en activiteiten (fysiek en mentaal) voor mensen met beperkingen. Ondersteunen van vernieuwende activiteiten zoals intensivering samenwerking Divers/MEE en project Sportcoach. Stimuleren en faciliteren van initiatieven die door en voor deze doelgroep worden ontwikkeld om hun leefsituatie te verbeteren (empowerment). Intensiveren van een passend aanbod aan (kleinschalige) ontmoetingsactiviteiten op wijk- en buurtniveau

Hulpaanbod	
Ambitie 3	Het aanbod aan ondersteunende zorg- en welzijnsdiensten (aan huis of op locatie) sluit aan op de vraag van de doelgroep.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 weten mensen met beperkingen de weg naar hulp en ondersteuning te vinden. Dan: Is hun zelfredzaamheid toegenomen. Ze leren om te gaan met hun problemen en ze weten wat ze zelf kunnen doen om deze (mee) op te lossen vinden zij dat ze goed geholpen worden. (nulmeting in 2007).
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> L & V monitor. Kwalitatief klanttevredenheidsonderzoek. Signalen van belangenorganisaties. Cliëntregistraties van instellingen
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van de sociale wijkanalyses en wijkschetsen wordt ingezet op de ontwikkeling van woonzorgzones. Stimuleren van vraaggerichte initiatieven (bijv. gemaksdiensten) en zo mogelijk/nodig ondersteuning en facilitering van deze diensten.

Met wie werken we samen?

De belangrijkste partners van de gemeente zijn uiteraard de betreffende burgers en cliënten. Om het gemeentelijke beleid en de daaruit voortvloeiende activiteiten zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de vraag worden zowel de Seniorenraad als het Gehandicaptenplatform structureel bij de voorbereiding en uitvoering van het beleid betrokken. Zij hebben beide een officiële adviesstatus in de richting van het college en maken onderdeel uit van de Wmo-adviesraad..

Via de projecten 'Ouderenproof' in Rosmalen en in West (Schutskamp/ Kruiskamp) zijn en blijven ouderen, mensen met een lichamelijke handicap

en Ouderenbonden direct betrokken om hun vragen met betrekking tot wonen, zorg, welzijn en dienstverlening duidelijk te krijgen. Een dergelijk project/onderzoek is onlangs ook uitgevoerd onder mensen met een verstandelijke handicap.

Daarnaast worden incidenteel andere cliëntorganisaties, zoals Stichting Door en Voor en Zorgbelang (voorheen RPCP), geraadpleegd om de vragen die er bij diverse doelgroepen leven te kunnen verhelderen. Over de afstemming tussen vraag en aanbod in de wijk zijn (o.a. Dag van de gehandicapten) en worden aparte bijeenkomsten georganiseerd.

Bij de uitvoering van dit beleidsterrein gaat het steeds vaker om een samenwerking tussen ketenpartners op het gebied van Wonen-Zorg-Welzijn (Corporaties, zorginstellingen, GGZ, GGD, het AMW en SCW) met, naast een noodzakelijke voorzieningenstructuur op stedelijk niveau, een sterke tendens naar vraaggericht en wijk-/buurtgericht werken. De gemeentelijke rol heeft vooral betrekking op de regievoering en op het bevorderen van de onderlinge samenwerking.

In relatie tot wonen worden afspraken gemaakt met de woningcorporaties om voor verschillende doelgroepen bepaalde hoeveelheden woon-eenheden beschikbaar te stellen op basis van beleidsuitgangspunten die in de gemeentelijke woonvisie zijn vastgelegd.

Omdat de zorginstellingen vanuit de AWBZ worden gefinancierd is de gemeentelijke invloed daarop beperkt. De samenwerking tussen zorg en welzijn wordt geleidelijk intensiever, mede doordat de zorginstellingen buiten hun muren treden en een functie (haal- en brengdiensten) in de wijk krijgen.

Binnen de gemeentelijke organisatie wordt op dit prestatieveld vooral samengewerkt met de afdelingen Wonen, AMSZ, Sport & Recreatie, SB/BOR, SB/IB en wijkmanagement.

Waar doen we het van ?

Per 1 januari 2007 zijn in verband met de invoering van de Wmo een aantal subsidiestromen overgeheveld vanuit de AWBZ naar onze gemeente. De omvang van de daarbij behorende budgetten is door het ministerie van VWS vastgesteld op basis van opgaven door het Zorgkantoor Noordoost Brabant met als peildatum 2004. Inmiddels is gebleken dat de uitgaven 2006 door het Zorgkantoor hoger zijn. Omdat het ministerie bij de regeling 'Diensten bij wonen met zorg' is uitgegaan van de feitelijke bestedingen 2004 ontstaat voor onze gemeente mogelijk een nadeel van ongeveer € 50.000 (zie 7.6. Risicoparagraaf). In de septembercirculaire is aangekondigd dat per ingang van 2008 stappen worden gezet voor een herverdeling van budgetten naar objectieve maatstaven. We wachten deze maatregelen af.

PV5: Bevorderen deelname	Gewenste uitgaven	Reeds bestaande middelen	Nieuwe middelen per 01-01-2007	Dekking via begroting 2008	Nog niet van dekking voorzien 2009
Algemene middelen	1.697.466	1.572.940	124.526	0	0
GSB-middelen	0	0	0	0	0
Doeluitkeringen	0	0	0	0	0
Overige inkomsten (bijv. eigen bijdrage)	13.530	13.530	0	0	0
Totaal	1.710.996	1.586.470	124.526	0	0

6. Individuele verstrekkingen

Wetstekst prestatieveld 6:

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en bevorderen van het zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.

Hoe past dit prestatieveld in de Bossche Wmo gedachte?

De voorbereidingen voor dit prestatieveld zijn al in 2006 in gang gezet. In september en december 2006 heeft de raad de verordening en het besluit Wmo-individuele verstrekkingen vastgesteld. Hiermee voldoet de gemeente aan een van de wettelijk verplichte nieuwe taken van de Wmo. Voor de cliënten is de overgang vrij geruisloos verlopen. Dit prestatieveld richt zich op individuele verstrekkingen aan burgers die essentieel zijn voor het persoonlijk fysiek functioneren. Dit zijn vaak ouderen en mensen met een beperking. Het gaat om de volgende voorzieningen: rolstoelen, woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen en hulp bij het huishouden. De noodzaak wordt medisch getoetst. Deze voorzieningen stellen burgers in staat om op een goed niveau te kunnen participeren in de samenleving en voorkomen dat er minder snel een beroep wordt gedaan op de intramurale voorzieningen.

Hoe staan we er nu voor?

De zelfredzaamheid van burgers staat voorop. Wij gaan er vanuit dat burgers zo lang mogelijk zelfstandig functioneren en daarbij een beroep doen op de eigen directe omgeving voor ondersteuning. Mantelzorgers, burenhulp en allerlei vrijwilligersdiensten kunnen daarin een belangrijke rol spelen. Het 'vangnet van de individuele verstrekkingen' treedt pas in werking op het moment dat deze mogelijkheden binnen "de actieve samenleving" onvoldoende oplossing bieden.

Alleen het regelen van verstrekkingen, individueel of collectief, is niet voldoende. Het is zaak om de druk op "het vangnet" zo laag mogelijk houden. We doen dit door allerlei maatregelen te treffen, die voor een deel al in voornoemd raadsvoorstel zijn aangekondigd. Het gaat om:

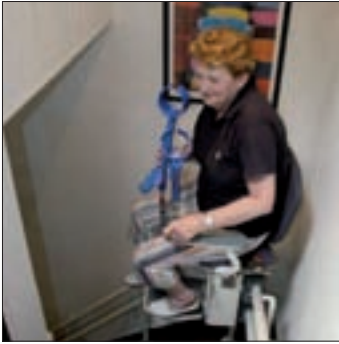
- Realiseren van meer adequate huisvesting voor de doelgroep met fysieke beperkingen;
- Vereenvoudiging van de procedure voor kleine woningaanpassingen;
- Onderzoek mogelijkheden om individuele voorzieningen op te nemen in een zorgverzekeringspakket;
- Na aanbesteding van het openbaar vervoer inzetten op gebruik van rolstoeltoegankelijke bussen;
- Realiseren van pools van scootmobielen bij verzorgingstehuizen;
- Onderzoek naar mogelijkheid van een vervoersdienst op wijkniveau;
- Onderzoek naar mogelijkheid van bruikleensysteem van rolstoelen bij parkeergarages

Van WVG naar Wmo

De uitvoering van de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) valt vanaf 1 januari 2007 volledig onder de Wmo. Het gaat concreet om de voorzieningen: rolstoelen, woningaanpassingen zoals trapliften, een vergoeding voor autokosten en gebruik van de deeltaxi. De voorziening wordt verstrekt in natura (vooral bruikleen) of een geldbedrag. In het verleden werden daarmee voornamelijk " fysiek gehandicapten" en ouderen bereikt, nu vallen daar ook andere doelgroepen, zoals mensen met een

verstandelijke beperking onder. In 2005 maakten 6400 burgers lopende het jaar gebruik van een Wvg-voorziening. In 2005 hebben zich 1750 nieuwe klanten gemeld.

Met de komst van de Wmo blijven het voorzieningenpakket en de doelgroepen van de voormalige Wvg grotendeels ongewijzigd overeind. Op basis van artikel 5 van de Wmo blijft de gemeente aan zet bij het verstrekken van concrete hulpmiddelen voor mensen "met beperkingen". Nieuw is de dienstverlening 'hulp bij het huishouden'. Hiervoor heeft uw raad vorig jaar de verordening en de hoogte van de eigen bijdrage vastgesteld. Deze dienstverlening wordt vanaf januari 2007 volledig door de gemeente uitgevoerd. Het betreft hier drie vormen van hulp bij het huishouden: hulp bij het huishouden (poetsen), hulp in gezinssituaties met jonge kinderen, hulp in combinatie met signaleren en ondersteunen (vooral doelgroep 75-plussers). Welke vorm men ontvangt is afhankelijk van de medische grondslag. Volgens de meest recente gegevens maken per 1 januari 2007 4500 burgers gebruik van hulp bij het huishouden.

De omvang van de groep

De cijfers geven ons een indicatie van het aantal burgers dat een beroep doet op individuele verstrekkingen. Naar schatting 10% van burgers weet de weg naar de individuele verstrekkingen kennelijk te vinden. Hierbij zijn dubbeltellingen (burgers die meer individuele verstrekkingen hebben) niet meegerekend. Het kunnen er dus minder zijn, maar ook meer. Want we weten ook niet hoe groot het potentieel aan burgers is dat een beroep **zou kunnen doen** op de individuele verstrekkingen. Maakt 100% van de rechthebbenden gebruik of is dat maar 20%? Het aantal 75-plussers (plusminus 7500) en de omvang van de bijzondere groepen (tussen de 2.250 en 4.600 volwassenen, zie resp. prestatieveld 5, 7,8 en 9) doen vermoeden dat de omvang van de groep die recht heeft op een individuele verstrekking groter is.

De gemeente is met de Wmo verantwoordelijk voor de verstrekking van een deel van de voorzieningen die ouderen en mensen met een handicap nodig hebben. Daarnaast kan het zijn dat de doelgroep ook gebruik maakt van andere vormen van ondersteuning en mogelijkheden tot participatie zoals mantelzorg, het raadplegen van ouderenadviseurs e.d., dagbesteding, deelname aan allerlei ontmoeting en bewegingsactiviteiten in de wijk. Ook hier is de gemeente vaak aan zet doordat zij diverse maatschappelijke organisaties subsidies verleent. Daarnaast leveren ook het Zorgkantoor of de zorgverzekeraars een bijdrage aan vormen van ondersteuning en participatie van deze doelgroep. We veronderstellen dat de koppeling van individuele en collectieve voorzieningen (o.a. hulpverlening en welzijnsaanbod) maakt dat burgers langer kunnen meedoen in de samenleving en dat daarmee opname in een intramurale voorziening wordt voorkomen. Onderzoek moet uitwijzen of deze veronderstelling juist is. Door deelname aan de landelijke Benchmark Wmo vergelijken we de Bossche praktijk op kernindicatoren met referentiegemeenten van gelijke grootte. Daarnaast wordt in 2007 een nulmeting uitgevoerd naar de potentiële doelgroep "burgers met beperkingen". (prestatieveld 5)

Afbakening

Voor de invulling van dit prestatieveld is het van groot belang dat de één loket functie in 2008 verder zijn beslag krijgt. (prestatieveld 3) De voorkeur gaat daarbij uit naar een sterk, vraaggericht centraal loket met 'satellieten' in wijken. Verder is er een grote overlap met prestatieveld 5 (deelname bevorderen). Een deel van deze groep doet of zal in de toekomst een beroep gaan doen op het vangnet van de individuele verstrekkingen. De mogelijkheden om deel te nemen aan de maatschappij of deel te nemen aan activiteiten in de wijk staan in dit prestatieveld. Uiteraard is

ook prestatieveld 4, en dan vooral de ondersteuning aan mantelzorgers, van belang. Ten slotte zijn er linken met thema's als wonen en werken. In het kader van het armoedebeleid is een reeks aanbevelingen gedaan die in de periode tot 2009 zijn beslag zullen krijgen. Enkele hebben ook raakvlak met dit prestatieveld zoals het hanteren van één inkomensbegrip en het ontwikkelen van een toegankelijke aanvraagprocedure (realisatie van één loket).

Waar willen we naar toe

Bossche burgers moeten naar vermogen optimaal mee kunnen doen aan de samenleving. Dat houdt in dat ze zo lang mogelijk op een goede manier zelfstandig kunnen wonen en in staat zijn om andere burgers te ontmoeten. Wij willen deze inspanning samen met externe partners oppakken en ervoor zorgen dat noodzakelijke voorzieningen snel en goed worden verstrekt. Wij dragen er zorg voor dat alle doelgroepen de weg naar de voorzieningen weten te vinden.

Toegankelijke voorzieningen	
Ambitie 1	Algemene voorzieningen zijn voor iedereen toegankelijk.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • In 2010 wordt voor in totaal minder dan 5% een beroep gedaan op de individuele verstrekkingen. Dit resultaat is afhankelijk van de volgende ontwikkelingen. - Het openbaar vervoer is rolstoeltoegankelijk - Er zijn meer senioren- en seniorenplus woningen (nu 4300) - Er zijn pools voor scootmobielen en rolstoelen gerealiseerd
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal gebruikers deeltaxi per 100 70-plussers daalt. • Minder gebruikers deeltaxi (van 3300 naar 3000). • Inzicht in woningvoorraad rolstoeltoegankelijke woningen. • Aantal pools voor rolstoelen en scootmobielen in de stad.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Toegankelijk openbaar vervoer : met de nieuwe contractant openbaar vervoer hebben de provincie en de gemeente de afspraak gemaakt dat voor mei 2008 alle bussen in onze gemeente rolstoeltoegankelijke bussen moeten zijn. Dit vergt ook aanpassingen van de bushaltes. In loop van 2007 wordt hiermee gestart. • Voorraad aangepaste woningen: in 2007 worden verantwoordelijkheden van gemeente en de corporaties op dit onderdeel getoetst. (o.a. vereenvoudiging van de procedure voor kleine woningaanpassingen). • Pools voor hulpmiddelen: Voor de realisatie van pools van scootmobielen worden afspraken met zorgcentra gemaakt. Voor rolstoelen worden afspraken gemaakt met winkelcentra en parkeergarages.

Signalering en toeleiding	
Ambitie 2	Iedereen die recht heeft op een individuele voorziening maakt hiervan gebruik
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> In periode 2007-2010 is het aantal nieuwe gebruikers van de individuele voorzieningen toegenomen met 10%. In 2010 geeft 80% van de Bosschenaren voor de kwaliteit van dienstverlening een rapportcijfer van 7 of hoger.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Aantal aanvragen voor individuele verstrekkingen in de periode 2007-2010 (vergelijking met referentiegemeenten Wmo) . Aandeel tevreden klanten in de periode 2007-2010.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Vergroten bekendheid van de regelingen d.m.v. diverse voorlichtingsactiviteiten. Inrichting loketfunctie.

Hulpaanbod	
Ambitie 3	Realiseren van een sluitend proces van individuele verstrekkingen
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 is er een goed functionerend loket voor aanvragen van individuele verstrekkingen. In 2010 weet 75% van de burgers waar hij terecht kan voor informatie en advies over individuele verstrekkingen. In 2010 is 75% van de klanten tevreden over de afhandeling van de aanvraag.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Aantal participerende instellingen Mate van gebruik van het loket Aandeel tevreden klanten
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Doorontwikkeling loketfunctie in 2007 (zie prestatieveld 3)

Met wie werken we samen?

De vraag van de klant staat centraal. Die vraag staat vaak niet op zichzelf maar heeft relaties met verstrekkingen vanuit andere partijen zoals het CIZ voor AWBZ-voorzieningen (rollators, middelen voor Algemeen dagelijkse levensverrichtingen (ADL), woningbouwcorporaties voor aangepaste woningen, maatschappelijke instellingen voor psychosociale hulp, vrijwilligers en mantelzorgers voor ondersteuning dicht bij huis. We zoeken daarom nadrukkelijk de samenwerking met deze partijen zodat een samenhangend pakket aan voorzieningen kan worden ontvangen. Voor rolstoeltoegankelijke woningen en simpele procedures werken we samen met de afdeling Wonen van de gemeente en de corporaties. Voor de toegankelijkheid van het openbaar vervoer is onze afdeling Openbare, Ruimte en Vervoer gesprekspartner en niet te vergeten de opdrachtgever, de provincie. Voor de realisatie van scootmobielen en rolstoelen gaan we in gesprek met de leverancier van rolstoelen en de directies van verzorgings- en verpleeghuizen en eigenaren van winkelcentra. Verder onderzoeken we wat de mogelijkheden zijn van de inzet van vrijwilligers bij het vervoer in de wijk. Met de zorgverzekeraars bespreken we de opties van opname van scootmobielen in het verzekeringspakket.

Waar doen we het van?

De middelen voor de voormalige Wvg-voorzieningen zijn vermeerderd met een nieuw bedrag voor de nieuwe taak "hulp bij het huishouden". Bij overdracht van de middelen voor hulp bij het huishouden wordt er vanuit gegaan dat de gemeente een eigen bijdrage gaat opleggen voor

de hulp bij het huishouden. In de september circulaire 2006 van het Rijk zijn de volgende bedragen genoemd voor de voormalige Wvg en de huishoudelijke verzorging. Dit is exclusief uitvoeringskosten:

- voormalige Wvg: € 5,3 miljoen
- hulp bij het huishouden: € 7,4 miljoen.

Deze bedragen zijn geormerkt voor de individuele verstrekkingen en er geldt een terugbetalingsregeling. De gemeente mag maximaal 30% van het Wmo-budget overhevelen naar het volgende jaar.

In 2007 is een tekort geraamd op de beleids- en de uitvoeringskosten. Het tekort op de beleidskosten voor individuele verstrekkingen van € 283.000 wordt vooral veroorzaakt doordat er geen eigen bijdrage wordt gevraagd voor de inkomenscategorie onder de 110 procent van het minimumloon. Daardoor krijgen we minder inkomsten. Het tekort op de uitvoeringskosten (formatie e.d.) door overdracht van de nieuwe taak hulp bij het huishouden is geraamd op € 685.000. Beide bedragen zijn in 2007 éénmalig ten laste gebracht van de reserve Wmo conform het raadsbesluit individuele verstrekkingen (dec. 2006). Voor 2008 is het bedrag voor uitvoeringskosten geraamd op € 223.000. We stellen voor de uitvoeringskosten te dekken uit algemene middelen.

De in de periode 2007-2010 in te zetten acties (zie onder ambitie 1 t/m 3) moeten budgettair neutraal verlopen.

Risico's

Voor de komende beleidsperiode zijn er de volgende risico's:

1. Demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing e.d. hebben consequenties voor de volgende de Wmo –voorzieningen,
 - hoger aantal aanvragen en duurdere vorm van hulp bij het huishouden;
 - hoger aantal aanvragen en duurdere en meer gespecialiseerde vormen van woningaanpassingen

Het Rijk heeft toegezegd dat zij voor het onderhele hulp bij het huishouden de ontwikkeling zal monitoren. Op basis van de uitkomsten wordt het budget zonodig bijgesteld.

2. Dure woningaanpassingen komen m.i.v. 2008 volledig voor rekening van de gemeente. De gemeente wordt hiervoor wel gecompenseerd door het Gemeentefonds. Het blijft zaak dat we deze ontwikkeling kritisch volgen en een signaal afgeven als de kosten drastisch stijgen.
3. De raad heeft besloten niet langer het primaat van verhuizen toe te passen op het moment dat een aanpassing aan de woning nodig is. Dit betekent een stijging van de uitgaven en mogelijk minder efficiënt gebruik van de beschikbare aangepaste woningvoorraad.

PV6: Verlenen individuele voorzieningen	Gewenste uitgaven	Reeds bestaande middelen	Nieuwe middelen per 01-01-2007	Dekking via begroting 2008	Nog niet van dekking voorzien 2009
Algemene middelen	13.837.937	6.729.882	6.885.055	223.000	0
GSB-middelen	0	0	0	0	0
Doeluitkeringen	763.483	0	763.483	0	0
Overige inkomsten (bijv. eigen bijdrage)	1.452.557	0	1.452.557	0	0
Totaal	16.053.977	6.729.882	9.101.095	223.000	0

7-9 Samenhangende ondersteuning voor bijzondere groepen

Wettekst prestatievelden 7,8 en 9

Prestatieveld 7: Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.

Prestatieveld 8: Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.

Prestatieveld 9: Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Hoe passen deze prestatievelden in de Bossche Wmo gedachte?

We streven ernaar dat alle inwoners naar vermogen volwaardig aan de samenleving deelnemen. Meer dan in het verleden ligt er een verantwoordelijkheid bij het individu om zelf problemen op te lossen of eigen hulp te organiseren. Er is een groep mensen die dit (tijdelijk) niet of onvoldoende kan. Door psychiatrische, psychosociale of verslavingsproblemen kunnen ze de problemen niet zelfstandig oplossen en hun sociaal netwerk is of te beperkt of ook niet in staat hen daarbij te helpen. Deze groep inwoners noemen we 'bijzondere groepen'. Hieronder verstaan we: mensen met ernstige psychische/psychosociale en/of verslavingsproblemen, die tevens problemen hebben op minimaal twee levensgebieden (gezondheid, financiën, wonen, werk/scholing/dagbesteding, sociaal netwerk, maatschappelijke aanpassing) en niet voldoende zelfredzaam zijn om deze problemen zelfstandig (of met hulp van hun sociale omgeving) op te lossen.

In het kader van deze prestatievelden besteden wij ook aandacht aan de bestrijding van huiselijk geweld. Slachtoffers, daders en getuigen van huiselijk geweld kunnen tot de bijzondere groepen, maar dit hoeft niet.

Voor de bijzondere groepen is in het verleden vanuit verschillende invalshoeken beleid opgesteld. De hulpverlening kan beter en efficiënter. De samenwerking tussen instellingen beperkt zich vaak tot het afstemmen van de eigen activiteiten. Voor de prestatievelden 7, 8 en 9 is daarom een samenhangende visie opgesteld die de vraag van de cliënt centraal stelt. Bij de vormgeving van de maatschappelijke ondersteuning voor deze groep gaan we uit van de keten: 'preventie', 'signalering en melding', 'hulp, opvang en zorg', 'nazorg en maatschappelijk herstel'. 's-Hertogenbosch heeft voor een groot deel van deze taken een regiofunctie.

Hoe staan we er nu voor?

Mensen uit de bijzondere groepen hebben meervoudige problemen. Vaak gaan geestelijke, sociale en materiële problemen samen. De hulpverlening moet aan al deze gebieden aandacht besteden. Dat vraagt een integrale benadering, bij het opstellen van beleid maar ook in de uitvoering. Wanneer problemen niet tijdig worden gesignaleerd of in samenhang worden opgepakt, dreigen de problemen van mensen onopgemerkt te blijven of stapelen deze zich alleen maar verder op. Een ander gevaar is dat mensen in geen van de 'beleidscategorieën' vallen, zoals mensen met psychische en verslavingsproblemen. Zij vallen tussen wal en schip. Dit probleem wordt deels veroorzaakt doordat de beleidsverantwoordelijkheid voor de bijzondere groepen sterk versnipperd is. De diverse onderdelen zijn ondergebracht bij het rijk, de provincie en gemeenten. Ook in de praktijk is een veelheid van partijen nodig: woningbouwcorporaties, maatschappelijk werk, maatschappelijke opvang, geestelijke gezond-

heidszorg, verslavingszorg, politie, justitie, reclassering, organisaties op het gebied van werk en inkomen. Momenteel wordt in de uitvoering veel samengewerkt, maar nog onvoldoende vanuit een gemeenschappelijke keten waarbij partijen de verantwoordelijkheid delen. De afzonderlijke financieringsstromen en bijbehorende opdrachten en verantwoordings-eisen dragen hieraan bij. Samenwerking beperkt zich nog vaak tot het afstemmen van de eigen activiteiten.

Beleid en aanpak vragen dus om verbetering. Er is een wijziging van perspectief nodig, waarin de vraag of behoefte van de cliënt centraal staat en de hulpverlening maatwerk levert. Het welzijn van de cliënt is de primaire invalshoek. Een adequate hulpverlening heeft ook positieve gevolgen voor de kwaliteit van de samenleving. De overlast veroorzaakt door bijzondere groepen neemt af en dit heeft een positieve invloed op het veiligheidsgevoel van burgers.

Voor een gedeelte van het ondersteuningsaanbod voor bijzondere groepen zijn we al langer verantwoordelijk: verslavingszorg, maatschappelijk werk, sociale activering, maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, huiselijk geweld en openbare geestelijke gezondheidszorg. Vanuit de verschillende beleidslijnen zijn we ook de afgelopen jaren bezig geweest om de samenhang in het aanbod te versterken. Voorbeelden hiervan zijn het bemoeizorgteam, de aanpak multiprobleemhuishoudens, sociale activering en het beleid op het terrein van de openbare geestelijke gezondheidszorg. De komst van de Wmo geeft de gemeente extra sturingsmogelijkheden op het terrein van de OGGZ en GGZ-preventie. De Wmo is een extra stimulans om meer integraal beleid voor bijzondere groepen te ontwikkelen, de cliënt centraal te stellen en de uitvoering efficiënter te maken.

Regionale functie

Voor een aanzienlijk deel van de hulpverlening aan bijzondere groepen heeft 's-Hertogenbosch een regiofunctie. Voor de maatschappelijke opvang, verslavingszorg en openbare geestelijke gezondheidszorg betreft deze regio de volgende acht gemeenten: Boxtel, Haaren, Maasdriel, Schijndel, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel, Vught en Zaltbommel (regio 's-Hertogenbosch). Voor de vrouwenopvang en huiselijk geweld omvat de regio de bovengenoemde gemeenten plus de gemeenten in de regio Oss: Bernheze, Boekel, Boxmeer, Cuijk, Grave, Landerd, Lith, Maasdonk, Mill en Sint Hubert, Oss, Sint Antonis, Sint Oedenrode, Uden en Veghel. Dit werkgebied beslaat dus 22 gemeenten.

Omvang en kenmerken van de 'bijzondere groepen'

De groep mensen die gerekend kan worden tot de 'bijzondere groepen' is niet eenduidig. Er kan sprake zijn van dakloosheid, verslaving, psychiatrie, het midden van zorg, onvermogen zich maatschappelijk te handhaven, sociaal isolement, opvoedingsproblemen, relatieproblemen, huiselijk geweld, beperkte maatschappelijke participatie etc. In sommige gevallen is er sprake van het veroorzaken van overlast. Het kan gaan om volwassenen, jongeren of ouderen. Afhankelijk van welke problematiek dominant is behoren ze tot de doelgroep van verschillende beleidsterreinen en zijn ze al of niet in beeld bij verschillende hulpverleningsorganisaties. Mede daarom is het zeer moeilijk om de omvang van de groep in beeld te brengen. Dit is een landelijk probleem waarvoor nog geen kant en klare oplossing is.

Voor het maken van beleid is inzicht in de omvang en kenmerken van de doelgroep noodzakelijk. Daarom is begin 2006 een onderzoek gestart, de Quick Scan Bijzondere Groepen Regio 's-Hertogenbosch" (Bureau O&S gemeente 's-Hertogenbosch, juni 2006). De uitslagen geven met behulp van een beredeneerde schatting een eerste indruk van de omvang. De Quick Scan laat zien dat in de regio 's-Hertogenbosch tussen de 2.250 en 4.600 volwassenen behoren tot de doelgroep. De

cijfers zijn gebaseerd op het cijfermateriaal van diverse organisaties en hun inschattingen met betrekking tot de mate waarin overlap optreedt met andere instellingen. Het aantal van 2.250 is waarschijnlijk een conservatieve schatting. Vermoedelijk ligt de omvang dichterbij de 4.600. Het onderzoek wordt in een volgende fase voortgezet met registratiegegevens op persoonsniveau van instellingen die uitsluitend moeten geven over de exacte omvang. Dan wordt ook duidelijk in hoeverre organisaties zich bezighouden met dezelfde cliënten. De schatting uit de Quick Scan betekent dat tussen de twee en drie procent van de bevolking in 's-Hertogenbosch en de regio ondersteuning nodig heeft bij het volwaardig participeren in de maatschappij. Deze schatting komt overeen met de resultaten van eerder landelijk en regionaal onderzoek.

Afbakening

De reikwijdte van de prestatievelden 7, 8 en 9 is breed. Van belang zijn ook de lokale voorzieningen op het terrein van bijv. gezondheid, maatschappelijk werk, sociale activering, sociaal cultureel werk, wonen, inkomen, onderwijs en veiligheid. Er zijn linken met alle andere prestatievelden, we noemen hier slechts enkele. De relatie met veiligheid is in prestatieveld 1 ondergebracht. Veel van de instellingen die zich op de bijzondere groepen richten werken met vrijwilligers. Het is van belang dat zij dit op een goede manier doen (zie prestatieveld 4). Verder is er een duidelijke overlap met doelgroepen uit prestatieveld 5 (mensen met psychische problemen). Ook bij huiselijk geweld is niet altijd sprake van meervoudige problemen. We volgen hier echter het landelijke voorbeeld en brengen de aanpak onder in prestatievelden 7, 8 en 9.

Waar willen we naar toe?

We bekijken de beleidsterreinen maatschappelijke dienstverlening, maatschappelijke en vrouwenopvang, verslavingszorg, sociale activering, huiselijk geweld en openbare geestelijke gezondheidszorg in samenhang. We streven naar een meer gerichte en effectieve benadering, gericht op de resultaten voor de cliënt. Onze ambities bevinden zich resp. individueel (1 en 2), organisatorisch (3) en maatschappelijk niveau. (4). We formuleren ze als volgt:

1. Het leveren van een bijdrage aan het voorkomen van psychische/ psychosociale en/of verslavingsproblemen
2. Bijzondere groepen functioneren zo zelfstandig mogelijk en nemen naar vermogen weer deel aan de samenleving zonder dat zij als gevolg van hun situatie overlast voor hun omgeving veroorzaken
3. Er is een rond de cliënt georganiseerd sluitend zorg- en ondersteuningsaanbod
4. De 'actieve Bossche samenleving' verwelkomt bijzondere groepen en ondersteunt hen bij het (opnieuw) participeren in de samenleving

Deze ambities zijn in vier schema's uitgewerkt in doelstellingen. De percentages in de doelstellingen zijn indicatief. Zoals gezegd is het onderzoek naar de omvang van bijzondere groepen nog niet afgerond. De groep is ook niet statisch en niet uniform. Omdat het om een nieuwe werkwijze gaat zijn reële resultaatformuleringen pas mogelijk als er een beeld is van de benodigde inzet en de effecten daarvan. Daarnaast leidt een beter preventief beleid (zie prestatieveld 2 en 5) naar verwachting tot een afname van het aantal personen met meervoudige problematiek. In het voorjaar van 2007 vindt een nulmeting plaats gebaseerd op de gekoppelde registraties van instellingen. De nulmeting kan aanleiding geven tot het bijstellen van de percentages in de in de schema's genoemde doelstellingen.

De eerste ambitie gaat over preventie en staat in onderstaand schema.

Preventie	
Ambitie 1	Het leveren van een bijdrage aan het voorkomen van psychische/ psychosociale en/of verslavingsproblemen.
Doelstelling 1	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 is het aandeel mensen met enkelvoudige psychische/ psychosociale en of verslavingsproblemen niet toegenomen.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Psychisch functioneren, sociaal functioneren, verslavingsproblematiek (gezondheidsmonitor GGD, monitor Novadic-Kentron)
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelen van een analyse van de groepen die een verhoogd risico lopen om psychische, psychosociale en/of verslavingsproblemen Regionaal preventieprogramma voor de regio 's-Hertogenbosch voor het voorkomen van psychische, psychosociale en verslavingsproblemen Inzet van bewezen, effectieve interventies gericht op risicogroepen ('evidence based').
Doelstelling 2	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 is het aandeel mensen met ernstige psychische/ psychosociale en of verslavingsproblemen niet toegenomen.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Psychisch functioneren, sociaal functioneren, verslavingsproblematiek (gezondheidsmonitor GGD, monitor Novadic-Kentron)
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Inzet van effectieve hulpverlening (algemeen maatschappelijk werk, ambulante verslavingszorg) voor enkelvoudige psychische/ psychosociale of verslavingsproblematiek
Doelstelling 3	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 is het aandeel mensen met meervoudige problematiek (ernstige psychische/psychosociale en/of verslavingsproblemen én problemen op twee of meer leefgebieden) niet toegenomen.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Opeenstapeling van problemen (gezondheidsmonitor GGD) Nulmeting onderzoek aard en omvang bijzondere groepen 2007
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Inzet van effectieve hulpverlening (algemeen maatschappelijk werk, ambulante verslavingszorg) voor enkelvoudige psychische/ psychosociale of verslavingsproblematiek

Toelichting bij ambitie 1, preventie

Onder preventie verstaan we enerzijds collectieve preventie gericht op het algemene publiek of risicogroepen en anderzijds preventieve maatregelen om te voorkomen dat problemen verergeren.

Het eerste onderdeel maakt geen deel uit van de individuele zorgketen voor bijzondere groepen. Deze preventieactiviteiten worden ingezet om te voorkomen dat psychische, psychosociale en/of verslavingsproblemen überhaupt ontstaan. Ten behoeve van de effectiviteit zetten we specifiek in op risicogroepen. Op dit moment is er geen volledig beeld van deze risicogroepen; in de nabije toekomst is een analyse op zijn plaats. Vanuit meerdere beleidsterreinen is aandacht voor preventie op dit terrein: de geestelijke gezondheidszorg, de verslavingszorg en de openbare gezondheidszorg. We streven naar een gezamenlijk regionaal preventieprogramma, maar zijn hierin als gemeente niet de enige partij. We hebben de medewerking nodig van regiogemeenten, instellingen en verzekeraar.

De tweede vorm van preventie betreft het voorkomen dat problemen verergeren of dat er nieuwe problemen bijkomen. (doelstellingen 2 en 3). Ernstige psychische/psychosociale of verslavingsproblemen (enkelvou-

dige problematiek) hóeven niet gepaard te gaan met het ontwikkelen van problemen op de verschillende leefgebieden. Wanneer enkelvoudige problematiek tijdig wordt gesignaleerd en aangepakt kan vaak voorkomen worden dat zich meervoudige problematiek ontwikkelt.

Enkelvoudige problematiek behoort meestal tot het aandachtsgebied van één organisatie zoals de verslavingszorg of het algemeen maatschappelijk werk. De vraagstukken rond samenwerking met andere organisaties spelen hier niet of nauwelijks.

De tweede ambitie gaat over het naar vermogen kunnen functioneren en is onder gebracht in onderstaand schema.

Naar vermogen functioneren	
Ambitie 2	Bijzondere groepen functioneren zo zelfstandig mogelijk en nemen naar vermogen weer deel aan de samenleving zonder dat zij als gevolg van hun situatie overlast voor hun omgeving veroorzaken.
Doelstelling 1	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 bevindt 50% van de personen die behoren tot de 'bijzondere groepen' en hiervoor ondersteuning hebben ontvangen zich in een stabiele woon-, inkomens- en maatschappelijke positie¹.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Deel van de mensen uit bijzondere groepen met gestabiliseerde situatie volgens 'Monitor bijzondere groepen gebaseerd op (te ontwikkelen) registratiemethodiek Bijzondere groepen
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Een samenhangende en gestructureerde aanpak die alle leefgebieden beslaat (zie ambitie 3)
Doelstelling 2	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 is 50% van de personen die behoren of behoorden tot de 'bijzondere groepen' en hiervoor ondersteuning hebben ontvangen, maatschappelijk actief in de vorm van (vrijwilligers)werk, dagbesteding, sociale activering of opleiding/ cursus.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Zie 1.
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Zie ambitie 3: als onderdeel van de samenhangende aanpak toeleiding naar en aanbod van activeringstrajecten, dagbesteding, werk, opleiding, vrijwilligerswerk.
Doelstelling 3	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 ervaren burgers minder overlast van 'bijzondere groepen'
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Overlastindicatoren uit de leefbaarheids- en veiligheidsmonitor (mate waarin men in de buurt de volgende problemen ervaart: dronken mensen op straat, mensen die op straat worden lastiggevallen, drugsoverlast, overlast van daklozen, overlast door omwonenden).
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Een samenhangende en gestructureerde aanpak die alle leefgebieden beslaat (zie ambitie 3)

Toelichting bij ambitie 2, naar vermogen functioneren

De tweede ambitie bevat de kern van het beleid over de bijzondere groepen. Ook voor mensen met meervoudige problemen geldt de overkoepelende ambitie van dit Wmo-beleidsplan: meedoen. Vaak is voor deze groep eerst een andere stap nodig. Ze moeten eerst een stabiel bestaan opbouwen waarin ze (eventueel begeleid) zelfstandig wonen, een inkomen hebben en (eventueel langdurig) de juiste zorg en begeleiding ontvangen. Het actief deelnemen aan de samenleving, het eventueel opbouwen van een nieuw sociaal netwerk, het zoeken van zinvolle dagbesteding enzovoort zijn dan een tweede stap. Toch kunnen

bijvoorbeeld sociale activeringstrajecten of een goed sociaal netwerk ook een stimulans zijn om de problemen op andere terreinen aan te pakken. Oplossing van de individuele problematiek heeft een positief effect op de samenleving. Burgers ervaren dan minder overlast en onveiligheid van mensen die behoren tot de bijzondere groepen.

Om ambitie 2 te realiseren is een sluitend zorg- en ondersteuningsaanbod nodig dat rond de cliënt georganiseerd wordt. Hiervoor is een aparte ambitie geformuleerd die uitgaat van de ketenindeling, 'preventie', 'signalering en melding', 'hulp, opvang en zorg'. Uitgezonderd preventie krijgt elk onderdeel in onderstaand schema aandacht.

Sluitend ondersteuningsaanbod	
Ambitie 3	Er is een rond de cliënt georganiseerd sluitend zorg- en ondersteuningsaanbod.
Doelstelling 1	<p>Ketenonderdeel: signalering en melding</p> <ul style="list-style-type: none"> In 2010 is 50% van de mensen die behoren tot de bijzondere groepen bekend bij de hulpverlening en 80% hiervan is doorgeleid naar de hulpverlening
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Aantal meldingen en met outreachende methodieken bereikte personen t.o.v. het totaal aantal personen dat behoort tot de bijzondere groepen (monitor bijzondere groepen)
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Stimuleren van organisaties, netwerken, professionals en inwoners om situaties waarin mogelijk sprake is van meervoudige problemen te signaleren en te melden. Meldpunt voor organisaties en inwoners Inzet outreachende werkwijze om personen die hulp behoeven, maar deze niet ontvangen, op te sporen en toe te leiden naar de hulpverlening.
Doelstelling 2	<p>Ketenonderdeel: hulp, opvang en zorg</p> <ul style="list-style-type: none"> In 2010 heeft 90% van de aangemelde personen die behoren tot de bijzondere groepen een compleet ondersteuningsaanbod ontvangen en minimaal 80% van de doelgroep is tevreden over dit aanbod.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Monitor bijzondere groepen gebaseerd op (te ontwikkelen) registratiemethodiek bijzondere groepen
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelen van een integrale aanpak voor mensen met meervoudige problemen, bestaande uit een centrale intake(methodiek), een integraal hulpverleningsplan en een vanuit één punt en door één persoon gecoördineerde hulpverlening. Organiseren van voldoende hulpverleningsaanbod op de leefgebieden (wonen, werken/scholing, dagbesteding, inkomen, sociaal netwerk, gezondheid) om de hulpverleningstrajecten vorm te geven.
Doelstelling 3	<p>Ketenonderdeel: nazorg en maatschappelijk herstel</p> <ul style="list-style-type: none"> In 2010 is bij minimaal 75% van de personen een jaar na afloop van het hulpverleningstraject het bereikte niveau van zelfstandig functioneren en/of participeren behouden. Bij minimaal 60% is dit na twee jaar nog het geval.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Monitor bijzondere groepen gebaseerd op (te ontwikkelen) registratiemethodiek bijzondere groepen Klanttevredenheidsonderzoek

Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Bij beëindiging van de integrale hulpverlening aan bijzondere groepen wordt aandacht besteed aan nazorg: periodiek 'vinger aan de pols' en het regelen van belangrijke randvoorwaarden om zo zelfstandig mogelijk te functioneren en te participeren. • Bevorderen toegankelijkheid voor bijzondere groepen van algemene voorzieningen op de verschillende levensgebieden. • Zonodig initiëren en realiseren van specifieke voorzieningen en activiteiten
--------	---

Toelichting bij ambitie 3, sluitend ondersteuningsaanbod

De nieuwe aanpak in ambitie 3, gericht op de vorming van een sluitende keten, verschilt wezenlijk van de huidige aanpak. Een keten is een aansluiting/ordening van opeenvolgende activiteiten van verschillende organisaties/professionals, gericht op het gezamenlijk bereiken van een vastgesteld resultaat. Het vertrek van de keten is de cliënt/de klant en het primaire proces. Organisaties werken parallel aan producten en diensten die in de keten worden geleverd.

In het geval van de bijzondere groepen gaat het om mensen die op meerdere leefgebieden problemen hebben. De keten voorziet dan in een samenstel van diensten en voorzieningen die geleverd worden door meerdere partijen. Die diensten moeten soms na elkaar en soms gelijktijdig beschikbaar zijn. Zelfstandige partners werken samen aan het realiseren van een product dat voorziet in de behoeften van de klant. Dat vergt een goede afstemming. Door samen te werken kan mogelijke "verspilling" voorkomen. De organisatie van een sluitend zorg- en ondersteuningsaanbod heeft de gemeente niet in eigen hand: ook de inzet van en samenwerking met bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, politie, justitie, aanbieders van AWBZ- en curatieve zorg zijn essentieel.

Ketenonderdeel: signalering en melding

Tijdige signalering en melding (doelstelling 1) zijn bedoeld om de hulpverlening snel op gang te brengen. Veel partijen spelen hierin een rol. Op basis van tijdige signalering kan vroegtijdig hulp worden ingezet zodat een verergering van problemen wordt voorkómen. Zo hebben bijvoorbeeld woningcorporaties zicht op huurachterstanden en kan naar aanleiding van een melding hulp worden ingeschakeld om huisuitzetting te voorkómen. Ook de wijknetwerken nieuwe stijl van professionals hebben een signalerende rol. Daarnaast kunnen inwoners signalen afgeven of informatie en advies inwinnen over hulpverleningsmogelijkheden.

Momenteel zijn er verschillende plaatsen waar professionals en inwoners problematische situaties kunnen melden. Voor bijzondere groepen is het van belang dat er een plek is waar zij zelf informatie kunnen krijgen en verwezen kunnen worden naar de juiste instantie. Ook anderen die signaleren dat het met iemand niet goed gaat, moeten dit ergens kunnen melden. Een meldpunt is een belangrijk onderdeel in de ketenaanpak: het is de start van een gecoördineerd hulpverleningsproces. Daarnaast biedt het mogelijkheden om de kwaliteit en effectiviteit van de hulpverlening te monitoren. Wanneer het benodigde hulpverleningsaanbod beschikbaar is, kan het meldpunt een regionale functie vervullen. We bekijken of het meldpunt voor bijzondere groepen kan worden gecombineerd met andere meld- of informatiepunten, zoals het 1-loket en het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) (zie prestatieveld 3).

Sommige personen kunnen, mogen of willen geen gebruik maken van het bestaande zorg- en hulpverleningsaanbod. Deze 'zorgmijders' moeten via een outreachende werkwijze worden opgespoord en toegeleid naar de zorg. De methodiek van de bemoeizorg vervult hierin een belangrijke rol, maar ook het algemeen maatschappelijk werk of het sociaal cultureel werk kunnen actief op zoek gaan naar

cliënten. Deze activiteiten moeten een rechtstreekse koppeling hebben met het meldpunt en mogelijk zelfs vandaar uit ondernomen worden.

Ketenonderdeel: hulp, opvang en zorg

Het realiseren van een rond de cliënt georganiseerd sluitend aanbod van hulp, opvang en zorg (doelstelling 2) is de kern van de hulpverlening aan bijzondere groepen. De wijze waarop het integraal hulpverleningsplan wordt opgesteld en uitgevoerd is onderwerp van gezamenlijk onderzoek en overleg met de partners. Belangrijke elementen in het plan zijn:

- Integraliteit: het moet gaan om een aanpak die alle leefgebieden beslaat
- Betrokkenheid cliënt: het plan wordt samen met de cliënt opgesteld.
- Gecoördineerde hulpverlening: de hulp aan de cliënt wordt vanuit één punt geregeld
- Bekostigingswijze: bij het opstellen van het plan wordt expliciet bekeken of de cliënt recht heeft op zorg vanuit de AWBZ of de basisverzekering. Deze worden beschouwd als voorliggende voorzieningen in relatie tot het gemeentelijke 'sociaal vangnet'.

Het is vaak niet mogelijk om de hulpverlening aan deze groepen volgens een van tevoren vastomlijnd plan te laten verlopen. Er moet dus voldoende ruimte zijn om (met het doel voor ogen) te variëren in volgorde en tempo. Gedurende het gehele hulpverleningstraject wordt de cliënt begeleid door een 'casemanager' die de benodigde hulpverlening regelt. De inhoud van het hulpverleningsplan bestaat uit een combinatie van bouwstenen of trajecten op één of meer van onderstaande leefgebieden:

- Psychische gezondheid, verslaving, lichamelijke gezondheid: curatieve geestelijke gezondheidszorg, curatieve verslavingszorg, algemeen maatschappelijk werk, eerstelijns psychologie, medische zorg, etc.
- Financiën: schuldhulpverlening, budgethulpverlening, budgetbeheer, etc.
- Wonen/huishouden: woonbegeleiding, opvang, beschermd wonen, begeleid wonen, thuiszorg, langdurig verblijf, intramurale zorg, klusdiensten, etc.
- Werk/scholing/dagbesteding: sociale activering, dagbesteding, betaald werk, vrijwilligerswerk, cursussen/scholing, leer- werkplicht etc.
- Sociaal netwerk/vrije tijd/sociale relaties: aanpak huiselijk geweld, opvoedingsondersteuning, maatjesprojecten, sport, dagactiviteiten, etc.
- Maatschappelijke aanpassing: hulpverlening slachtoffers/daders, dwang- en drangmaatregelen.

Sommige onderdelen worden door de gemeente gefinancierd. Voor de overige zaken moeten afspraken worden gemaakt met andere financiers. Voor dat deel van het ondersteuningsaanbod waar de gemeente 's-Hertogenbosch als centrumgemeente verantwoordelijk is wordt een regionaal basispakket opgesteld. Dit pakket wordt gefinancierd uit middelen van het Rijk.

Ketenonderdeel: nazorg en maatschappelijk herstel

Als het hulpverleningsplan is uitgevoerd en het zelfstandig functioneren en het participeren is verbeterd, is het zaak om de resultaten te behouden. Daarvoor is het vaak nodig dat er gedurende enige tijd een vorm van ondersteuning beschikbaar is. Als het gaat om langdurige ondersteuning (meer dan een jaar) moet met behulp van een indicatiestelling vastgesteld worden of chronische hulpverlening - bekostigd

vanuit de AWBZ - aan de orde is. In ieder geval moet voor een langere periode (summier) contact met de ex-cliënt worden gehouden. Tot op heden kregen nazorg en maatschappelijk herstel (doelstelling 3) beperkt aandacht in het gemeentelijke beleid. Bijeenkomsten met cliënten laten zien dat een goede nazorg belangrijk is voor de persoon zelf, maar ook bijdraagt aan het behoud van de hulpverleningsresultaten. In het laatste schema ligt in de ambitie het accent op de samenleving.

Samenleven in de wijk	
Ambitie 4	De 'actieve Bossche samenleving' verwelkomt bijzondere groepen en ondersteunt hen bij het (opnieuw) participeren in de samenleving
Doelstelling 1	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 is meer dan een kwart van de voorzieningen in 's-Hertogenbosch op de gebieden welzijn, vrije tijd en sport ingericht op bijzondere groepen.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Organisaties die deze groepen noemen in hun beleid, specifieke activiteiten hebben voor bijzondere groepen: nulmeting d.m.v. vragen aan voorzieningen
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Stimuleren van welzijns-, sport en vrijetijdsorganisaties om aandacht te besteden aan de toegankelijkheid voor bijzondere groepen Zonodig faciliteren van projecten die toegankelijkheid van deze voorzieningen voor bijzondere groepen bevorderen.
Doelstelling 2	<ul style="list-style-type: none"> In 2010 zijn meer Bossche inwoners actief in de ondersteuning van bijzondere groepen.
Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Aantal vrijwilligers dat actief is binnen ondersteuningsorganisaties/projecten voor bijzondere groepen: L&V-monitor Aantal, bij gemeente bekende, inwonersinitiatieven gericht op ondersteuning van bijzondere groepen
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> Stimuleren van wervend vrijwilligersbeleid van zorg- en welzijnsinstellingen (aanvullend op prestatieveld 4) Stimuleren van inwonersinitiatieven op het gebied van ontmoeting, vrijetijdsbesteding, zelfhulp, dagbesteding gericht op bijzondere groepen (aanvullend op prestatievelden 1 en 5).

Ambitie 4 heeft een grote overlap met de prestatievelden 1 en 5. Omdat de participatie van (ex)bijzondere groepen tot op heden weinig aandacht heeft gekregen in het gemeentelijk beleid nemen we bij dit prestatieveld enkele maatregelen op die hieraan een extra impuls geven. Wil de participatie van bijzondere groepen in de maatschappij kans van slagen hebben, dan moet er niet alleen iets gebeuren op het niveau van de mensen zelf maar ook in de samenleving. Mensen met meervoudige problemen wonen, net als andere inwoners in de gemeente, in een bepaalde buurt of wijk. Afwijkend gedrag wordt niet altijd begrepen, gewaardeerd of geaccepteerd door buurtbewoners. Dit kan een drempel opwerpen voor mensen om zich thuis te voelen in een buurt of om gebruik te maken van de gewone voorzieningen in de omgeving. Een verwelkomende en zonodig zorgzame omgeving creëert een beter leefklimaat. De invloed van de gemeente op dit terrein is beperkt maar binnen de mogelijkheden willen we een stimulerende rol vervullen.

De basisvoorzieningen die uit Wmo-middelen worden betaald zijn er voor iedereen. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar specifieke doelgroepen: 'van categoriaal naar algemeen' is het devies. In aanvang zullen niet alle (basis)voorzieningen hierop zijn ingericht. Dan is er tijdelijk een extra stimulans nodig.

In het algemeen vraagt het principe van de 'actieve samenleving' in het Bossche Wmo-beleidskader om een positieve benadering van initiatieven van inwoners. Hoe kijken we hiernaar als het gaat om de zorg voor bijzondere groepen? We maken een onderscheid tussen ondersteuningsactiviteiten die cruciaal zijn voor het slagen van het hulpverleningsproces aan de cliënt enerzijds en activiteiten die een aanvullende bijdrage leveren anderzijds. Wanneer de ondersteuning en hulp niet zorgvuldig worden uitgevoerd bestaat het risico op nadelige consequenties voor de cliënt. Deze onderdelen van het ondersteuningsproces zijn het domein van professionele instellingen en moeten kwalitatief getoetst kunnen worden. Professionele hulp moet door professionals worden uitgevoerd. Op deze essentiële onderdelen ondersteunen we als gemeente geen bewoners-initiatieven. De gemeente stimuleert wel activiteiten van bewoners die aanvullend zijn op het professionele zorgaanbod. Het gaat dan bijv. om activiteiten op het gebied van ontmoeting, vrijetijdsbesteding, zelfhulp en dagbesteding. Ook het werken met vrijwilligers in de professionele zorg- en welzijnsinstellingen stimuleren we.

Wie betrekken we erbij?

Dit beleidsplan is ontwikkeld in intensief overleg met inwoners/cliënten, zorg- en welzijnsinstellingen, gemeenten in de regio en andere belanghebbenden:

- Kernpartners (Reinier van Arkel, BOSA-partners, Stichting Divers, GGD, SMVO, Madi, Novadic-Kentron)
- Cliënten/inwoners: cliëntenbijeenkomst augustus 2006, adviescommissie Wmo, première film over bijzondere groepen met cliënten en raadsleden
- Professionals: brede bijeenkomst september 2006 met cliënten, regiogemeenten, professionals en diverse maatschappelijke organisaties
- Regiogemeenten: bijeenkomsten in de regio 's-Hertogenbosch en in de regio Oss

Waar doen we het van?

We streven naar een budget-neutrale realisatie van de doelstellingen in dit beleidsplan. Het grootste deel van de middelen wordt besteed aan de realisatie van een volledig en samenhangend ondersteuningsaanbod. De preventieambitie wordt gefinancierd met bestaande middelen voor gezondheidsbeleid, verslavingszorg en de naar gemeenten overgeheveld middelen voor collectieve GGZ-preventie. Voor realisatie van de ambitie op het niveau van de samenleving zijn op dit moment onvoldoende middelen beschikbaar. We geven op dit moment geen opdracht aan instellingen om deze groepen te bedienen of de wijk voor hen aantrekkelijk te maken.

Hiervoor moet, als we de ambitie willen waarmaken, d.m.v. herijking van activiteiten ruimte worden gecreëerd. Uitgangspunt is om de hulpverlening op hetzelfde niveau te handhaven. Een betere afbakening van taken met die van andere financiers zal mogelijk een besparing opleveren. Daarnaast hopen we dat een efficiëntieslag gemaakt kan worden. Deze besparingen worden vervolgens benut om onder andere lacunes in het aanbod op het gebied van preventie, nazorg en de samenlevingsambitie op te lossen.

Een groot deel van het beschikbare budget wordt gevormd door de doeluitkering maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid en openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ). Ten behoeve van de OGGZ zijn met ingang van 2007 middelen overgeheveld uit de AWBZ. Deze zullen worden ingezet voor realisatie van de Wmo-ambities voor de bijzondere groepen.

Voortzetting van het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld kost structureel € 191.250. Vanaf 2008 is € 16.325 niet gedekt door het wegvallen van provinciegelden. Dekking hiervan wordt ter besluitvorming in de begroting 2008 meegenomen. Het resterende bedrag wordt gedekt uit Rijksmiddelen en de bijdragen van de overige 20 deelnemende gemeenten.

Er is een aantal financiële risico's:

- Nieuwe verdeelsystematiek: het ministerie van WWS is bezig de huidige verdeelssystematiek van de doeluikering maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid te herzien. De verwachting is dat dit een voordeel oplevert voor de vier grote steden en nadelig zal zijn voor centrumgemeenten zoals 's-Hertogenbosch.
- Medicinale heroïnebehandeling: het definitieve coalitieakkoord CDA-PvdA-CU van 7 februari 2006 spreekt van voortzetting van de rijksbijdrage voor de medicinale heroïnebehandeling voor de thans participerende steden. Wat dit concreet voor 's-Hertogenbosch betekent is nog niet duidelijk.
- Huiselijk geweld: hoewel WWS mondeling aangeeft dat de huidige rijksmiddelen (in 2007 opgelopen tot € 112.500) structureel zullen worden opgenomen in de doeluitkering Vrouwenopvang, is hierover formeel nog geen besluit genomen.

PV7, 8 en 9: Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid	Gewenste uitgaven	Reeds bestaande middelen	Nieuwe middelen per 01-01-2007	Dekking via begroting 2008	Nog niet van dekking voorzien 2009
Algemene middelen	4.954.285	4.627.140	310.820	16.325	0
GSB-middelen	480.260	480.260	0	0	0
Doeluitkeringen	4.996.600	4.202.080	794.520	0	0
Overige inkomsten (bijv. eigen bijdrage)	26.750	26.750	0	0	0
Totaal	10.457.895	9.336.230	1.105.340	16.325	0

Afbouw GSB-gelden

	2007	2008	2009
Beschikbare GSB-gelden	480.260	322.690	322.690

Bijlage 2

Trends in 's-Hertogenbosch

Ons inwonertal zal de komende decennia oplopen van ongeveer 134.000 in 2005 naar circa 155.000 in 2025. In deze bijlage komen de demografische ontwikkelingen van deze bevolkingsgroei aan de orde en effecten hiervan op de maatschappelijke ondersteuning.

Veranderde bevolkingssamenstelling

In 's-Hertogenbosch zal, er van uitgaande dat het aantal geplande nieuwbouwwoningen gerealiseerd wordt, de bevolking groeien naar bijna 155.000 inwoners. Anders dan vroeger wordt deze groei voornamelijk veroorzaakt door vestiging. Gevolg hiervan is, dat er een aanwas blijft van jongeren tussen de 15 en 30 jaar, waardoor het aantal geboorten niet nog verder afneemt. De vergrijzing slaat ook toe in 's-Hertogenbosch, maar door de aanwas van voornamelijk jongeren minder hard dan in de rest van Nederland.

Meer ouderen

Ondanks de aanwas van jonge mensen, neemt het aandeel ouderen in 's-Hertogenbosch toe van 20 naar 28%. Dat betekent dat het aantal ouderen met bijna 50% stijgt van 17.400 naar 26.700. Het aantal 75-plussers groeit in 's-Hertogenbosch minder hard dan in de rest van Nederland; van 7.500 naar 10.800 personen (7%), terwijl het landelijk gemiddelde een stijging van ongeveer 50% in 2025 voorspelt (van 6 naar 9%).

De vraag naar maatschappelijke ondersteuning is onder de ouderen het grootst; 75% van de 65-plussers kampt met een chronische ziekte en 20% heeft een slechte geestelijke gezondheid. Verder ontvangt 25% van de 65-plussers professionele zorg en 20% mantelzorg, waarbij het meestal om hulp in de huishouding gaat. Meer ouderen betekent dan ook meer vraag naar maatschappelijke ondersteuning, en dan met name naar huishoudelijke verzorging en vervoersvoorzieningen.

We voorzien dan ook dat de vraag naar maatschappelijke ondersteuning en zorg zal toenemen van ongeveer 25.000 naar 30.000 inwoners, een stijging van 22%.

Behoeftte aan zorg en ondersteuning

De bevolking verandert behalve in leeftijdsopbouw, ook in andere aspecten. Door individualisering en vergrijzing groeit het aantal eenpersoonshuishoudens met 40% tot 32.000 in 2025. Daarnaast, of wellicht daardoor, is vereenzaming een groeiend probleem; 5% van onze inwoners heeft minder dan een keer per maand contact met anderen. Juist deze groep heeft meer behoefte aan activiteiten om participatie te verhogen en aan ondersteuning, doordat zij geen huisgenoten hebben die taken van hen kunnen overnemen.

Met de meeste jongeren gaat het goed, maar met 15% van de jongeren gaat het minder goed en 5% kent zelfs meervoudige problemen (psychiatrisch, crimineel en/of verslaving). Op dit moment wordt het aantal jeugdigen dat problemen heeft en geeft tijdens het opgroeien geschat op circa 1.700 jongeren. De verwachting is, dat deze groep in omvang zal toenemen.

Te weinig jongeren tussen 18 en 23 jaar halen een startkwalificatie: in schooljaar het 2004-5 verlieten 535 jongeren de school zonder startkwalificatie. De grootte van de groep jongeren zonder startkwalificatie

én zonder dagbesteding wordt geschat op 450. Zonder preventieve maatregelen zal deze groep nu en in de toekomst veel moeite hebben zich zelfstandig te redden in de maatschappij.

Steeds meer thuis zorg

Steeds meer zorg die vroeger binnen zorginstellingen werd geboden, wordt thuis of vanuit huis geleverd. Het effect is dat lichtere vormen van intramurale zorg verdwijnen, waardoor steeds meer zorgbehoevenden langer zichzelf –met ondersteuning- moeten redden. De extramuralisering is nog niet ten einde, wat leidt tot een grotere vraag naar verschillende bijzondere woonvormen in de wijken. Te denken valt aan levensloopbestendige woningen en aan woonvormen voor patiënten uit de Geestelijke Gezondheidszorg en mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking.

Ongeveer 2-3% van de bevolking van 's-Hertogenbosch behoort tot de zogenaamde bijzondere groepen: het gaat om mensen die het door een opeenstapeling van problemen niet zelfstandig redt in de maatschappij. We schatten dat de groep in de regio 's-Hertogenbosch tussen de 2.250 en 4.600 volwassenen telt waarvan het overgrote deel in onze gemeente woont. We voorzien dat de integrale aanpak van deze groep steeds meer vorm krijgt.

Druk op maatschappelijke inzet

We zien dat de groep mensen die behoefte heeft aan ondersteuning en de groep waarbij door middel van preventieve maatregelen de vraag naar ondersteuning voorkomen wordt, in de komende twee decennia toeneemt. Door vergrijzing en individualisering, maar ook door de verdergaande complexiteit van de samenleving zal de vraag naar ondersteuning zoals bedoeld in de Wmo toenemen.

Door stijging van de vraag naar maatschappelijke ondersteuning neemt de druk op individuele en collectieve voorzieningen toe en ontstaat er een groeiende behoefte aan mantelzorg en vrijwillige inzet. Op het moment verricht ongeveer 18% van de inwoners van 's-Hertogenbosch mantelzorg. De mantelzorg staat echter onder druk: omdat vooral steeds meer vrouwen economisch gezien moeten werken, zal er minder tijd overblijven voor mantelzorg.

In 2004 zette 31% van onze bevolking (34.000 inwoners) zich vrijwillig in voor een ander of voor de samenleving. Ouderen doen vaker vrijwilligerswerk dan jongeren. De generatie babyboomers heeft nu nog de gelegenheid om op vrij jonge leeftijd en vaak nog zeer energiek met pensioen te gaan. Dit levert de komende jaren een potentieel aan vrijwillige inzet.

Het vrijwilligerswerk in de 'oude' vorm staat onder druk. De interesse en de bereidheid van mensen om zich actief in te zetten in georganiseerd verband neemt af. Ook de dominante drijfveer voor vrijwilligerswerk, het handelen in het belang van anderen (altruïsme), neemt af. De vrijwillige inzet wordt steeds dichter bij huis gezocht: aansluitend op de levensfase en de huishoudenssituatie.

Bijlage 3

Advies van de WMO Adviesraad 's-Hertogenbosch inclusief de reactie van de gemeente

In onderstaand schrijven wordt de reactie van de WMO Adviesraad inzake het conceptbeleidsplan maatschappelijke ondersteuning uiteengezet.

Algemeen

- We vragen ons af of de gekozen titel Meedoen en erbij horen niet beter vervangen kan worden door Meedoen en erbij blijven. Immers iemand die meedoet, hoort er al (een beetje) bij, maar de uitdaging is om iedereen te bereiken en mee te laten doen en te behouden.

Reactie

Het is altijd lastig om een titel te vinden die de hele lading dekt, zeker bij een onderwerp dat zo breed is als de Wmo. We nemen uw suggestie voor een andere titel niet over omdat meedoen en erbij horen ook betrekking heeft op de groep die er nog niet bij is. De titel meedoen en erbij blijven veronderstelt dat iedereen al meedoet.

- De adviesraad heeft waardering voor de wijze waarop uitwerking gegeven is aan het wettelijk voorgeschreven WMO beleidsplan. De gemeente gebruikt dit beleidsplan om haar gehele sociale beleid te herijken. Waar in het beleidskader zwaar nadruk gelegd werd op de veranderde rol van de gemeente, is de adviesraad van mening dat er ook in dit beleidsplan meer aandacht besteed moet worden aan deze cultuuromslag en de wijze waarop dit vormgegeven wordt.
- Er is waardering voor de wijze waarop de gemeente in gesprek is gegaan met verschillende groeperingen en burgers.
- Dat een dergelijk implementatieproces geruime tijd zal vergen is duidelijk voor de adviesraad.
- Duidelijk is ook dat de kosten voor de baat gaan. De adviesraad wil de gemeente op het hart drukken zoveel mogelijk durf te tonen met de noodzakelijke investeringen die een geïntegreerd en samenhangend sociaal beleid zal vergen. De opbrengsten van een dergelijk beleid zullen pas na geruime tijd zichtbaar worden. Essentieel hierbij is de wijze waarop deze resultaten in beeld gebracht worden.
- De adviesraad is positief dat in de eerste aanzet tot uitwerking van de prestatievelden (zie bijlage 2) zoveel mogelijk de samenhang en afstemmingsvraagstukken tussen de verschillende prestatievelden zijn aangegeven. De adviesraad vraagt zich echter af of in de praktijk de onderlinge samenhang en afstemmingsvraagstukken niet heel anders blijken te zijn. Zo wordt in prestatieveld 7,8 en 9 gesproken over bijzondere groepen. Bij prestatieveld 1 wordt op blz. 3 gesproken van een vangnet voor meervoudige en enkelvoudige problemen. Bij mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking is er ook vaak sprake van meervoudige problemen. De problemen beperken zich niet alleen tot bijvoorbeeld voorzieningen binnen de woning maar ook het gevaar van isolatie of onvoldoende zinvolle bezigheden. Tenslotte ieder mens, of hij of zij 'gezond' of een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking heeft, heeft behoefte aan een onderdak, inkomen, voldoende contacten en dag-

besteding. Doorslaggevend voor het succes van nieuw te ontwikkelen arrangementen is een zorgvuldige en geïntegreerde aanpak en invoering. Beter een zorgvuldige voorbereiding van bijvoorbeeld een buurt op de komst van een woonproject voor mensen met een beperking, dan achteraf allerlei vooroordelen en misverstanden uit de weg te moeten ruimen. De adviesraad merkt daarom op dat bij de verdere uitwerking van het beleidsplan meer aandacht besteed moet worden aan de diversiteit van de verschillende beperkingen.

Reactie

We nemen uw algemene opmerkingen en adviezen ter harte. De cultuuromslag, waar u terecht op wijst, moet zowel individueel als op organisatieniveau plaatsvinden. Daarbij merken we op dat de cultuuromslag enkel tot stand komt als alle partijen elkaar op de veranderende rollen durven aan te spreken. Professionele maatschappelijke ondersteuning dient toegankelijk te zijn voor iedereen. Voor zover men problemen niet zelf of met behulp van de eigen en sociale omgeving kan oplossen. We gaan uit van de vraag van de burger of deze nu enkelvoudig of meervoudig is en hebben daarbij aandacht voor de diversiteit van verschillende beperkingen.

Adviezen

- Bij het begrip “meedoen en erbij horen/erbij blijven” moeten mensen in staat worden gesteld om te participeren. Nog meer dan voorheen is de adviesraad van mening dat een participatiewet alleen maar versterkt wordt als er sprake is van participatie door mensen met beperkingen. Dit zou ons inziens moeten leiden tot de invoering van een persoonlijk participatiebudget. Men kan dan zelf besluiten waar het aan wordt uitgegeven of dat nu gaat om persoonlijk vervoer, lidmaatschappen, vrijwilligerswerk, deelname aan activiteiten etc. Zo'n budget past in de visie van zelfstandigheid en participeren. De adviesraad adviseert u dan ook over te gaan tot het invoeren van een persoonlijk participatiebudget.

Reactie

Binnen het kader van de individuele verstrekkingen onderzoeken we of een eventuele verbreding noodzakelijk en mogelijk is en hoe dit zich verhoudt tot bestaande regelingen zoals bijzondere bijstand. We nemen daarbij de resultaten van de landelijke pilots mee.

- De adviesraad dient te worden betrokken bij de geplande (nul)metingen en de wijze waarop de ambities en doelstellingen van de verschillende prestatievelden worden gemeten. Hierbij wil de adviesraad aantekenen dat in de nulmeting ook de vraag meegenomen wordt hoe efficiënt de huidige samenwerking tussen de verschillende zorgaanbieders is. Tevens vindt de adviesraad dat in de nulmeting de huidige stand van zaken m.b.t. preventie inzichtelijk moet worden gemaakt.

Reactie

Wij stemmen in om de Wmo Adviesraad te betrekken in de geplande nulmeting. We willen hierbij wel aantekenen dat het effect van preventieve maatregelen moeilijk meetbaar is. De efficiëntie van de samenwerking tussen verschillende zorgaanbieders komt ons inziens naar voren in het jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek.

- De adviesraad is van mening dat er nog onvoldoende samenhang is tussen de verschillende prestatievelden qua geformuleerde indi-

catoren. In prestatieveld 1 wordt gestreefd naar het gelijk blijven van bijvoorbeeld de sociale contacten (zie blz. 13). Juist in dit prestatieveld zou, gezien de inzet van de gemeente op de wijkgerichte aanpak, de ambitie veel hoger moeten zijn. In prestatieveld 3 wordt enerzijds, in onze ogen, gestreefd naar de onhaalbare ambitie om 75% van de burgers te informeren, anderzijds moet de tevredenheid van de geholpen burgers gaan richting 95%!! Ook de ambitie om een sluitend ondersteuningsaanbod (zie blz. 17) voor de 'bijzondere groepen' te bieden lijkt hoog gegrepen gezien de afhankelijkheid in deze van andere partijen. Wij verzoeken u de ambitieniveaus te heroverwegen.

Reactie

Het ambitieniveau van prestatieveld 1, het gelijk blijven van sociale contacten in de wijk, is niet aangepast. De trend is dat de wijk niet langer de belangrijkste basis is voor sociale contacten van een grote groep bewoners. Door in onze ambitie te formuleren dat bewoners evenveel contacten moeten blijven hebben in de wijk, leggen wij ons inziens al een stevige ambitie neer.

We hebben de ambities in prestatieveld 3 aangepast. In plaats van 75% van de burgers te informeren kiezen we voor 60 %. De tevredenheid van burgers hebben we veranderd van 75% naar 85%.

Het ambitieniveau van prestatieveld 7,8 en 9, het bieden van een sluitend ondersteuningsaanbod, is een ambitieuze maar niettemin realistische ambitie. Wat betreft de resultaatverwachtingen (aantallen personen die hulp krijgen en de effecten daarvan) kan het zijn dat de genoemde percentages wat te hoog zijn. Op pagina 39 is daarom aangegeven dat de nulmeting van 2007 aanleiding kan zijn om de percentages in de doelstellingen bij te stellen.

- De adviesraad is van mening dat in het beleidsplan meer aandacht besteed moet worden aan de positie van de inwoners van allochtone afkomst. Ook binnen deze groep is er sprake van een vergrijzing met eigen problemen. Binnen alle prestatievelden moet er aandacht voor deze groep zijn. Er moet meer begrip komen voor de manier waarop inwoners van allochtone afkomst verschillend omgaan met zorg, mantelzorg en ondersteuning.

Reactie

Wij zijn het met u eens en hebben het beleidsplan op dit punt aangescherpt.

- Ten aanzien van prestatieveld 2: Ons inziens zou bij dit prestatieveld de nadruk nog sterker op voorlichting en preventie moeten liggen. Ook de problematiek van loverboys moet aangepakt worden.

Reactie

Sterkere nadruk op preventie is naar onze mening niet noodzakelijk. Preventie is het leidende principe van prestatieveld 2 en komt in alle ambities in meer of mindere mate terug. De problematiek rondom loverboys is niet expliciet opgenomen en maakt onderdeel uit van het integraal jeugd- en veiligheidsbeleid.

- Ten aanzien van prestatieveld 3 :De adviesraad stemt in met de keuze benoemd in het beleidsplan onder optie 3, maar wil uitdruk-

kelijk optie 4 open houden. Immers pas uit de evaluatie zal blijken hoe succesvol de wijklooppunten voor de eigen wijk zijn. Bij wijken waar geen inlooppunt aanwezig is, zal ook na de evaluatie pas duidelijk zijn of er behoefte aan was. In dit verband adviseren we om zoveel mogelijk de bestaande wijkwinkels te gebruiken voor de inlooppunten en hier goed opgeleide vrijwilligers in te zetten.

- Een voordeel van deze inzet is dat deze vrijwilligers de wijk van binnenuit kennen en vaak veel meer de taal van de (zorg)vragers spreken. Binnen het loket is het van belang om vaak de vraag achter de vraag te ontdekken. Alleen wanneer het loket/wijklooppunt zeer laagdrempelig is en een bezoeker met de juiste attitude bejegend wordt, zal een en ander een succes worden. De adviesraad wil dat de nadruk bij een kwaliteitsmeting van het loket komt te liggen op het feit dat er vanuit cliëntenperspectief gemeten wordt. De adviesraad wil een actieve rol spelen bij het opzetten van de evaluatie en de eventuele bijstelling van het beleid naar aanleiding van de uitkomsten van de evaluatie.
- Ook adviseert de adviescommissie U op te nemen dat de informatie, advies en regelvoorziening uitgebreid wordt met zo nodig een op de persoon toegesneden ondersteuning.

Reactie

Scenario 3 is volgens ons de meest realistische keuze binnen de financiële kaders en het tijdspad. Uiteraard onderzoeken we hoe bestaande wijkwinkels en hun vrijwilligers hiervoor kunnen worden ingezet en betrekken dit in het in het ontwikkelplan. We erkennen het belang van een goede klantbenadering en zullen dit via de klanttevredenheidsonderzoeken monitoren. Het cliëntenperspectief staat bij de kwaliteitsmeting voorop.

- De adviesraad is voorstander van het spoedig instellen van de functie van een welzijnsmakelaar. Deze functionaris kan een belangrijke rol spelen bij vraag en aanbod.

Reactie

Wij nemen uw advies ter harte en merken daarbij op dat dit afhankelijk is van fondswerving.

- Ten aanzien van de beheersstructuur van het loket is de adviesraad van mening dat er ook plaats moet zijn voor de inbreng van cliënten in deze beheersstructuur bijvoorbeeld door deelname in een Raad van Toezicht.

Reactie

Wij zijn geen voorstander van een aparte beheersstructuur naast de Wmo Adviesraad.

- Ten aanzien van prestatieveld 4: De adviesraad wil benadrukken dat niet alleen 65 plussers of vrouwen mantelzorgers zijn. Het zijn mannen en vrouwen in alle leeftijdscategorieën. De aandacht dient dan ook uit te gaan naar alle groepen en niet alleen vrouwen of ouderen en wij vragen specifiek aandacht voor de belasting van jeugdige mantelzorgers (kinderen).

Reactie

We onderkennen de hierboven genoemde problematiek en nemen dit mee in onze aanpak.

- Wij adviseren u te onderzoeken of de genoemde CVTM-gelden niet efficiënter ingezet kunnen worden.

Reactie

We komen hierin tegemoet in het raadsvoorstel over mantelzorg.

- Ten aanzien van prestatieveld 5: De adviesraad stemt in met de keuze om alle voorzieningen (in wijkservicezones) zoveel mogelijk in de wijken te concentreren. Anderzijds zal met deze aanpak ook duidelijk worden dat niet alle mensen alleen maar gericht zijn op de eigen wijken, maar zich ook bewegen in andere, niet aan de wijk, gebonden sociale structuren. De adviesraad acht het van groot belang om voor de mensen die dit nodig hebben adequate steunstructuren aan te bieden. In veel gevallen kan dit in de eigen wijk, soms zal dit in een stedelijk steunpunt veel beter op zijn plaats zijn.

Reactie

In prestatievelden 1 en 3 is geformuleerd dat het bieden van zowel stedelijke voorzieningen als wijkgebonden voorzieningen uitgangspunt van beleid is en deze voorzieningen elkaar aanvullen.

- We zijn het niet zonder meer eens met het gestelde dat het niet toepassen van het primaat van verhuizen leidt tot meer uitgaven. Ons inziens is er nog steeds sprake van een tekort aan voldoende aangepaste woningen. Pas wanneer er voldoende aangepaste woningen zijn zal het niet toepassen van het primaat leiden tot extra uitgaven. Wij adviseren u dit te heroverwegen.

Reactie

Wij verwachten dat er meer woningen zullen worden aangepast en dat dit zal leiden tot extra uitgaven op dit onderdeel.

- Op blz. 34 wordt gesuggereerd dat lagevloer bussen rolstoeltoegankelijk zijn. Dit zijn echter geen synoniemen. Niet iedere lagevloer bus is rolstoeltoegankelijk. Er dient altijd sprake te zijn van een voorziening waarover de rolstoel de bus in kan rijden. Bij een lagevloerbus is er altijd sprake van een spleet (de zgn gab). Daarnaast merken we op dat het inzetten van rolstoeltoegankelijke bussen niet zal kunnen als niet eerst de bushaltes bruikbaar worden gemaakt. Wij adviseren u hieraan aandacht te besteden.

Reactie

Wij nemen dit ter harte en hebben laagvloerse bussen veranderd in rolstoeltoegankelijke bussen. Daarbij gaat ook aandacht uit naar bruikbare bushaltes.

- Bij de voorzieningen moet niet alleen de bereikbaarheid en toegankelijkheid gerealiseerd worden, maar ook de bruikbaarheid. Mensen met beperkingen moeten ook kunnen doen wat er gedaan kan worden. Naast deze fysieke zaken moet er ook aandacht zijn voor de mentale bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid.

Reactie

Het streven is zoveel mogelijk mensen te bereiken en individueel maatwerk te leveren.

- De adviesraad wil bij prestatieveld 7, 8 en 9 benadrukken dat de focus niet moet liggen op de groep die overlast veroorzaakt. Deze

groep is slechts een klein gedeelte van de mensen die psychische problemen hebben. Bij alle doelgroepen komen psychische problemen voor. De uitdaging is om de samenhang in beeld te brengen en de ondersteuning niet te beperken tot de lastpakken.

Reactie

Wij onderschrijven de bovenstaande opmerking. De focus in het beleid ligt niet bij het overlastaspect. Voorop staat de juiste hulp aan deze groep en we verwachten dat deze goede ondersteuning een positief effect heeft op eventuele overlast.

De adviesraad dringt er bij u op aan om duidelijkheid te geven wat er na 2010 zal gaan gebeuren met de "overlastveroorzakers".

Reactie

Het wmo-beleidsplan loopt tot en met 2010. Voor de periode na 2010 wordt nieuw beleid opgesteld.

- De adviesraad adviseert u een goed leesbare samenvatting van het beleidsplan te maken. Veel mensen schrikt een dergelijk omvangrijk rapport af waardoor eventuele belangrijke inbreng achterwege blijft. Bij de publiekcommunicatie wil de adviesraad benadrukken om zoveel mogelijk gewone en begrijpelijke taal te gebruiken. Ook dient er aandacht te zijn voor de groep mensen die niet of nauwelijks kunnen lezen. Hiertoe dienen verschillende vormen van communicatie ingezet te worden. In dit verband wil de adviesraad voorstellen om een panel met gebruikers op te richten dat alle publieksdocumenten screent.

Reactie

We nemen uw advies over en voegen een goed leesbare samenvatting toe. In hoofdstuk 6.5 geven we aan dat we met publiekscommunicatie zoveel mogelijk mensen willen bedienen en communicatiemiddelen willen inzetten die passen bij de doelgroep. Speciale aandacht gaat uit naar anderstaligen, verstandelijk gehandicapten en laaggeletterden. Uw voorstel om bij het maken van publieksdocumenten gebruikers te betrekken vinden wij een goede suggestie. We denken dat het oprichten van een apart panel hiervoor niet nodig is.

De adviesraad realiseert zich dat ze bij enkele adviezen al ingegaan zijn op de uitvoering. Dat was in onze ogen noodzakelijk om onze reactie of ons advies toe te lichten.

De adviesraad zal zich in de komende jaren inzetten om het beleidsplan te volgen en te helpen verbeteren.

Index afkortingen

ADL	= Algemeen dagelijkse levensverrichtingen
AMSZ	= Arbeidsmarktbeleid en Sociale Zaken
AMW	= Algemeen Maatschappelijk Werk
ASHG	= Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld
AWBZ	= Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BCF	= beleidsgestuurde contractfinanciering
BIG	= Bewonersinitiatief gelden
Bureau O&S	= Bureau Onderzoek & Statistiek
CIZ	= Centrum Indicatiestelling Zorg
Commissie MO	= Commissie Maatschappelijke Ontwikkelingen
CRJ	= Casusoverleg Risicojeugd
CVTM	= subsidieregeling Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg
EKD	= Electronische Kind Dossiers
GGD	= Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	= Geestelijke Gezondheids Zorg
GSB	= Grotestedenbeleid
JGZ	= Jeugdgezondheidszorg
JO monitor	= Jeugd en Onderwijsmonitor
JOM	= Jeugd en Onderwijsmonitor
L&V enquête	= leefbaarheid en veiligheid enquête
m.i.v.	= met ingang van
m.u.v.	= met uitzondering van
OAB	= onderwijsachterstandenbeleid
OGGZ	= Openbare Geestelijke Gezondheids Zorg
ORJ	= Overleg Risicojeugd
PBH	= Beleidsplan in hoofdzaken
PO	= Praktijk onderwijs
PON	= Provinciaal instituut voor advies, Onderzoek en ontwikkeling in Noord Brabant
RMC	= Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig Schoolverlaten
SB/BOR	= Stadsbedrijven/Bureau Openbare Ruimte
SB/IB	= Stadsbedrijven/Ingenieursbureau
SCW	= Sociaal Cultureel Werk
TBU	= Regeling tegemoetkoming bijzondere uitgaven
VNG	= Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	= Voortgezet onderwijs
VVE	= Voor- en Vroegschoolse Educatie
WWS	= Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAO	= Wet Arbeidsongeschiktheid
WI	= Wet Inburgering
WKCZ	= Wet klachtenrecht in de Zorgsector
WMCZ	= Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen
Wmo	= Wet maatschappelijke ondersteuning
VOGG	= Vereniging van ouders en verwanten van mensen met een verstandelijke handicap
WAO	= Wet Arbeidsongeschiktheid
WSW	= Wet Sociale Werkvoorziening